

AJPPA

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ 79 หมู่ 1 ถ.พหลโยธิน

ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา 13170

โทร. 091-969-1539

E-mail: journal.ajppa@mcu.ac.th

<https://sc08.tci-thaijo.org/index.php/AJPP>

วารสารวิชาการ
รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2566 Vol. 5 No. 1 January - April 2023

Vol. 5
No. 1

วารสารวิชาการ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ACADEMIC JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2566 Vol. 5 No. 1 January - April 2023

ISSN Print: 2822-065X, ISSN Online: 2822-0676

A J P P A

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

Academic Journal of Political Science and Public Administration

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2566

จำนวนพิมพ์ : 10 เล่ม

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม

วัตถุประสงค์

วารสารฯ มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความคุณภาพสูงในด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือคณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และนักวิจัยทั้งในและนอกสถาบัน

ที่ปรึกษาวารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

พระเทพวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระเทพพรเมธี, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระสุวรรณเมธากรณ์, ผศ.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระเมธีธรรมอาจารย์, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระเทพเวที, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระโสภณวชิราภรณ์, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระอุดมสิทธินายก, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการ:

รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ:

พระมหากฤษฎา กิตติโสภณ, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หัวหน้ากองบรรณาธิการ:

อาจารย์ ดร. สุภัทรชัย สีสะใบ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ทีมบรรณาธิการ:

พระเมธาวิเชียรสร, รศ.ดร.
 ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง
 ศ.ดร.จำนง อติวัฒนสิทธิ์
 รศ.ดร.สุรพล สุธะพรหม
 รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์
 ผศ.ดร.พงษ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์
 ผศ.ดร.อภิญา ฉัตรช่อฟ้า
 รศ.ดร.ภูมิ มูลศิลป์
 รศ.ดร.ว่าที่ พ.ต.สวัสดิ์ จิรภูมิติกาล
 รศ.ดร.วันทนา เนาวรัตน์
 ผศ.ดร.ตระกูล จิตวัฒนากร
 ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร
 ผศ.ดร.ทวนธง ครุชจอน
 ผศ.ดร.ธเนศพล อินทร์จันทร์
 ผศ.ดร.เสกสรรค์ สนวา
 ผศ.ดร.วิภาณี เผือกบัวขาว
 ผศ.ดร.สมคิด ดวงจักร
 ผศ.ดร.มยุรี รัตนเสริมพงศ์
 ผศ.ดร.กมลวรรณ วรรณธำ
 ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี
 ดร.ณัฐนันท์ จิรจินนิมิตร
 ดร.ชฎิล โรจนานนท์
 ดร.สิริพัฒน์ ลาภจิตร
 ดร.พัทธนันท์ ตลาดทรัพย์
 อ.พินันท์ ลาตบัวขาว

กองจัดการ:

พระมหาสมชาย ขนติสรโณ
 อาจารย์ ดร. นิกร ศรีราช

ศิลปกรรม:

ผศ.ดร. สุริยา รักษาเมือง
 ผศ.ดร. ประสิทธิ์ พุทธศาสน์ศรีธา

การเงิน:

อาจารย์ ดร. สุมาลี บุญเรือง
 นางสาวพัชรี หาลาง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 กระทรวงยุติธรรม
 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
 มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
 มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
 มหาวิทยาลัยทักษิณ
 มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
 มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 วิทยาลัยพิษณุพนธ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ฝ่ายกฎหมาย:

รศ.ดร. ธัชชนันท์ อิศรเดช

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงาน:

สำนักงานสมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี) ชั้น 4 เลขที่ 79 หมู่ที่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำปลายมาศ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทร. 0919691539

จัดพิมพ์โดย:

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

โทร. 035-248-000 ต่อ 8555, 8556, 5541. แฟกซ์. 035-248-000 ต่อ 8545

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

Academic Journal of Political Science and Public Administration

Vol.5 No.1 January – April 2023

Number of prints: 10 copies

Release Date Is 3 Copies Per Year.

Issue 1 January – April.

Issue 2 May – August.

Issue 3 September – December.

Objective:

The journal has a policy to publish high-quality articles in political science and public administration. The target groups are faculty members, students, and researchers both inside and outside the institution.

Advisory Board of Journal

Prof. Dr. Phra Thepwatcharabundit
 Assoc. Prof. Dr. Phra Theppawaramethi
 Asst. Prof. Phra Suwanmethaphorn
 Assoc. Prof. Dr. Phra Medhidhammajan
 Assoc. Prof. Dr. Phra Thepwethi
 Phra Sophonvachiraphorn
 Assoc. Prof. Dr. Phra Udomsithinayok
 Assoc. Prof. Dr. SuraponSuyaporm

Mahachulalongkornrajavidyalaya University
 Mahachulalongkornrajavidyalaya University
 Mahachulalongkornrajavidyalaya University
 Mahachulalongkornrajavidyalaya University
 Mahachulalongkornrajavidyalaya University
 Mahachulalongkornrajavidyalaya University
 Mahachulalongkornrajavidyalaya University
 Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Editor:

Assoc. Prof. Dr. Kiattisak Suklueang

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Assistant Editor:

Asst. Prof. Dr. Phramaha Krisada Kittisobha

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Editor in Chief:

Dr. Suphattharachai Sisabai

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Editorial Team:

Assoc. Prof. Dr. Phramedhavinaiyaros

Mahamakut Buddhist University

Prof. Dr. Boonton Dockthaisong

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Prof. Dr. Chamnong Adivadhanasit

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Asst. Prof. Dr. Suriya Raksamueng

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Assoc. Prof. Dr. Toemsak Thongin

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Asst. Prof. Dr. Phongphat Chittanurak

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Asst. Prof. Dr. Apinyar Chatchorfa

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Assoc. Prof. Dr. Sawat Chirattitikan

Ministry of Justice

Assoc. Prof. Dr. Wanthana Naowan

Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Trakool Jitwattanakorn

North Bangkok University

Asst. Prof. Dr. Busakorn Watthanabut

North Bangkok University

Asst. Prof. Dr. Thuanthong Krutchon

Thaksin University

Asst. Prof. Dr. Tanesphol Injun

Phitsanulok University

Asst. Prof. Dr. Seksan Sonwa

Roi Et Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Wipavane Phueakbuakhao

Phetchaburi Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Somkhit Duangchak

Chom Bueng Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Mayuree Rattanasermphong

Thepsatri Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Kamonwan Wanthanang

Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

Dr. Chatnarongsuk Suthamdee

Chaiyaphum Rajabhat University

Dr. Nadthanan Chirakitnimit

Chiang Mai University

Dr. Chadin Rochananonda

Chulalongkorn University

Dr. Siriphat Lapchit

Surindra Rajabhat University

Dr. Phatthan Taladsub

Khon Kaen University

Pinan Ladbuakhao

Pitchayabundit College

Management Division:

Phramaha Somchai Khantisarano

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Dr. Nigorn Srirat

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Fine arts:

Asst. Prof. Dr. Suriya Raksamueng

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Asst. Prof. Dr. Prasit Phutthasatsattha

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Finance Subdivision:

Dr. Sumalee Boonrueang

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Miss Paschree Halang

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Legal Subdivision:

Assoc. Prof. Dr. Tatchanan Isaradej

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Office:

The Office JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION

Political Science and Public Administration

79 Moo 1, Lam Sai, Wang Noi, Ayutthaya 13170

Published by:

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Printing House

79 Moo 1, Lam Sai, Wang Noi, Ayutthaya. 13170.

Call. 035-248 - 000, ext. 8555,8556,5541 Fax. 035-248-000. ext. 8545.

**คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ :
วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์**

ARTICLE REVIEW BOARD:

ACADEMIC JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION

1. พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร.
Prof. Dr. Phra Brahmaphundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
2. พระธรรมรัตนารักษ์, ดร.
Dr. Phra Thammaratanaporn	วัดเขียนเขต จังหวัดปทุมธานี
Wat Khian Khet, Pathum Thani Province
3. พระเทพวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.
Prof. Dr. Phra Thepvatjarabundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
4. พระเทพปริยัติเมธี, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phratheppariyattimethi	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
5. พระราชวัลลาจารย์, ดร.
Dr. Phra Rajwallapajan	วัดหนองหอย จังหวัดราชบุรี
Wat Nong Hoi, Ratchaburi Province
6. พระเมธาวิเชียร, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phramedhavinaiyaros	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
7. พระสมุทรโฆษโกศล, ดร.
Dr. Phra Samut Wachirasopon	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
8. พระพิพัฑฒโรดม
Phra Phiphatphatcharodom	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
9. พระครูปริยัติกิตติธำรง, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phrakru Pariyatkittithamrong	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
10. พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.
Asst. Prof. Dr. Phra Udomsittinayok	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
11. พระเมธีวรารักษ์
Phra Metheewaraporn	วัดพนัญเชิงวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Wat Phananchong Worawihan, Ayutthaya
12. พระครูโอสถสมณทกิตต์, ผศ.ดร.
Asst. Prof. Dr. Phrakhu Opasnonthakit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
13. พระครูนันทกิจโกศล, ดร.
Dr. Phrakru Nonthakitkosol	วัดอ่วมองประชาชนภูมิ จังหวัดนนทบุรี
Wat Uam Ong Prachanarimit, Nonthaburi
14. พระครูโกศลธรรมานุสิฐ, ดร.
Dr. Phrakhu Kosol Thammanusit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
15. พระครูพิศิษฐ์ประชาณาท, ดร.
Dr. Phrakhu Phisitprachanat	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

16. พระครูวิสุทธิสילהิวัฒน์, ดร.
Dr. Phrakhru Wisutsilapiwat	วัดไผ่ล้อม จังหวัดสระบุรี
Wat Phai Lom, Saraburi Province
17. พระครูปลัดปัญญาจารย์, ศ.ดร.
Prof. Dr. Phakhrupalad Panyaworawat	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
18. พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phramaha Somboon Uddhikaro	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
19. พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ภูริปัญญา, ผศ.ดร.
Asst. Prof. Dr. Phrakhru Sangkharakchakrit Phuripanyo	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
20. พระคมสัน ฐิตเมธโส, ผศ.
Asst. Prof. Phra Khomsan Titamataso	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
21. พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร.
Asst. Prof. Dr. Phramaha Krisada Kittisobhano	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
22. พระครูวินัยธรเอก ชินวิโส, ดร.
Dr. Phrakhruvinaithon Ekk Jinawangso	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
23. ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง
Prof. Dr. Boonton Dockthaisong	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
24. ศาสตราจารย์ ดร. จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์
Prof. Dr. Chamnong Adivadhanasit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
25. ศาสตราจารย์ ดร. ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์
Prof. Dr. Thirapat Serirangsan	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
Sukhothai Thammathirat Open University
26. รองศาสตราจารย์ อนุภูมิ ไชวงษม
Assoc. Prof. Anuphum Sowkasem	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
27. รองศาสตราจารย์ ดร. โกนิฐ์ ศรีทอง
Assoc. Prof. Dr. Konit Sithong	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
28. รองศาสตราจารย์ ดร. อภินันท์ จันตะนี
Assoc. Prof. Dr. Aphinant Chantanee	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
29. รองศาสตราจารย์ ดร. วิวัฒน์ หามนตรี
Assoc. Prof. Dr. Wiwat Harmontree	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
30. รองศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ บุญปู
Assoc. Prof. Dr. Somsak Bunpu	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
31. รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนอก
Assoc. Prof. Dr. Somchai Sino	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
32. รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย
Assoc. Prof. Dr. SutthiPhong Siwichai	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
33. รองศาสตราจารย์ ดร. สมาน นามสนธิ
Assoc. Prof. Dr. Saman Ngamsanit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

34. รองศาสตราจารย์ ดร. ทัชชนันท์ อิศรเดช
Assoc. Prof. Dr. Tatchanan Isaradej
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
35. รองศาสตราจารย์ ดร. สุรินทร์ นิตามังกูร
Assoc. Prof. Dr. Surin Nitamangkoon
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
36. รองศาสตราจารย์ ดร. พิเชฐ ทังโต
Assoc. Prof. Dr. Phichet Thangto
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
37. รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทรพล ใจเย็น
Assoc. Prof. Dr. Pattarapol Chaiyen
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
38. รองศาสตราจารย์ ดร. เต็มศักดิ์ ทองอินทร์
Assoc. Prof. Dr. Toemsak Thongin
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
39. รองศาสตราจารย์ วราคม ที่สุกะ
Assoc. Prof. Warakhom Thisuka
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
40. รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยยุทธ ชินอกุล
Assoc. Prof. Dr. Chaiyuth Chinokul
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
National Institute of Development Administration
41. รองศาสตราจารย์ ดร. โยธิน แสงวงดี
Assoc. Prof. Dr. Yothin Sawaengdee
มหาวิทยาลัยมหิดล
Mahidol University
42. รองศาสตราจารย์ ดร. อีร์โชติ เกิดแก้ว
Asst. Prof. Dr. Teerachoot Kerdkaew
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
Hua Chiew Chalermprakiet University
43. รองศาสตราจารย์ พัฒนะ เรือนใจดี
Assoc. Prof. Phatthana Rueanchaidee
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Ramkhamhaeng University
44. รองศาสตราจารย์ ดร. วาสนา แก้วหล้า
Assoc. Prof. Dr. Wasana Kaewla
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Surin Rajabhat University
45. รองศาสตราจารย์ ดร. สุวิญ รักสัตย์
Assoc. Prof. Dr. Suwin Raksat
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
46. รองศาสตราจารย์ ดร. อีระพงษ์ แก่นอินทร์
Assoc. Prof. Dr. Thiraphong Kaenin
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Prince of Songkla University
47. รองศาสตราจารย์ ดร. สรเสริญ อินทรรัตน์
Assoc. Prof. Dr. Sansoen Intarat
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Suan Dusit University
48. รองศาสตราจารย์ ดร. จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ
Assoc. Prof. Dr. Chamroen Chuchuaisuwan
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
Rajamangala University of Technology Srivijaya
49. รองศาสตราจารย์ ดร. ภักดี โพธิ์สิงห์
Assoc. Prof. Dr. Phakdi Phosing
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Mahasarakham Rajabhat University
50. รองศาสตราจารย์ ดร. สันญา เคนาภูมิ
Assoc. Prof. Dr. Sanya Khenaphum
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Mahasarakham Rajabhat University
51. รองศาสตราจารย์ ดร. ชลวิทย์ เจียรจิตต์
Assoc. Prof. Dr. Chonwit Chianchit
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Srinakharinwirot University

52. รองศาสตราจารย์ ดร. ไพศาล สรรสวัสดิ์
Assoc. Prof. Dr. Phaisan Sansonwisut
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Nakhon Sawan Rajabhat University
53. รองศาสตราจารย์ ดร. กาสัก เตชะขันหมาก
Assoc. Prof. Dr. Kasak Tekhanmak
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
Thepsatri Rajabhat University
54. รองศาสตราจารย์ ดร. ชวลิต สวัสดิ์ผล
Assoc. Prof. Dr. Chawalit Sawatphon
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
Suan Dusit Rajabhat University
55. รองศาสตราจารย์พิเศษ ว่าที่ พ.ต. ดร. สวัสดิ์ จิรัฏฐิติกาล
Assoc. Prof. Dr. Sawat Chirattthitikan
กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม
Department of Corrections, Ministry of Justice
56. รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา หล่อตระกูล
Assoc. Prof. Dr. Atchara Lotrakun
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
57. รองศาสตราจารย์ ดร. สำเนียง เลื่อมใส
Assoc. Prof. Dr. Samniang Leurmsai
มหาวิทยาลัยศิลปากร
Silpakorn University
58. รองศาสตราจารย์ ดร. วันทนา เนาววัน
Assoc. Prof. Dr. Wanthana Naowan
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
59. รองศาสตราจารย์ ดร. ศรชัย ท้าวมิตร
Assoc. Prof. Dr. Sornchai Taomitr
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
60. รองศาสตราจารย์ ดร. สุกิจ ชัยมุสิก
Assoc. Prof. Dr. Sukit Chaimusik
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
61. รองศาสตราจารย์ ดร. จิรายุ ทรัพย์สิน
Assoc. Prof. Dr. Chirayu Sapsin
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Surindra Rajabhat University
62. รองศาสตราจารย์พิเศษ วิชัย ธรรมชอบ
Assoc. Prof. Wichai Thamchop
นักวิชาการอิสระ
Independent Scholar
63. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พลัปปึง คงชนะ
Asst. Prof. Dr. Phlapphueng Khongchana
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Srinakharinwirot University
64. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนตรี เพชรนาจักร
Asst. Prof. Dr. Montri Phetnachak
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Prince of Songkla University
65. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วุฒินันท์ กันทะเตียน
Asst. Prof. Dr. Wutthinan Kanthatian
มหาวิทยาลัยมหิดล
Mahidol University
66. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วสิน ปัญญาวุฒตระกูล
Asst. Prof. Dr. Wasin Panyawutatrakun
มหาวิทยาลัยนเรศวร
Naresuan University
67. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทักษิณี เจนวิธิสุข
Asst. Prof. Dr. Thatsani Chenwithisuk
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
Chandrakasem Rajabhat University
68. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน
Asst. Prof. Dr. Chonsit Sitisungnoen
มหาวิทยาลัยศิลปากร
Silpakorn University
69. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สอาด บรรเจิดฤทธิ์
Asst. Prof. Dr. Sa-At Banchoetrit
มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด
Stanford University

70. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร. อนันท์ ใจสมุทร
Asst. Prof. Lt. Jg. Dr. Anan Chaisamut
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Surat Thani Rajabhat University
71. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชยสร สมบุญมาก
Asst. Prof. Dr. Chayason Sombunmak
มหาวิทยาลัยนครพนม
Nakhon Phanom University
72. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษกร วัฒนบุตร
Asst. Prof. Dr. Busakorn Watthanabut
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
North Bangkok University
73. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมคิด ดวงจักร
Asst. Prof. Dr. Somkhith Duangchak
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Chom Bueng Rajabhat University
74. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญชู ภูศรี
Asst. Prof. Dr. Boonchoo Poosri
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
Ubon Ratchathani University
75. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิชชุกร นาคธน
Asst. Prof. Dr. Witchukon Nakathon
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
76. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัชวาล แอร่มหล้า
Asst. Prof. Dr. Chatchawan Araemla
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Chom Bueng Rajabhat University
77. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จตุภูมิ เขตจัตุรัส
Asst. Prof. Dr. Chatuphum Khetchatturat
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Khonkaen University
78. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุทัย สติมัน
Asst. Prof. Dr. Uthai Satiman
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Suan Dusit University
79. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ พานสุวรรณ
Asst. Prof. Dr. Apichat Pansuwan
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
80. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนัสสวาส กุลวงศ์
Asst. Prof. Dr. Manassawas Kullawong
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ศรีวิชัย
Rajamangala University of Technology Srivijaya
81. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิภาณี เผือกบัวขาว
Asst. Prof. Dr. Wipavanee Phueakbuakhao
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
Phetchaburi Rajabhat University
82. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสกสรรค์ สนวา
Asst. Prof. Dr. Seksan Sonwa
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
Roi Et Rajabhat University
83. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผดุง วรรณทอง
Asst. Prof. Dr. Phadung Wanthong
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
84. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัศพล เย็นใจมา
Asst. Prof. Dr. Rattapol Yenjaima
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
85. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อธิวุฒิ หมั่นมี
Asst. Prof. Dr. Thitiwut Manmee
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
86. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ รักขันโท
Asst. Prof. Dr. Suwatsan Ragkhanto
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
87. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุทธนา ปราณิต
Asst. Prof. Dr. Yuttana Praneet
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

88. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรทิพย์ วรรณวิโรจน์
Asst. Prof. Dr. Phonthip Wannawiro	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
89. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ ธิลา
Asst. Prof. Dr. Prasert Thilao	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
90. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุริยา รักษาเมือง
Asst. Prof. Dr. Suriya Raksamueng	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
91. ผศ.ดร. ประสิทธิ์ พุทธศาสน์ศรีธา
Asst. Prof. Dr. Prasit Phutthasatsattha	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
92. อาจารย์ ดร. อนงค์วิญา สาริบุตร
Dr. Anongwitya Saribut	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Ramkhamhaeng University
93. อาจารย์ ดร. วียะดา วรานนท์วนิช
Dr. Wiyada Waranonwanit	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
North Bangkok University
94. อาจารย์ ดร. กฤษณะ ทองแก้ว
Dr. Kitsana Thongkaeo	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Suratthani Rajabhat University
95. อาจารย์ ดร. จิตต์วิมล คล้ายสุบรรณ
Dr. Chitwimon Khlaisuban	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Suan Dusit University

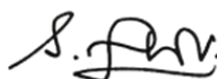
บทบรรณาธิการ

๐๐—————๐๐

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์นี้เป็นปีที่ 5 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - เมษายน พ.ศ. 2566 คณะกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์โดยคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด ควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ อีกทั้งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

กองบรรณาธิการขอขอบคุณคณะกรรมการกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ได้ใช้ความเพียรพยายามชี้แนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขงานของแต่ละท่านให้ออกมาได้อย่างถูกต้องน่าอ่านเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ และท้ายสุดขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ทำให้มีวารสารฉบับนี้มีคุณค่าทางวิชาการที่นำไปสู่การปฏิบัติและเผยแพร่ในวงกว้างและโปรดติดตามฉบับต่อไป

ด้วยความปรารถนาดียิ่ง

(รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

บรรณาธิการวารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สารบัญ		
 ----- 		
กองบรรณาธิการ		(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ		(7)
บทบรรณาธิการ		(13)
สารบัญ		(14)
บทความวิชาการ :		
ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21		
	โปรดปราน เสริญวงศ์สัตย์	1
การเมืองของคนรุ่นใหม่ในสังคมไทย		
	พระครูสมุห์สุวรรณ วิริโย (สิงห์หนู)	13
ธรรมคุ้มครองโลกกับกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง		
	อภิชัย พิทยานุรักษ์กุล	24
การพัฒนาตนของนิสิตรัฐศาสตรบัณฑิตบนพื้นฐานความคิดสร้างสรรค์และการฝึกสมาธิ		
	ศุภมา จิตต์เที่ยง	35
แนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางศาสนาในสังคมไทย		
	พระครูเกษมวัชรดิตถ์ (เกษม จิตฺตสมปนฺโน)	48
การปรับองค์กรเพื่อรับมือคนเจนเนอเรชั่นวายในสังคมไทย		
	พระครูสมุห์สุวรรณ วิริโย (สิงห์หนู), มนัสนันท์ คิวะพรพัฒนา	60
ข้อมูลจากพื้นที่วิจัย ความเข้มแข็งในการปกครองคณะสงฆ์ของจังหวัดบุรีรัมย์		
	สุภัทรรักษ์ สีสะใบ, พระครูสุธีกิตติบัณฑิต (กฤษฎา กิตฺติโสภโณ), พระครูธรรมธรรฐาพร ปภสฺสโร, พระครูวินัยธรเอก ชินวิโส, พระปลัดระพีณ พุทธิสาโร, พระมหาสราวุธ แสงสี, พระครูอาทรวชิรกิจ (มานะ ชุติลป)	71

ภาคผนวก		86
คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง		87

ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21*
THE KING'S PHILOSOPHY AND LOCAL DEVELOPMENT
IN THE 21st CENTURY

โปรดปราน เสริญวงศ์สัตย์

Prodpran Sernvongsat

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

E-mail: ping@foreplaymedia.com

บทคัดย่อ

โลกในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคของการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารท้องถิ่นจึงมีบทบาทอย่างมากต่อการดำเนินงานภารกิจของท้องถิ่นทั้งการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่น การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ การบริหารงานของประเทศไทยเป็นการบริหารในลักษณะการรวมศูนย์อำนาจและการตัดสินใจไว้ที่ส่วนกลาง การนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่เป็นไปในรูปแบบของการบริหารงานตามภารกิจ และหน้าที่เป็นหลัก หน่วยราชการล้าหลังแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาล โดยไม่ได้คำนึงถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ตามความเป็นจริง ศาสตร์พระราชาคือภูมิปัญญาของพระราชา (king wisdom) แนวคิดการพัฒนาตามศาสตร์พระราชารับการกล่าวถึงว่าเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อความยั่งยืน โดยมุ่งเน้นในการพัฒนา “คน” เพื่อให้คนสามารถอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมและภูมิสังคมที่มีความแตกต่างกันได้ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เขียนขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการบริหารถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคน โดยน้อมนำหลักการองค์ความรู้ 6 มิติ, หลักในการทรงงาน 23 ข้อ และยุทธศาสตร์พระราชทาน ได้แก่ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาประยุกต์ใช้ในการบริหารและแก้ไขปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ดังนั้นการใช้ศาสตร์พระราชาช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงเป็นการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ศาสตร์พระราชา; การพัฒนาท้องถิ่น; ศตวรรษที่ 21

* Received September 9, 2022; Revised April 17, 2023; Accepted April 21, 2023

Abstract

The world in the 21st century is an era of change. Therefore, local administrators play a huge role in the implementation of local missions, both local political developments. Management system development Executives, therefore, need to adjust their working behavior to the situation. The administration of Thailand is a centralized administration of power and decision-making. The implementation of the policy to respond to the problems and needs of the people in the area is in the form of administration according to the main mission and duties. Government agencies aim to solve problems and respond to government policies without considering the real problems and needs of the people in the area. The King's science is the king's wisdom. The concept of development according to King's science is said to be a guideline for sustainable practices. By focusing on the development of "people" so that people can live in harmony with the environment and social landscape that are different. The purpose of this article was written because to illustrate the application of King's science in management, which is regarded as an important process in human development. By adopting the principles of 6 dimensions of knowledge, 23 principles of work, and the strategy bestowed by His Majesty the King: "Understanding, Accessing, developing" to apply in management and problem-solving in various matters. say, Therefore, the development of the country is sustainable.

Keywords: King's philosophy; local development; the 21st Century

บทนำ

ศาสตร์พระราชา (king Bhumibol's Science: KBS) คือ วิทยาการองค์ความรู้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบองค์รวม (Holistic Quality of life: HQL) เพื่อความสุขพลเมืองไทยทั้งมวลอย่างยั่งยืนของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร (สมชัย จิตสุชน, 2560) ศาสตร์พระราชาได้เริ่มต้นเผยแพร่องค์ความรู้ขึ้นในพื้นที่โครงการหลวงเมื่อปีพุทธศักราช 2512 ซึ่งเป็นโครงการส่วนพระองค์จากการเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรวิถีชีวิตของชาวบ้านที่บ้านดอยปุยซึ่งอยู่ใกล้กับพระตำหนักภูพิง

คราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่มีชื่อเรียกว่า “โครงการหลวงพระบรมราชานุเคราะห์ชาวเขา” ณ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นการดำเนินการครั้งแรก โดยมีครูและชาวบ้านในพื้นที่สูงจากหมู่บ้าน 17 แห่ง ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และน่าน

การดำรงชีพโดยวิธีการไม่ถูกต้องนั้นส่งผลกระทบต่อพื้นที่ ป่าและทรัพยากรธรรมชาติ การดำเนินงานตามแนวพระราชดำริของโครงการหลวง หรือ มูลนิธิโครงการหลวง นั้นมีเป้าหมายสำคัญประกอบด้วย 1) ช่วยชาวเขาเพื่อมนุษยธรรม 2) ช่วยชาวไทยโดยลดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ คือ ป่าไม้ และต้นน้ำลำธาร 3) กำจัดการปลูกฝิ่น 4) รักษาดินและใช้พื้นที่ให้ถูกต้อง คือให้ป่าอยู่ในส่วนที่เป็นและทำไร่ ทำสวน ในส่วนที่ควรเพาะปลูก อย่าให้สองส่วนนี้รุกร้า ซึ่งกันและกัน และ 5) การปลูกพืชเพื่อเพิ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มุ่งให้ประชาชนสามารถใช้พื้นที่ในพัฒนาเพื่อปลูกพืชชนิดต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อมที่หนาวเย็นได้ โดยได้มีการปฏิบัติงานทดลองค้นคว้าเพื่อพัฒนาพืชพรรณที่เหมาะสมกับศักยภาพชุมชนพื้นที่สูง (ชนิดา ชิดบัณฑิตย์, 2550) การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของโลกในปัจจุบัน ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายจากรอบด้านทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องตามแนวทางการพัฒนาแบบประเทศในแถบตะวันตกตามกระแสหลัก ส่งผลให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยและไม่เป็นธรรมอุปสรรคในการจัดการทรัพยากรของประเทศสูญหายไป การละทิ้งภูมิปัญญาและเทคโนโลยีดั้งเดิมละเลยการพัฒนาชุมชนชนบท เกิดความเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การขาดความเป็นธรรมในการเข้าถึงและใช้ทรัพยากร การบริโภคเกินความสามารถที่จะรองรับได้ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และศีลธรรมของสังคมเสื่อมลง ซึ่งไม่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ทั้งในแง่ระบบคิด และวิถีชีวิตของชุมชน เป็นภาพสะท้อนความจริงให้เห็นถึงการพัฒนาที่ขาดความสมดุลอย่างรุนแรง (พลเดช ปิ่นประทีป, 2542)

ศาสตร์พระราชทานเป็นองค์ความรู้ของพระราชทานที่ได้พระราชทานพระราชดำริ พระบรมราโชวาทหลักการทรงงาน หลักปรัชญาและหลักทฤษฎีที่ใช้ในการทรงงาน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของพสกนิกรชาวไทย ตลอดระยะเวลา 70 ปี ที่ทรงครองราชย์ซึ่งประกอบไปด้วยหลักการองค์ความรู้ 6 มิติ ได้แก่ น้ำ ดิน เกษตร สิ่งแวดล้อม ป่า และพลังงานทดแทน โดยการเชื่อมโยงมิติต่าง ๆ ไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาโดยปรับน้ำหนักของแต่ละเรื่องให้เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมและสภาพปัญหาในแต่ละพื้นที่เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในที่สุด

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการน้อมนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ศาสตร์พระราชาจึงเป็นโครงการที่ยังชีพให้ประชาชนได้อยู่ดีกินดี ไม่ว่าจะเป็นโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าโครงการเหล่านี้ล้วนแต่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของเกษตรกรอันเป็นพลังทางเศรษฐกิจของชาติ กล่าวคือเรื่องปากท้องของพสกนิกรของพระองค์นั่นเอง บทความผู้เขียนนี้จึงมุ่งเน้นในการนำเสนอศาสตร์พระราชา เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ และการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการบริหารตามหลักการองค์ความรู้ 6 มิติ หลักในการทรงงาน 23 ข้อ และยุทธศาสตร์พระราชทาน "เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา" ที่เราควรน้อมนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2557)

ศาสตร์พระราชา

ศาสตร์พระราชาเป็นองค์ความรู้ของพระราชาที่ได้ทรงพระราชทานในการทรงงานเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของพสกนิกรชาวไทยและทรงได้ทดลองจนเป็นผลที่ได้พิสูจน์แล้วว่าสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างยั่งยืน ผลงานเป็นสัจชีพยานชี้ชัดในเวลา มากกว่า 70 ปีที่ทรงครองราชย์ ที่พระองค์ได้ทรงปฏิบัติตนลงไปเยี่ยม ราษฎรทุกพื้นที่ของประเทศโดยเฉพาะถิ่นทุรกันดาร ที่ห่างไกลความเจริญ พระองค์เข้าถึงและเข้าไปแบบธรรมดาเพื่อให้เห็นปัญหาอย่างแท้จริง จากการสืบค้นที่มาของคำว่า “ศาสตร์พระราชา” ไม่อาจทราบได้แน่ชัดว่า ผู้ใดใช้คำนี้เป็นครั้งแรกเมื่อใด และใช้เนื่องในโอกาสใด อย่างไรก็ตามคำนี้นับว่าเป็นคำที่มีความเหมาะสมกับการนำมาใช้ให้ความหมายในกิจทั้งหลายที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงงานเพื่อพสกนิกรชาวไทย นับตั้งแต่พระองค์ครองราชย์เป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรไทยเป็นต้นมา จากการสืบค้นหา ความหมายคำว่า “ศาสตร์พระราชา” เท่าที่มีผู้รู้ได้ให้ความหมายไว้ มีดังต่อไปนี้

ความหมายของคำว่า ศาสตร์พระราชา

สมบัติ นพรัก (2561) ได้ให้ความหมายว่า ศาสตร์พระราชา หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ที่เกิดจากปัญหา (Wisdom) ด้วยการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง จนเกิดเป็นองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จนกระทั่งเป็นโครงการตามพระราชดำริถึง 4,685 โครงการ ครอบคลุมปัจจัยแวดล้อมที่สำคัญต่อชีวิต ได้แก่ ด้านแหล่งน้ำ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเกษตร ด้านคมนาคมและการสื่อสาร ด้านสาธารณสุข ด้านสังคม และด้านการศึกษา ฯลฯ และการดำรงชีวิตด้านส่งเสริมอาชีพของมนุษยชาติตั้งแต่เกิดจนตาย องค์ความรู้ทั้งหมด คือแนวทางการดำเนินการ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งหมด และศาสตร์พระราชา คือ ศาสตร์แห่งการพัฒนาในสังคมไทย มีสามศาสตร์ คือ ศาสตร์ชาวบ้าน ศาสตร์สากล และศาสตร์พระราชา ศาสตร์อื่นที่สามประเทศอื่นไม่มี และได้พูดย่อ ๆ ว่า ศาสตร์พระราชา คือ โครงการตามพระราชดำริที่มีโครงการมีการจัดการดิน การจัดการน้ำ การเกษตรกรรมแปรรูป พลังงานทางเลือก สิ่งแวดล้อมชุมชน การปลูกป่า ปลูกต้นไม้ ปลูกพืชผักสวนครัว (เกษม วัฒนชัย, 2558) ดังนั้น ศาสตร์พระราชาเป็นเสมือนองค์ความรู้ที่อยู่คู่แผ่นดินไทย รวมทั้งแนวคิดหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้พระราชทานไว้เพื่อให้ประชาชนชาวไทยนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองและครอบครัว ให้มีภูมิคุ้มกันที่มั่นคงในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งล้วนมุ่งให้ประชาชนทุกคนปฏิบัติตนเป็น คนดี ทั้งคิดดี พูดดี ทำดี ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม สุจริต มีวินัย และมีความสามัคคีซึ่งกันและกัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ศาสตร์พระราชา หมายถึงภูมิปัญญาและองค์ความรู้ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถ บพิตร ที่ได้พระราชทานองค์ความรู้ที่เกิดจากความฉลาดรู้ ในด้านวิทยาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ชีวิตวัฒนธรรม และนวัตกรรมต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากการศึกษาผ่านวิธีการต่าง ๆ ด้วยความมุ่งหมายที่จะพัฒนาป้องกันหรือแก้ไขปัญหาเพื่อให้ ประโยชน์สุขแก่เหล่าพสกนิกรชาวไทย และส่งผลถึงมนุษยชาติทั้งปวง ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง สันติ สุข และยั่งยืน

หลักการองค์ความรู้ 6 มิติ

หลักการองค์ความรู้ 6 มิติของการพัฒนาของมูลนิธิปิดทองหลังพระ ประกอบด้วยสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. มิติน้ำ ป้องกันและแก้ไขปัญหาตั้งแต่ต้นน้ำไปจนถึงปลายน้ำ การพัฒนาแหล่งน้ำ การเก็บน้ำให้อยู่ในประเทศให้นานที่สุด การใช้น้ำทุกหยดให้เกิดประโยชน์สูงสุด
2. มิติดิน การป้องกันและแก้ไขปัญหาในเรื่องของสภาพดินซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการทำการเกษตร ปรับปรุงดิน ปลูกหญ้าแฝก
3. มิติพลังงานทดแทน การปรับใช้พลังงานให้เหมาะสมกับท้องถิ่นโดยการคิดค้นและพัฒนา พลังงานทางเลือกที่ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ไบโอดีเซล เชื้อเพลิงสีเขียว
4. มิติเกษตร การเกษตรทฤษฎีใหม่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในแต่ละพื้นที่เกษตรทฤษฎีใหม่

5. มิติป่าไม้ การลดการตัดไม้ทำลายป่าและส่งเสริมให้มีการปลูกป่าในรูปแบบต่างๆ โดยการปลูกฝังจิตสำนึกให้ชุมชน เห็นความสำคัญของป่า อนุรักษ์ ดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ จากป่าอย่างถูกวิธี เพื่อให้มนุษย์กับธรรมชาติอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

6. มิติสิ่งแวดล้อม การนำแนวทางการกำจัดของเสียและบำบัดน้ำเสียมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ เป็นการดำรงชีวิตอยู่อย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในระยะยาว กำจัดขยะ บำบัดน้ำเสีย เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า หลักการองค์ความรู้ 6 มิติ เป็นการน้อมนำหลักการทรงงาน และโครงการพระราชดำริ องค์ความรู้ 6 มิติ ได้แก่ น้ำ ดิน เกษตร พลังงานทดแทน ป่า สิ่งแวดล้อม ที่สอดคล้องกับ ภูมิสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วดำเนินงานตามกระบวนการ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำและยึดพื้นที่เป็นหลักในการดำเนินงาน โดยมีเป้าหมาย คือ การอยู่รอด พอเพียง และยั่งยืน

หลักการทรงงาน

หลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 มีความน่าสนใจ ที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ กับชีวิตการทำงานเป็นอย่างยิ่ง หากท่านใดต้องการปฏิบัติตามรอยเบื้องพระยุคลบาท ท่านสามารถนำหลักการทรงงานของพระองค์ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. จะทำอะไรต้องศึกษาข้อมูลให้เป็นระบบ ทั้งเอกสาร แผนที่ สอบถาม และ ราษฎรในพื้นที่ให้ได้รายละเอียดที่ถูกต้อง

2. ระเบิดจากภายในจะทำการใด ๆ สร้างความเข้มแข็งจากภายในให้เกิดความ เข้าใจและอยากทำ ไม่ใช่การสั่งให้ทำ คนไม่เข้าใจก็อาจจะไม่ทำก็เป็นได้ ข

3. แก้ปัญหาจากจุดเล็ก เมื่อจะลงมือแก้ปัญหานั้น ควรมองในสิ่งที่คนมักจะ มองข้าม แล้วเริ่มแก้ปัญหาจากจุดเล็ก ๆ แล้วจึงค่อย ๆ ขยับแก้ไปเรื่อย ๆ ทีละจุด

4. ทำตามลำดับขั้น ลงมือทำในสิ่งที่จำเป็นก่อน แล้วก็เริ่มลงมือสิ่งที่จำเป็นลำดับ ต่อไป ด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง

5. ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์ การพัฒนาใดๆ คำนึงถึงสภาพภูมิประเทศ ของบริเวณนั้นว่าเป็นอย่างไร และสังคมวิทยาเกี่ยวกับลักษณะนิสัยใจคอคน ตลอดจน วัฒนธรรมประเพณีในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน

6. ทำงานแบบองค์รวม ใช้วิธีคิดเพื่อการทำงาน โดยวิธีคิดอย่างองค์รวม คือการ มองสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดอย่างเป็นระบบครบวงจร ทุกสิ่งทุกอย่างมีมิติเชื่อมต่อกัน มองสิ่งที่ เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขอย่างเชื่อมโยง

7. ไม่ติดตำรา เมื่อเราจะทำการใดนั้น ควรทำงานอย่างยืดหยุ่นกับสภาพและสถานการณ์นั้น ๆ ไม่ใช่การยึดติดอยู่กับแค่ในตำราวิชาการ เพราะบางที่ความรู้ท่วมหัว เอาตัวไม่รอด บางครั้งเรายึดติดทฤษฎีมากจนเกินไปจนทำอะไรไม่ได้เลย สิ่งที่เราทำบางครั้งต้องโอบอ้อมต่อสภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สังคม และจิตวิทยาด้วย

8. รู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงใช้หลักในการแก้ปัญหาด้วยความเรียบง่ายและประหยัด ราษฎรสามารถทำได้เอง หาได้ในท้องถิ่น และประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในภูมิภาคนั้นมาแก้ไข ปรับปรุง โดยไม่ต้องลงทุนสูงหรือใช้เทคโนโลยีที่ยุ่งยากมาก

9. ทำให้ง่าย ทรงคิดค้น ดัดแปลง ปรับปรุงและแก้ไขงาน การพัฒนาประเทศตามแนวพระราชดำริไปได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน

10. การมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้สาธารณชน ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้มาร่วมแสดงความคิดเห็น

11. ต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงระลึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

12. บริการที่จุดเดียว ทรงมีพระราชดำริมากกว่า 20 ปีแล้ว ให้บริหารศูนย์ศึกษาการพัฒนาหลายแห่งทั่วประเทศโดยใช้หลักการ “การบริการรวมที่จุดเดียว : One Stop Service”

13. ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ เข้าใจถึงธรรมชาติ โดยหากเราต้องการแก้ไขธรรมชาติจะต้องใช้ธรรมชาติเข้าช่วยเหลือเราด้วย

14. ใช้ธรรมปราบอธรรม นำความจริงในเรื่องธรรมชาติเป็นหลักการแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงสภาวะที่ไม่ปกติเข้าสู่ระบบที่ปกติ เช่น การบำบัดน้ำเน่าเสียโดยให้ผักตบชวา ดูดซึมสิ่งสกปรกปนเปื้อนในน้ำ

15. ปลูกป่าในใจคน การจะทำการใดสำเร็จต้องปลูกจิตสำนึกของคนเสียก่อน ต้องให้เห็นคุณค่า เห็นประโยชน์กับสิ่งที่จะทำ

16. ขาดทุนคือกำไร “การให้” และ “การเสียสละ” เป็นการกระทำอันมีผลเป็นกำไร คือความอยู่ดีมีสุขของราษฎร

17. การพึ่งพาตนเอง การพัฒนาให้ประชาชนสามารถอยู่ในสังคมได้ตามสภาพแวดล้อมและสามารถ พึ่งตนเองได้ในที่สุด

18. พออยู่พอกิน ให้ประชาชนสามารถอยู่อย่าง “พออยู่พอกิน” ให้ได้เสียก่อน แล้วจึงค่อยขยายให้มีขีดสมรรถนะที่ก้าวหน้าต่อไป

19. เศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการดำเนินชีวิตให้ดำเนินไปบน “ทางสายกลาง” เพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

20. ความซื่อสัตย์สุจริต จริใจต่อกัน ผู้ที่มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้น้อย ก็ย่อมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้มาก แต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ

21. ทำงานอย่างมีความสุข ทำงานต้องมีความสุขด้วย ถ้าเราทำอย่างมีความสุข เราจะแพ้ แต่ถ้าเรามีความสุขเราจะชนะ

22. ความเพียร ต้องอาศัยความอดทนและความมุ่งมั่น ดังเช่นพระราชนิพนธ์ “พระมหาชนก”

23. รู้ รัก สามัคคี รู้ คือ รู้ปัญหาและรู้วิธีแก้ปัญหานั้น รัก คือ เมื่อเรารู้ถึงปัญหาและวิธีแก้แล้ว เราต้องมีความรัก ที่จะลงมือทำ ลงมือแก้ปัญหานั้น สามัคคี คือ การแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ไม่สามารถลงมือทำคนเดียวได้ ต้องอาศัยความร่วมมือ

หลักการของศาสตร์พระราชาใช้หลัก การเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา

หลักการของศาสตร์พระราชาใช้หลัก การเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา คือหลักการของศาสตร์พระราชา เพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ และพัฒนา ชีวิตของประชาชนดำเนินการอย่างมีแผนผ่านโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งไม่ใช่ความสำเร็จเพียงชั่วคราวเท่านั้น หากแต่เป็นการพัฒนาเพื่อความยั่งยืนศาสตร์พระราชา จึงเป็นโครงการที่ยั่งยืนให้ประชาชน ได้อยู่ดีกินดี ปัจจัยพื้นฐานทางสังคมนั้นครอบคลุมคือหน่วยย่อยหากครอบคลุมขาดความอบอุ่น นั่นคือสาเหตุของปัญหาทางสังคมที่จะตามมา การแก้ปัญหาในระดับ รากหญ้าจึงเป็นศาสตร์ของการบริหารจัดการประเทศที่พระองค์ทรงตระหนัก และเป็นการแก้ปัญหา ที่ต้นเหตุตรงตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา นับเป็นความปรารถนาของปัญหาอย่างแท้จริง (พระครูวิบูลสีลพรต, 2563, น. 166-176) การเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา คือหลักการของศาสตร์พระราชา เพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ และพัฒนา ชีวิตของประชาชน ดำเนินการอย่างมีแผนผ่านโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ต้องทำความเข้าใจกับสถานการณ์ว่าเกิดอะไรขึ้น เข้าใจภูมิประเทศ เข้าใจผู้คนในหลากหลายปัญหา โดยพิจารณาจากด้านกายภาพ ด้านจารีตประเพณี วัฒนธรรม และด้านสภาพการณ์เศรษฐกิจ สังคมในพื้นที่ ซึ่งใช้ความสำเร็จเพียงชั่วคราว ชั่วคราวเท่านั้น หากแต่เป็นการพัฒนาเพื่อความยั่งยืน ดังที่ สมบัติ นพรัก (2561) ได้ให้ความหมายของ “เข้าใจ” สอดคล้องกับการเรียนรู้ (Learning) โดยต้องเข้าใจภูมิ

ประเทศ เข้าใจผู้คน เข้าใจปัญหา ทั้งด้านกายภาพ ด้านจารีต ประเพณีและวัฒนธรรม ด้วยกระบวนการเรียนรู้และต้องให้ผู้ที่เราจะไปทำงานกับเขาให้เขาเข้าใจ

นักพัฒนาจะต้องมีความรัก ความห่วงใย ความรับผิดชอบ และการเคารพในเพื่อนมนุษย์ จะเห็นได้ว่าการพัฒนาเกี่ยวข้องกับมนุษยชาติ และเป็นเรื่องของจิตใจ โดยมีหลักการ ดังนี้ (จามรี พระสุนิล, 2562)

1. จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะหลักการนำทาง ประกอบด้วยสามห่วงสองฐาน คือความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัว มีฐานความรู้ และฐานคุณธรรม

2. วิธีการของศาสตร์พระราชาคือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา โดยต้องเข้าใจ เข้าถึง พัฒนาคน วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

2.1 เข้าใจ หมายถึง การใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้ว การใช้และแสวงหาข้อมูลเชิงประจักษ์การวิเคราะห์และการวิจัย การทดลองใช้จนได้ผลจริงก่อน

2.2 เข้าถึง หมายถึง การระเบิดจากข้างใน เข้าใจกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาและสร้างปัญญาสังคม

2.3 พัฒนา หมายถึง การพัฒนาที่ประชาชนเริ่มต้นด้วยตนเอง พึ่งพาตนเองได้และมีต้นแบบการเผยแพร่ความรู้ให้ประชาชนได้เรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้

3. การประยุกต์แห่งศาสตร์พระราชา ต้องทำให้ด้วยความรัก ความปรารถนาและด้วยใจต้องประยุกต์ใช้อย่างยั่งยืน ไม่ยึดติดตำรา ปรับตามบุคคล สภาพพื้นที่และสถานการณ์

4. ผลลัพธ์ของศาสตร์พระราชา คือ แผ่นดินโดยธรรมและประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยามตามพระปฐมบรมราชโองการ พออยู่พอกิน และรู้จักสามัคคี อันเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ศาสตร์พระราชาเป็นแนวทางในการพัฒนา แก้ไขวิกฤติทางสังคม โดยเฉพาะในสถานการณ์สังคมไทยที่ผ่านมา ได้ทรงนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป วัตถุนิยมมีค่ามากกว่าวัตถุทางจิตใจ

การบูรณาการศาสตร์พระราชากับการพัฒนาท้องถิ่น

เริ่มต้นจากการลงมือทำในสิ่งที่จำเป็นก่อน เมื่อสำเร็จแล้วแล้วก็เริ่มลงมือสิ่งที่จำเป็นลำดับต่อไป ด้วยความรอบคอบ และระมัดระวัง ถ้าทำตามหลักนี้ได้ งานทุกสิ่งก็จะ

สำเร็จได้ โดยง่าย ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงเริ่มต้นจากสิ่งที่เป็น ที่สุดของประชาชน เสียก่อน ได้แก่ สุขภาพสาธารณสุข จากนั้นจึงเป็นเรื่องสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน และ สิ่งจำเป็นในการประกอบอาชีพ อาทิ ถนนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การอุปโภคบริโภคเน้น การปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ราษฎรสามารถนำไปปฏิบัติได้ และเกิดประโยชน์สูงสุด “การพัฒนา ประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้น ก่อนใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้อง ตามหลักวิชาเมื่อได้พื้นฐานที่มั่นคงพร้อมพอสมควร สามารถปฏิบัติ ได้แล้วจึงค่อยสร้าง เสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่ สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป” พระบรมราโชวาทของใน หลวง รัชกาลที่ 9 เมื่อวันที่ 18กรกฎาคม 2517

การประยุกต์แห่งศาสตร์พระราชา ต้องทำให้ด้วยความรัก ความปรารถนาและด้วย ใจต้องประยุกต์ใช้อย่างยั่งยืน ไม่ยึดติดตำรา ปรับตามบุคคล ภูมิสังคม สภาพพื้นที่และ สถานการณ์ปรัชญาหรือแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับครอบครัวระดับชุมชน จนถึงระดับประเทศ แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เป็น ทางเลือกใหม่ของประชาชนชาวไทยเพื่อที่จะสามารถดำรงชีวิตแบบพออยู่พอกิน และ สามารถพึ่งพาตนเองได้ เศรษฐกิจพอเพียงจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ อันจะ นำไปสู่สังคมที่มีคุณภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมมีประโยชน์ต่อประชาชน ทุกคน ไม่ใช่เฉพาะแต่ส่วนท้องถิ่นหรือเกษตรกรเท่านั้น แต่ประชาชนโดยทั่วไปไม่ว่านิสิต นักศึกษา นักเรียน ข้าราชการ พนักงานบริษัทก็สามารถนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ในการเรียน การทำงาน ตลอดจนการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ (ผการัตน์ พินิจวัฒน์, 2565)

1. ควรยึดหลักความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน และลดความฟุ่มเฟือย ในการดำรงชีพอย่างจริงจัง
2. ควรประกอบอาชีพด้วยความสุจริตและถูกต้อง แม้จะเผชิญกับภาวะขาดแคลน ในการดำรงชีพก็ตาม
3. ควรลดการแก่งแย่งผลประโยชน์ และการแข่งขันทางการค้าขาย ตลอดจน การประกอบอาชีพที่มีการต่อสู้อย่างรุนแรง
4. ควรชวนขยายไฟหาความรู้ให้มีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงในการ ดำรงชีวิตเป็นเป้าหมายสำคัญ

ดังนั้นศาสตร์พระราชากับการพัฒนาท้องถิ่นจึงเป็นการบูรณาการการแก้ไขปัญหา ท้องถิ่นหรือชุมชนโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหา

โดยการระเบิดจากข้างใน คือการเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา เพราะปัญหาแต่ละชุมชนหรือท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน วิธีการแก้ไขปัญหาจึงต่างกัน โดยต้อง อาศัยความร่วมมือจากชุมชน ท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐเป็นสำคัญจึงจะเป็นแนวทางของความสำเร็จ โดยชุมชนเป็นตัวแสดงหลักที่สามารถเข้ามาร่วมด้วยช่วยกันในการแก้ไข

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ศาสตร์พระราชามีประกอบด้วย ตั้งเป้าหมายการพัฒนาที่ยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลาง คือ ทำให้ประชาชนมีความสุข มีความพึงพอใจ สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยรักษาสมดุล ทั้งมิติสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

สรุป

จากหลักการองค์ความรู้ 6 มิติ หลักในการทรงงาน 23 ข้อ และยุทธศาสตร์พระราชทาน "เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา" และการประยุกต์ใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 มีหลักสำคัญในการพัฒนาอยู่ 3 ด้าน ซึ่งประกอบไปด้วย คนที่ได้ให้ความสำคัญกับคนที่จะเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของคนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยการปลูกจิตสำนึกความรับผิดชอบร่วมกันของชุมชน มิติด้านการปฏิบัติโดยให้ความสำคัญในการปฏิบัติหรือการดำรงชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติอย่างพอเพียงด้วยการวางแผนศึกษาข้อมูลในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ เริ่มแก้ไขปัญหาจากจุดเล็กๆและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่จะแก้ บูรณาการองค์ความรู้จากศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อการพัฒนา และ มิติของสังคมโดยให้ความสำคัญกับการสร้างให้สังคมเป็นสังคมแห่งความพอเพียง สามารถพึ่งพาตนเองได้

แสดงให้เห็นเด่นชัดว่า ศาสตร์พระราชามีประโยชน์ต่อสรรพสิ่งหลาย ๆ มิติ ทั้งวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ วิทยาศาสตร์ประยุกต์ ศิลปะ วัฒนธรรม สังคม และองค์ความรู้การบริหารจัดการพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วยวิธีการ “เข้าใจ” ในภูมิสังคมของคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ทุกทั้งปวงในพื้นที่ “เข้าถึง” วิถีชีวิตของคน ปัญหาของชุมชนท้องถิ่น ความต้องการอย่างแท้จริงของประชาชน องค์ความรู้ที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา และ “พัฒนา” แบบมีส่วนร่วมกับคน ชุมชนท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืน ประชาชนอยู่ดีกินดีมีความสุข สังคมมีความร่มเย็น ประเทศมีความสันติสุข มีอนาคตใหม่ให้กับลูกหลานสืบสานรักษา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- เกษม วัฒนชัย. (2558). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับความเข้มแข็งของโรงเรียน*. ศูนย์
สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ กรุงเทพฯ: ธนธิการพิมพ์
- จามรี พระสุนิล. (2562). *ย้อนรอยพระบาทที่ยาตรา เรียนรู้สู่ศาสตร์พระราชา*. *วารสาร
มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์*, 36(3), 1-38.
- ชนิดา ชิตบัณฑิตย์. (2550). *โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ: การสถาปนาพระราช
อำนาจในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำรา
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- ผการัตน์ พินิจวัฒน์. (2565). *ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน*. *วารสาร
ศิลปะศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ*. 4(1), 202-212.
- พระครูวิบูลสีลพต (สมหมาย อาสโภ/โนนน้อย) และพระมหามิตร ฐิตปัญโญ. (2563).
ศาสตร์พระราชากับการพึ่งตนเอง. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 19(4) 166-176.
- พลเดช ปิ่นประทีป. (2542). *สู่ความเป็นไทยด้วยพลังของท้องถิ่นข้อเสนอกรอบแนวคิดเพื่อ
จัดแผนฯ 9*. กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- สมชัย จิตสุชน. (2560). *ศาสตร์พระราชากับพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการ
พัฒนาประเทศ (ทีดีอาร์ไอ).
- สมบัติ นพรัก. (2561). *ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาศาสตร์การบริหาร*. กรุงเทพฯ :
อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2554). *สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
การทรงงานพัฒนาประเทศของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพฯ : ศูนย์
การพิมพ์เพชรรุ่ง.

การเมืองของคนรุ่นใหม่ในสังคมไทย*
POLITICS OF THE NEW GENERATION IN THAI SOCIETY

พระครูสมุห์สุวรรณ วิริโย (สิงห์หนู)

Phrakhrusamusuwan Viriyo (Singnoo)

วัดหนองไผ่แก้ว จังหวัดชลบุรี

Wat Nong Phai Kaeo, Chon Buri province

E-mail: phrakhrusamu2511@gmail.com

๒๐-----๐๓

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเมืองของคนรุ่นใหม่ในสังคมไทย การขยายตัวของคนรุ่นใหม่เป็นกลุ่มคนที่มีจำนวนมาก ทำให้คนรุ่นใหม่กลายเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและการลงมือทำ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเป็นเรื่องของความรู้สึกนึกคิดที่อยู่ในจิตใจของบุคคล ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นหนึ่งในตัวเร่งสำคัญความอิสระของคนรุ่นใหม่ กล่าวคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่เป็นอิสระและเป็นตัวของตัวเองเร็วขึ้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นสิทธิพื้นฐานของคนรุ่นใหม่อยู่แล้ว คนรุ่นใหม่จึงสามารถใช้สิทธินี้ได้เต็มที่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่จะทำให้พวกเขาถูกมองเห็น และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่จะทำให้ระบบการเมืองมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เขียนขึ้นเพราะเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ มีอยู่ 3 ด้าน คือ 1. ด้านความรู้ความเข้าใจการเมือง 2. ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และ 3. ด้านความขัดแย้งทางการเมือง ดังนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นมีความสัมพันธ์กับการแก้ไขปัญหาความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นหลัก เพราะฉะนั้นการแบ่งปันความรู้ และการแสดงความเห็นใด ๆ ทางการเมือง จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสมัยใหม่ของเด็กและเยาวชน

คำสำคัญ: การเมือง; คนรุ่นใหม่; สังคมไทย

* Received September 16, 2022; Revised April 17, 2023; Accepted April 21, 2023

Abstracts

The expansion of the new generation is a large group of people. Make the new generation become a key driving force in driving change and action. Political change is a matter of the mindset of a person. Therefore, political participation is one of the major catalysts for the independence of the new generation, namely: Participation in politics will encourage the new generation to become independent and independent faster. Political participation is already a fundamental right of the new generation. The new generation can use this right to the fullest. The political involvement of the younger generation will make them visible. And the political participation of the new generation will make the political system more efficient.

The purpose of this article was to write because it was to study the political participation of the new generation. There are 3 aspects: 1. Knowledge and understanding of politics 2. Perception of political news and 3. Political Conflict Therefore, political participation is primarily related to solving people's livelihood problems. Therefore, knowledge sharing and any political commentary needs to be correlated with the modern political participation of children and youth.

Keywords: politics; new generation; Thai Society

บทนำ

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่มีความสำคัญ และเป็นกลไกในการแสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชน ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่องานมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นการป้องกันมิให้เกิดการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสม ส่วนในฐานที่เป็นจุดมุ่งหมายส่วนในฐานที่เป็นจุดมุ่งหมาย การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเพิ่มอำนาจให้กับประชาชนในแง่ของการมีทักษะความรู้ความชำนาญ สาเหตุสำคัญที่ทำให้สภาพการเมืองไทยยังไม่มีประสิทธิภาพก้าวหน้าเท่าที่ควร คือ ความอ่อนแอของภาคประชาชนที่ยังขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองปล่อยให้การเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองและข้าราชการที่มีอำนาจเข้ามากำหนดนโยบายและปกครองบ้านเมือง (บุญทัน ดอกไธสง,

2552) อำนาจสูงสุดหรืออำนาจ อธิปไตยเป็นของปวงชนโดยประชาชนทำหน้าที่ในการปกครองตนเองโดยตรง แต่ในทางปฏิบัตินั้น ไม่สามารถกระทำได้ จึงเกิดรูปแบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Government) โดยประชาชนเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตนในการกำหนดผู้ปกครอง (รัฐบาล) นโยบายและ วิธีการปฏิบัติตามนโยบายแต่การเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยจะดำเนินไปอย่างมี ประสิทธิภาพได้นั้น แก่นแท้ของประชาธิปไตยมิใช่ “ความเป็นตัวแทน” แต่อยู่ที่ “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” ของประชาชนอย่างแท้จริง เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นดัชนีชี้วัดการพัฒนาประชาธิปไตย ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น (มงคลเลิศ ด้านธานินทร์, 2551)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ การกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดจากความเต็มใจไม่ว่าจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ และไม่ว่าจะมีการจัดการอย่างไรเป็นระเบียบหรือไม่ และไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกัน จะใช้วิธีที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ถูกกฎหมาย การที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐหรือต่อการบริหารงานของรัฐ การเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาล การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่มีความสำคัญ และเป็นกลไกในการแสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชน ต่อหลักการประชาธิปไตย เช่น มีความสนใจ กระตือรือร้นที่จะเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมือง หรือติดตาม ควบคุม และตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลอย่างจริงจัง หรืออาจกล่าวได้ว่าประชาชนต้องมีวัฒนธรรมทางการเมืองตามทัศนะที่ว่า “กิจกรรมทางการเมืองการปกครองเป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องเอาใจใส่รับผิดชอบจะหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธให้พ้นความรับผิดชอบของตนหาได้ไม่” หรือ “การเมืองเป็นเรื่องของทุกคน” เป็นต้น (ประหยัด หงษ์ทองคำ, มปป)

การเมืองของประเทศไทยที่ผ่านมาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง พบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้สภาพการเมืองไทยยังไม่มีประสิทธิภาพก้าวหน้าเท่าที่ควร คือ ความอ่อนแอของภาคประชาชนที่ยังขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในทางการเมือง ปลดปล่อยให้การเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองและข้าราชการที่มีอำนาจเข้ามากำหนดนโยบายและปกครองบ้านเมือง ส่งผลไปยังความไม่เสมอภาคทางการเมืองโดยเฉพาะการเข้าถึงศูนย์กลางของอำนาจภายในรัฐจะตกไปอยู่เพียงเฉพาะแค่กลุ่มคนบางกลุ่มที่มีโอกาสทางการเมือง เป็นต้น สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในทางการเมืองจึงต้องเป็นการกระทำที่มีวัตถุประสงค์เพื่อมีอิทธิพลในการตัดสินใจของรัฐบาลเป็นสำคัญ และการกระทำใดไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อมีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกนโยบายของรัฐบาล หรือเลือกบุคคลสำคัญ

ที่สามารถกำหนดนโยบายของรัฐบาลได้ ก็ไม่ถือเป็นการมีส่วนร่วมในทางการเมือง (มงคลเลิศ ด้านธานินทร์, 2551)

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การเมืองเป็นเรื่องที่ประชาชนจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งนี้เพราะการใช้อำนาจทางการเมืองล้วนมีผลต่อวิถีชีวิตของประชาชน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของประชาชนที่จะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวผู้นำทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจของผู้นำทางการเมืองให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังเป็นการแสดงออกของประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยตามระบอบประชาธิปไตย ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้คำนิยามและความหมายของคำว่า “การมีส่วนร่วม” ไว้ต่างกัน สามารถสรุปได้ดังนี้

วิจุรย์ ญูซ (2548) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้อย่างกว้าง ๆ และครอบคลุมว่าหมายถึง กิจกรรมทั้งหลายของประชาชนแต่ละบุคคลที่ต้องการมีอิทธิพลผลักดันให้เกิดผลงานทางการเมืองตามต้องการเท่านั้นแต่ยังรวมถึงกิจกรรมเป็นการยอมรับสนับสนุนในเชิงพิธีการด้วยผู้ที่ยอมรับรัฐบาลที่แสดงออกโดยการปรับปรุงพฤติกรรมตนเองตามคำสั่ง หรือข้อเรียกร้องของรัฐบาล ขณะที่ สมบัติ

ธำรงธัญวงศ์ (2549) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง จะต้องเป็นเรื่องของกิจกรรมมิใช่ทัศนคติ และใช้กับบุคคลธรรมดาไม่ใช่ชนกการเมือง หรือผู้นำทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการเมืองเพราะเป็นอาชีพ ถือว่าเป็นเรื่องของการมีบทบาททางการเมืองการที่จะตัดสินใจว่าการกระทำใด ๆ เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือเป็นบทบาททางการเมืองอาจถือลักษณะทางการเมืองที่บุคคลนั้นกระทำอยู่ และจะต้องเป็นเรื่องที่แสดงออกเพื่อให้มีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือผู้นำประเทศ

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงหมายถึง การมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองของ ประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้น ด้วยความสมัครใจของประชาชน เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ อย่างไรก็ตาม แม้การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนจะเป็นไปตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้ไว้กระทำได้ เช่น อนุญาตให้ประชาชนรวมตัวเพื่อชุมนุมคัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายต่าง ๆ ของรัฐได้ แต่ก็อาจปรากฏได้ว่าการมีส่วน

ร่วมดำเนินไปโดยถูกต้องตามกฎหมายอาจลุกลามเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายได้ เช่น การ ขว้างปาต่อผู้ทำร้ายร่างกาย เป็นต้น

การมีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นสิทธิขั้นมูลฐานของมนุษย์

การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นั้น แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับจะได้มี การบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพไว้ก็ ตาม แต่ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญของ ประเทศไทยนั้นยังเป็นปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรค สำคัญของการพัฒนาสังคมและการ เมืองไทยมาโดยตลอด เพราะจากสภาพความเป็นจริงแล้ว ปรากฏว่าประชาชนมักจะไม่ได้รับ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามที่มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเท่าที่ควร เนื่องจากการ บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพส่วนใหญ่เป็นเพียงการบัญญัติรับรองไว้ไม่สามารถที่ นำไปใช้ได้จริง (รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข, 2542) ดังนั้นการมีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นสิทธิขั้น มูลฐานในฐานะที่เป็นพลเมืองของชาตินั้น ได้แก่ สิทธิอันชอบธรรมที่จะมีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็น การคัดค้านการวิพากษ์วิจารณ์ รวมทั้งการกดดันทางการเมืองใน นโยบายของรัฐบาลหรือของหน่วยราชการ อันก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน กล่าวได้ว่า ไม่ว่าจะมิบบทบัญญัติกฎหมายหรือไม่ก็ตาม เป็นสิทธิโดยธรรมชาติและเป็นสิทธิ ขั้นมูลฐานของประชาชนทุกคนที่จะปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตน ส่วนผลจะออกมาใน รูปใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับระบบการเมืองว่าให้ความเคารพต่อเสียงของประชาชนแม้จะเป็น เสียงส่วนน้อยมากน้อยเพียงใด สาเหตุสำคัญของปัญหาและอุปสรรคที่เป็นการจำกัดการใช้ สิทธิของประชาชนในปัจจุบัน คือความไม่รู้กฎหมายของประชาชน และเมื่อถูกละเมิดสิทธิ จึงไม่รู้ว่าตนเองนั้นกำลังถูกละเมิดสิทธิอยู่ หรืออาจจะรู้ว่าถูกละเมิดสิทธิแต่ไม่รู้ว่าจะไปใช้ ช่องทางใดในการเรียกร้องสิทธิของตนคืนมาและบางทีก็ต้องยอมรับว่าประชาชนเองก็ไม่มี ความกระตือรือร้นที่จะรับรู้เรื่องกฎหมายหรือสิทธิของตนเองเท่าที่ควร โดยเห็นว่า สังคมไทยค่อนข้างที่จะอ่อนแอในเรื่องของการรักษาสีสิทธิของตนเอง ซึ่งมีความแตกต่าง อย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับในต่างประเทศซึ่งเมื่อเขาถูกละเมิดสิทธิเขาจะดำเนินการ ฟ้องร้องทันที

1. ความรู้ความเข้าใจการเมือง

ความเคลื่อนไหวทางการเมืองมีผลต่อชีวิตประจำวันของเราทุกคนและไม่ควรถูก มองข้ามการที่วัยรุ่นให้ความสนใจเรื่องการเมืองเป็นการเตรียมพร้อมและปลูกฝังความ เข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้สิทธิ การรักษาสีสิทธิ และการแสดงออกทางการเมืองใน

สังคมไทยได้อย่างเหมาะสม เพราะฉะนั้นทุกสิทธิของวัยรุ่นควรถูกใช้อย่างถูกต้อง เพื่อสื่อความคิดเห็นของประชาชนส่วนมากอย่างแท้จริง ทั้งหมดนี้จะเป็นไปไม่ได้หากวัยรุ่นอย่างเรา ยังขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในสังคมไทย โดยเฉพาะในเรื่องการเมือง ดังที่ รพีพร ธงทอง (2564) ได้กล่าวไว้ว่า ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ การเลือกตั้งเป็นการแสดงความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่สำคัญที่สุดของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นในระดับชาติ/ท้องถิ่น เป็นการเลือกบุคคลเพื่อเข้ามาตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งความรู้ความเข้าใจทางการเมือง มีข้อสังเกตว่าเด็กและเยาวชนที่เติบโตมาในสังคมปัจจุบันจะเริ่มสนใจการเมืองเมื่ออายุเท่าไร อาจเริ่มสนใจเมื่ออยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพราะเริ่มทำกิจกรรม เริ่มเปิดประตูเข้าสู่สังคมที่กว้างขึ้น เริ่มสนใจข่าวสารบ้านเมือง รวมทั้งสนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวมากกว่าตำราเรียน เป็นต้น

ในส่วนของการเรียนรู้ทางการเมืองของเยาวชนนั้น ในสมัยก่อนบรรดานักรัฐศาสตร์มักศึกษาเรื่องการกล่อมเกลากทางการเมือง (political socialization) ที่มักมองสถาบันทางสังคมที่หลากหลาย เช่น ครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน และสื่อ แต่สมัยใหม่นี้แน่นอนว่าโลกอินเทอร์เน็ตนั้นมีความสำคัญยิ่ง แต่ในกรณีบ้านเราก็ไม่ควรมองข้ามว่า การที่พวกเขาเติบโตมาในสถานะทางสังคมอย่างหนึ่ง การที่พ่อแม่เขามีทั้งทัศนคติทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบหนึ่ง และการที่รัฐเขามาวุ่นวายกับชีวิตเขาในช่วงที่ผ่านมา หรือแม้กระทั่งความวุ่นวายจากการจัดการเรียนการสอนและการใช้ชีวิต ทั้งหมดนี้ไม่ได้เกี่ยวกับโลกอินเทอร์เน็ตโดยตรง ดังนั้น อัลมอนด์และเพาเวลล์ ได้ให้ความหมายไว้ว่าการกล่อมเกลากทางการเมือง เป็นการนำมาซึ่งวัฒนธรรมทางการเมืองแก่ประชาชนในระบบการเมือง โดยเป็นกระบวนการสร้างและการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมือง การกล่อมเกลากทางการเมืองจากคนรุ่นไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง หรือทำให้เกิดการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่งของระบบการเมืองที่ได้รับจากประสบการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลา (Almond & Powell, 1966)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สังคมปัจจุบัน สภาพแวดล้อมทางสังคม เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตได้เปิดความเป็นไปได้ให้เยาวชนสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับชีวิตตัวเองได้อย่างกว้างขวางแบบที่ไม่เคยเป็นมาก่อน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียน รสนิยม ฯลฯ เยาวชนยุคปัจจุบันจึงมีความคุ้นชินกับความเป็นอิสระ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสมัยใหม่ของเด็กและเยาวชน ประกอบด้วยการศึกษาหาความรู้จากสื่อผ่านการใช้ Facebook, Twitter Instagram และ Line และการทำกิจกรรมการเมืองรวมถึงการติดตามข้อมูลการเมือง เป็นต้น

2. ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

การรับรู้ข่าวสารการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของประชาชน ช่วยให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารรวดเร็ว ซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตามการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง จึงทำให้เกิดเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีการระบุเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็นการส่งเสริมให้ระบบการเมืองเป็นระบบที่สมบูรณ์แบบซึ่งกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศไทยมีทั้งการสนับสนุน และคัดค้านโดยกระทำภายใต้กฎหมายและระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย การเข้าร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองของเด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่จึงต้องสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งหรือเป็นเจ้าของร่วมกัน ดังนั้นการขับเคลื่อนทางการเมืองจึงต้องสร้างขบวนการเชิงเครือข่ายในแนวระนาบที่มีความเท่าเทียมกัน ไม่ใช่แนวดิ่งที่รับนโยบายจากส่วนกลางไปปฏิบัติ ทั้งนี้เด็กและเยาวชนไม่ได้ยึดติดกับหัวโขนมากนัก จึงไม่จำเป็นต้องมีตำแหน่งนักเรียนถึงจะออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองได้ แต่จะรวมกลุ่มจัดกิจกรรมกันเองในนามส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวกับโรงเรียน เป็นต้น

รพีพร ธงทอง (2564) กล่าวว่า ทุกคนมีสื่ออยู่ในมือ มีช่องทางในการเผยแพร่ในโลกออนไลน์เพื่อให้ผู้ติดตามเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น จึงดูเหมือนว่า ขบวนการนักเรียน นิสิต นักศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปจากเดิม แต่ก็ยังมีพลังแฝงอยู่เพียงแต่กระจายกระจายอยู่ในสังคมทั่วไป หากพรรคการเมืองใดสามารถทำรูปแบบใหม่ที่สามารถไปยังกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้ได้ก็อาจแปรเปลี่ยนเป็นคะแนนเสียงได้เช่นกัน ในยุคปัจจุบันยังก้าวไม่ทันพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ เนื่องจากสังคมไทยมีความสลับซับซ้อนมากกว่าในอดีต ประกอบกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วสอดคล้องกับ เลอภพ โสรัตน์ (2556) ที่พบว่าบทบาทของสื่อมวลชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้แสดงความชัดเจนในการถ่ายทอดความรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การเป็นเครื่องมือตรวจสอบทางการเมืองและเป็นพื้นที่ประสานความเข้าใจทางการเมืองเพียงแต่ว่าความสมบูรณ์ของแต่ละบทบาทนั้นจะขึ้นอยู่กับแต่ละยุคสมัยของการเมืองซึ่งมีที่มาของอำนาจทางการเมืองแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นมาจากการปฏิวัติรัฐประหารมาจากการมีฐานอำนาจทางการเมืองทหารหนูลงที่มีความผันผวนมากในอดีต เป็นต้น

กล่าวสรุปได้ว่า การเมืองนั้นไม่ได้อยู่แต่ในเว็บการเมืองเท่านั้น แต่ยังแทรกอยู่ในเว็บต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่พวกเขาสนใจ หรือแม้กระทั่งในกลุ่มเพื่อน เช่น กลุ่ม

ไลน์ กลุ่มเฟสบุ๊ก เป็นต้น การเมืองนั้นมีแทรกอยู่ในเว็บทุกประเภท กล่าวได้ว่าเด็กเยาวชน อาจไม่ได้สนใจอ่านข่าวยาว ๆ หรือหนังสือในแบบเดิมเท่านั้น พวกเขาอาจจะศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ที่แทรกมากับกลุ่มกิจกรรมอื่น ๆ หรือจากศิลปินที่พวกเขาชื่นชอบ จากชมรมต่าง ๆ ที่มีเรื่องเหล่านี้แทรกมา หรือแม้กระทั่งในกลุ่มเพื่อนเอง หรือกล่าวอีกอย่างก็คือ การเมืองในวันนี้มันแทรกไปทุกอยู่ในสังคมเสียแล้ว

3. ด้านความขัดแย้งทางการเมือง

ความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยเป็นความขัดแย้งที่มีพื้นฐานมาจากความแตกต่างทางด้านอุดมการณ์ ประสบการณ์และความคิดเห็นทางการเมือง ความขัดแย้งทางการเมืองได้วิวัฒนาการจากความขัดแย้งระหว่าง ชนชั้นปกครองเป็นความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับประชาชนและนำไปสู่การกระทำ ความรุนแรงต่อกัน คนรุ่นใหม่เข้าใจความขัดแย้งทางการเมือง เมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างคนสองรุ่นด้วยกัน ควรให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ดังนั้นเมื่อเกิดความขัดแย้งจึงต้องแสวงหาวิธีการในการจัดการความขัดแย้งเพื่อให้สังคมดำรงอยู่และพัฒนาต่อไป ความขัดแย้งจึงไม่ใช่สิ่งเลวร้ายเสมอไป แต่ยังมีข้อดีในการช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในสังคม หากไม่มีกลไกในการจัดการที่มีประสิทธิภาพก็อาจนำไปสู่ความรุนแรงที่เป็นอันตรายและสร้างผลเสียต่อสังคมได้

คนรุ่นใหม่เข้าใจว่า อีกไม่นานก็จะเป็นคนรุ่นก่อนรุ่นเก่า ดังนั้นคนรุ่นใหม่ก็จะเข้าใจคนรุ่นก่อนมากขึ้น และคนรุ่นก่อนก็ควรย้อนมองตัวเองสมัยวัยรุ่นก็มีปัญหาเดียวกันนี้ก็จะเข้าใจกันและกันมากขึ้น สังคมที่เข้มแข็งจะเปลี่ยนผ่านโดยไม่ต้องแตกหักสูญเสีย คนรุ่นใหม่เขาไม่ได้เป็นอันตรายได้มากนักเมื่อเทียบกับคนรุ่นก่อนที่ยังกุมอำนาจ กำลังและทรัพยากรไว้อย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ดังที่ เกษียร เตชะพีระ (2553) อธิบายถึงความขัดแย้งทางการเมืองของไทยว่า ภาวะวิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ.2540 ได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างทางการเมืองครั้งสำคัญ เมื่อนายทุนใหญ่และชนชั้นนำเดิมของไทยจำนวนมากได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ จึงเป็นโอกาสให้กลุ่มนายทุนใหม่ที่รุดพ้นจากวิกฤตเศรษฐกิจ นำโดย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรได้เข้ามาสร้างอำนาจทางการเมือง ลักษณะของความขัดแย้งทางการเมืองจึงเป็นความขัดแย้งที่เกิดจาก กระบวนการเปลี่ยนย้ายอำนาจ (power shift) จากกลุ่มชนชั้นนำเดิม ข้าราชการ คนชั้นกลางที่มีอำนาจทางการเมืองเดิม ไปยังกลุ่มอำนาจทุนใหญ่ คนจนเมือง คนรากหญ้าที่มีทุนทรัพย์และคะแนนเสียงมากกว่า โดยทั้งสองกลุ่มมีอุดมการณ์ทางการเมืองและเป้าหมายที่แตกต่างกัน ขณะกลุ่มแรกต้องการกำจัดปัญหาปัญหาการซื้อเสียง การทุจริตคอร์รัปชัน และเผด็จการ

รัฐสภา แต่สิ่งที่กลุ่มหลังต้องการ คือ อุดมการณ์ประชาธิปไตยที่ ดีความว่า การเลือกตั้งเท่ากับ ประชาธิปไตย กล่าวได้ว่า การที่คนรุ่นใหม่ลุกขึ้นมาประกาศข้อเรียกร้องทางการเมืองอย่างทรงพลัง แต่กลับถูกตอบโต้จากผู้ใหญ่ที่มีอำนาจเหนือกว่า ไม่ว่าจะในฐานะพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ ครูอาจารย์ หรือผู้บริหารบ้านเมือง ที่ใช้อำนาจในการกดปราบ ก้ารบายโดยปราศจากความเข้าใจ ไม่เพียงแต่ทำให้ปัญหาลุกลามบานปลายเท่านั้น แต่ยังเสียโอกาสในการพัฒนาเยาวชนซึ่งประเมินค่าไม่ได้ด้วย

สรุปได้ว่า ประวัติศาสตร์การเมืองของไทยทำให้เกิดบรรดากลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ ออกมาแสดงออกทางการเมืองผ่านการชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตยและการแก้ไขรัฐธรรมนูญอย่างต่อเนื่องและเกิดขึ้นภายในสถานศึกษาทั้งโรงเรียนและมหาวิทยาลัย ทุกฝ่ายควรสร้างความเข้าใจในหลักพื้นฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองสมัยใหม่ของเด็กและเยาวชนเพื่อให้เป็นประชาชนที่ดีในการมีส่วนร่วมทางการเมือง สร้างความตระหนักและเครื่องเตือนใจเพื่อให้สังคมได้เรียนรู้ บทเรียนจากความขัดแย้งทางการเมือง และวางมาตรการป้องกันเหตุเกิดขึ้นเพื่อให้สังคมได้เรียนรู้ บทเรียนจากความขัดแย้งทางการเมือง สร้างสังคมที่มีวุฒิภาวะ และทักษะในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งและข้อพิพาทได้ด้วยสันติวิธี เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้น จะต้องเป็นการมีส่วนร่วมแบบสมัครใจ ไม่ใช่เป็นแบบปลุกกระดม สำหรับการมีส่วนร่วมแบบเสรีหรือแบบสมัครใจนี้จะเกิดขึ้นได้ เมื่อประชาชนมีความสำนึกทางการเมืองหรือความตื่นตัวทางการเมืองเสียก่อน ดังนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงมีปัญหาลักษณะอุปสรรค สามารถสรุปได้ ดังนี้ (รพีพร ธงทอง, 2564)

1. การศึกษาที่ยังไม่เข้มข้นจึงทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมือง และขาดความตระหนักต่อหน้าที่พลเมืองที่ทุกคนพึงกระทำ
2. ปัจจัยภายนอกหลายอย่างปัจจุบันทำให้เด็กและเยาวชนขาดความกระตือรือร้นทำตัวนิ่งเฉยจนขาดความสนใจในเรื่องบ้านเมืองจนกระทั่งกลายเป็นปัญหาทางสังคม
3. สภาพเศรษฐกิจรอบครัว รายได้ไม่พอเลี้ยงชีพทำให้เด็กและเยาวชนสนใจแต่เรื่องปากท้องและทำงานเป็นอันดับแรก จนมองเรื่องของกรมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องรอง

4. เกรงกลัวอันตราย จนไม่กล้าเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง เพราะกลัวจะต้องเป็นเป้าหมายของฝ่ายตรงข้าม

สรุป

การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนร่วมมือกัน การตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เสมอภาคนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานเพื่อพัฒนาหรือใช้ความคิดสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย คือ ทำให้ผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองได้มีโอกาสทราบความต้องการของกันและกันอย่างแท้จริงทำให้การดำเนินนโยบายของรัฐตอบสนองต่อผู้เป็นเจ้าของประเทศในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม การมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ การเสนอข้อเท็จจริงทางการเมืองของประชาชน และระบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองหากประชาชนมีความสนใจในทางการเมือง มีการเปิดรับข่าวสารและเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นหรือช่วยถ่ายทอดข้อมูลที่ต้องการให้สังคมได้รับรู้ และกระตุ้นให้คนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นในทางที่ถูกต้อง ก็จะส่งผลทำให้ระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ดีและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกษียร เตชพีระ. (2553). *สงครามระหว่างสี ก่อนถึงจุดที่ไม่อาจหวนกลับ*. กรุงเทพฯ: Open Books.
- บุญทัน ดอกไธสง. (2552). *ประชาธิปไตยรากหญ้า*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปัญญาชน.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ. (มปป.). *การพัฒนาทางการเมืองโดยกระบวนการปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด พาพาส.
- มงคลเลิศ ด่านธานินทร์. (2551). *หลักคิดชาตินิยมและมรดกวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาสังคมทันสมัย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิถึทรรศน์.
- รพีพร ธงทอง. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองสมัยใหม่ของเด็กและเยาวชน. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 16(1), 27-40.
- รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข. (2542). *สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540* (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิฑูรย์ ญนุช. (2548). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยรามคำแหง* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สมบัติ อารังญวงศ์. (2549). *นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ* (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.

Almond, G. A. & Powell, G. Br. (1966). *Comparative Politics: A Development Approach*. Boston: Little, brown & Co.

ธรรมคัมครองโลกกับกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง *
VIRTUES THAT PROTECT THE WORLD WITH INTEREST GROUPS
AND POLITICAL PARTIES

อภิชัย พิทยานุรักษ์กุล

Apichai Pittayanuraksakul

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: Apichai8756 @gmail.com

บทคัดย่อ

ความต้องการผลประโยชน์ทางการเมืองยุคปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา กลุ่มผู้ที่ให้การสนับสนุนนักการเมืองจึงต้องมีการปรับตัวและสร้างเงื่อนไขในการต่อรองกับผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการหรือการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้มีอำนาจกับผลประโยชน์ มนุษย์มีความต้องการในเรื่องปัจจัย 4 มนุษย์จึงมีวิธีการที่จะทำให้ได้มาซึ่งความต้องการด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไป การดำเนินการเพื่อแสวงหาผลประโยชน์คือการใช้วิธีการเรียกร้องหากไม่ได้ผลก็จะใช้วิธีการใช้อำนาจต่อรองหรือสร้างแรงกดดันให้ผู้มีอำนาจรัฐทำตาม การนำหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนามาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตการประยุกต์ใช้ก็จะสามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวมได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และวิธีการในการเข้ามาสู่ความเป็นนักการเมืองของแต่ละคนเป็นสำคัญ บทความนี้ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชน นิสิต นักศึกษาและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาและเข้าใจถึงกลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง กลยุทธ์และวิธีการเข้ามาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ และนำเสนอหลักพุทธธรรมถึงความละเอียดรอบคอบ ความเกรงกลัวโทษที่จะเกิดขึ้นกับตนเองที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทยในปัจจุบัน

คำสำคัญ: ธรรมคัมครองโลก; กลุ่มผลประโยชน์; พรรคการเมือง

* Received February 2, 2023; Revised April 18, 2023; Accepted August 24, 2023

Abstracts

The demands for political interests in today's world are changing by the ever-changing world conditions. Those who support politicians must adapt and create conditions for negotiating with political power to obtain what they want or trade-off between power and interests. Human beings have needs for four factors, therefore human beings have different methods of obtaining their needs. The action to seek benefits is to use the method of claiming, if it does not work, it will use the method of using bargaining power or putting pressure on the government authority to comply. By adopting the teachings of Buddhism as principles for living, applying it will be able to correctly distinguish between individual interests and common interests. Depending on the purpose and method of entering into the political status of each person is important. The purpose of this article is for young people, students, and the general public to study and understand interest groups, political parties, strategies, and methods for seeking benefits. and presents the Buddhist principle of shame for sin Fear of blame that will happen to oneself that is present in Thai society today.

Keywords: virtues that protect the world; interest group; Political Parties

บทนำ

การเมืองเป็นเรื่องพื้นฐานของการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ภายในประเทศ หรือรัฐเพื่อใช้ในการดำรงอยู่และเดินหน้าพัฒนาเพื่อก้าวไปข้างหน้า เป็นกระบวนการคิด ตัดสินใจของกลุ่มคนที่เข้ามาทำหน้าที่ตรงนี้ คือ รัฐบาล ผ่านการเลือกตั้ง โดยประชาชนผู้มี สิทธิทางการเมือง ในการปกครองแบบประชาธิปไตย เราทุกคนในฐานะของประชาชน ทุก สิ่งทุกอย่างที่เราเห็น ที่เราพบเจออยู่ทุกวัน สิ่งที่เราซื้อ ล้วนมีความเกี่ยวข้องและมี ผลกระทบหรือข้อกำหนดมาจากการเมืองทั้งสิ้น (พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์, 2560) การรวมกลุ่ม ของมนุษย์เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ มนุษย์มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม แนวความคิด ความรู้และอาชีพที่คล้ายคลึงกันจะรวมกลุ่มกันขึ้น เพื่อ รักษาผลประโยชน์ของตนและผลประโยชน์ของกลุ่มตลอดถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติ บ้านเมือง แต่พื้นฐานที่เป็นปัจจัยทำให้เกิดการรวมกลุ่มนั้นมีความแตกต่างกันไปหลาย

ลักษณะจึงทำให้เกิดกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ต่างกัน โดยนับแห่งทัศนะนี้จะเห็นว่า ในสังคมหรือในรัฐหนึ่ง ๆ จะมีกลุ่มผลประโยชน์จำนวนมากมาย กลุ่มเหล่านี้จะมีชื่อต่าง ๆ กันไปและในที่สุดก็จะกลายเป็นกลุ่มพลังทางการเมือง

มนุษย์จำต้องปกครองกันนั้น หากเกิดปัญหาขึ้นในระหว่างมนุษย์ด้วยกัน หรือการจะทำให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นไป หลีกเลียงมิได้เสียที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจทางการเมือง อันมีความหมายและบริบทที่สะท้อนออกมาในเรื่องของการใช้อำนาจเพื่อการปกครองประชาชน การเมืองการปกครองซึ่งเป็นสภาพการณ์และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ (Eulau, 1963) อริสโตเติล นักปราชญ์ทางสังคม ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคม (Social animal) ซึ่งต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม การรวมกลุ่มของมนุษย์มักมีความสนใจ และหรือผลประโยชน์ร่วมกัน บุคคลแต่ละคนมักใช้กลุ่มเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ดังนั้น กลุ่มทุกกลุ่มจึงมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องอยู่ด้วยกันเสมอ แม้ว่าพื้นฐานการมาอยู่ร่วมกันเป็น กลุ่มเหมือนกัน แต่ความแตกต่าง คือ เป้าหมายที่ต่างกัน กล่าวคือ เป้าหมายของพรรคการเมือง คือ การเป็นรัฐบาล เป้าหมายของกลุ่มผลประโยชน์ คือ ผลกำไรและเป้าหมายของกลุ่มอิทธิพล คือ การกดดันผลักดันนโยบายและแนวความคิดให้รัฐบาลปฏิบัติตาม (ประณต นันทียากุล, 2547)

พรรคการเมือง เป็นกลุ่มทางการเมืองซึ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่จำเป็น ทั้งนี้เพราะระบอบประชาธิปไตยถือว่าอำนาจทางการเมืองเป็นของประชาชน การรวมกลุ่มของประชาชนในรูปของพรรคการเมือง นับเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่ง ของการใช้อำนาจกลุ่มผลประโยชน์ (Interest group) เป็นกลุ่มที่ประกอบด้วยบุคคลจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีผลประโยชน์ร่วมกัน รวมกลุ่มกันเพื่อจะใช้อิทธิพลมากดดันรัฐบาลให้ตอบสนองต่อสิ่งที่กลุ่มเรียกร้อง โดยมีเป้าหมายมุ่งเน้นผลกำไรเป็นสำคัญ บทความนี้ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชน นิสิต นักศึกษาและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาและเข้าใจถึงกลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง กลยุทธ์และวิธีการเข้ามาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ และนำเสนอหลักพุทธธรรมถึงความละเอียดรอบคอบ ความเกรงกลัวโทษที่จะเกิดขึ้นกับตนเองที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทยในปัจจุบัน เป็นต้น

แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups)

กลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง นับเป็นหนึ่งในสถาบันทางการเมืองที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตยการเกิดการดำรงอยู่และจำนวนของสถาบันทางการเมือง การเลือกตั้งเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้พรรคการเมืองใช้เป็น

ช่องทางในการเสนอนโยบายและตัวแทนของพรรคไปสู่ประชาชน ราชบัณฑิตยสถาน (2524) ได้ให้ความหมายผลประโยชน์ของกลุ่ม หมายถึง “ภาวะความรู้สึกตื่นตัวที่เกิดขึ้นในบุคคลที่ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ซึ่งถือว่าเป็นผลประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม” นอกจากนี้ยังหมายถึง “กลุ่มที่จัดตั้งขึ้นเพื่อภารกิจหรือผลประโยชน์เฉพาะอย่าง เช่น กลุ่มเรียกร้องสิทธิสตรี หรือกลุ่มพ่อค้า” ดังที่ แกรมแฮม วูดตัน (Woodton, 1987) เชื่อว่ากลุ่มผลประโยชน์ คือ กลุ่มหรือองค์กรที่ต้องการมีบทบาทอิทธิพล ซึ่งส่งผลต่อนโยบายสาธารณะภายใต้วิธีการและวิถีทางแห่งกลุ่ม โดยมีได้มุ่งหวังต่อความต้องการอำนาจรัฐ ตลอดจนตำแหน่งทางการเมืองและเมื่อกลุ่มผลประโยชน์ได้ทำการเสนอข้อเรียกร้องของตนโดยผ่านสถาบันใด ๆ ของรัฐบาลก็ตามกลุ่มดังกล่าวจะกลายเป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง นักวิชาการไทยได้มีผู้รู้ให้คำนิยามของกลุ่มผลประโยชน์ไว้ดังนี้ มนตรี เจนวิทย์การ (2528) ให้ความหมายกลุ่มผลประโยชน์ว่า เป็นการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งกลุ่ม ของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ เพื่อดำเนินการรักษาสวัสดิภาพหรือแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่ม หรือเพื่อบรรลุจุดหมายปลายทางบางอย่างของกลุ่มผ่านสถาบันทางการเมือง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า จากความหมายของกลุ่มผลประโยชน์ที่กล่าวพบว่ากลุ่มผลประโยชน์ไม่ได้มีเป้าหมาย เพื่อเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองโดยตรงแต่ด้วยการส่งคนลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อไปเป็นรัฐบาล เป็นต้น

กลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups) สามารถสรุป ได้ดังนี้

1. กลุ่มผลประโยชน์ดั้งเดิม คือการรวมตัวกันได้โดยอาศัยอาชีพเดียวกันเป็นหลัก และมักจะอยู่ในสังคมประเทศตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศแถบยุโรปตะวันตก ซึ่งมักจะเน้นเฉพาะสาขาอาชีพ เช่น อาชีพแพทย์ หนายความ นักกฎหมาย นักการศาสนา กลุ่มทางสังคม และวัฒนธรรม ซึ่งสาเหตุของการรวมกลุ่มกันได้เนื่องมาจากความผูกพันในทางสังคม ทางวัฒนธรรม ทางประเพณีตลอดจนความเชื่อถือต่าง ๆ ลักษณะโครงสร้างของกลุ่มผลประโยชน์ดั้งเดิม นอกจากจะเป็นกลุ่มอาชีพเก่าแก่ของมนุษย์ จะเห็นได้ว่าโครงสร้างเกี่ยวกับจำนวนและผู้นำก็มีลักษณะสอดคล้องกันกับพรรคการเมืองแบบดั้งเดิม (วิทยา นาภาศิริกุลกิจ, และคณะ, 2539)

สรุปได้ว่า กลุ่มผลประโยชน์ดั้งเดิมมีการรวมกลุ่มกันได้เนื่องมาจากความผูกพันในทางสังคม ทางวัฒนธรรม ทางประเพณีตลอดจนความเชื่อถือต่าง ๆ ตามสาขาอาชีพเป็นกลุ่มของชนชั้นหนึ่งของสังคม ที่มีบทบาทและความสำคัญ เป็นต้น

2. กลุ่มผลประโยชน์สมัยใหม่ กลุ่มผลประโยชน์สมัยใหม่ กลุ่มดังกล่าวเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและจะปรากฏอยู่ในประเทศอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่

สมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์นี้สามารถรวมกันหรือมีความผูกพันกันได้โดยเหตุผลที่ว่า มีผลประโยชน์ร่วมกันในทางเศรษฐกิจ กลุ่มผลประโยชน์สมัยใหม่เมื่อพิจารณาโครงสร้างของกลุ่มจะเห็นว่าสมาชิกเข้าร่วมมีเป็นจำนวนมากกว่ากลุ่มผลประโยชน์แบบดั้งเดิม ผู้นำของกลุ่มผลประโยชน์นี้จะได้ตำแหน่งโดยการต่อสู้ทางการเมืองภายในกลุ่มทำให้กลุ่มมีลักษณะของการเป็นประชาธิปไตยมากกว่ากลุ่มอื่น (ประภาส ปันตบแต่ง, 2552)

สรุปได้ว่า กลุ่มผลประโยชน์สมัยใหม่มีโครงสร้างของกลุ่มมีสมาชิกเข้าร่วมเป็นจำนวนมากกว่ากลุ่มผลประโยชน์แบบดั้งเดิม เป็นต้น

ลักษณะกลุ่มผลประโยชน์

1. เป็นกลุ่มรวมผลประโยชน์ของบุคคลในสังคมเข้าด้วยกัน
2. บุคคลที่เข้ามาร่วมกันนั้นจะต้องมีทัศนะร่วมกันโดยไม่ใช้มีทรัพย์สิน รายได้หรือ วัตถุอื่น ๆ ร่วมกัน

3. รวมกันเพื่อที่จะได้มีอิทธิพลผลักดันในการที่จะให้สังคมยอมรับหรือยอมตาม ความคิดหรือความต้องการของกลุ่ม จนกระทั่งผู้มีอำนาจแห่งรัฐยอมออกกฎหมายหรือ ข้อบังคับ เพื่อความต้องการของกลุ่ม

4. ไม่ได้มุ่งหวังที่จะได้ตำแหน่งหน้าที่ทางราชการ แต่มุ่งหวังที่จะมีอิทธิพลต่อการ วางนโยบายของทางราชการ และได้รับผิดชอบต่อการวางนโยบายทางการเมือง

5. บุคคลที่เข้ามาร่วมกันมีวัตถุประสงค์ร่วมกันในอันที่จะทำให้ความต้องการของตน กลายเป็นความต้องการของสังคม

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ลักษณะกลุ่มผลประโยชน์นี้มักใช้วิธีการสร้างอิทธิพลแบบ หลังกาก อยู่ในห้องลับ ๆ ไม่โปร่งใส ตรวจสอบยากไม่เป็นที่รับรู้ของผู้คนโดยทั่วไป ไม่มีใคร รู้ว่าใครพูดกับใครด้วยเรื่องอะไร ซึ่งอาจเป็นอำนาจที่ขาดความรับผิดชอบ เป็นต้น

การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์

วิธีการดำเนินการโดยตรง การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่ม ผลประโยชน์ สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การใช้พลังกดดันต่อผู้บริหาร การเจรจากับหน่วยงานของรัฐบาลของกลุ่ม ผลประโยชน์ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ วิธีการคือใช้เวลาติดต่อกับหน่วยงานของรัฐเป็นเรื่อง ๆ ไป ใช้วิธีสร้างความใกล้ชิดและการติดต่อเป็นส่วนตัว

2. การใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการติดต่อ (Personal Connection) คือ วิธีการ ที่กลุ่มผลประโยชน์อาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวในการติดต่อเรียกร้องต่อผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ ทางการเมือง

3. การอาศัยการมีตัวแทนของกลุ่มในกลุ่มชนชั้นนำที่มีหน้าที่ในกระบวนการกำหนดนโยบาย การที่กลุ่มมีตัวแทนของกลุ่มเข้าไปร่วมอยู่ในขั้นตอนของกระบวนการกำหนดนโยบาย

4. การอาศัยสื่อเป็นตัวกลางในการเรียกร้อง รูปแบบวิธีการแบบนี้มักจะนิยมใช้ในกลุ่มผลประโยชน์ที่อยู่ในประเทศที่มีระบบการเมืองแบบเปิด หรือระบบการเมืองที่มีการพัฒนาแล้ว โดยเฉพาะประเทศที่มีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย

5. การประท้วงและการใช้กำลังรุนแรง กลุ่มผลประโยชน์จะเลือกใช้วิธีการนี้เมื่อกลุ่มรู้สึกว่าการเรียกร้อง หรือผลประโยชน์ของกลุ่มมีโอกาสได้รับการตอบสนอง

6. การเรียกร้องผ่านสถาบันทางการเมือง กลุ่มผลประโยชน์อาจเลือกวิธีการด้วยการติดต่อ สถาบันทางการเมืองที่มีอำนาจโดยตรง โดยอาศัยการติดต่อผ่านพรรคการเมือง พรรคการเมืองจะเป็นสถาบันสำคัญในการทำหน้าที่เป็นตัวกลาง หรือตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ เป็นต้น (ธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์, 2550)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์ มีการใช้วิธีที่แยบยลอาศัยสถาบันทางการเมืองที่มีอำนาจการใช้กำลังรุนแรงเรียกร้องผลประโยชน์ ถ้าผู้ที่เป็นรัฐบาลยอมรับว่าไม่สามารถจะต่อต้านพลังกดดันของกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มใดได้ หรือเมื่อกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มนั้นยื่นคำขาดหรือบังคับรัฐบาลจนกระทั่งรัฐบาลจนมุมก็ถือว่ากิจกรรมของกลุ่มผลประโยชน์นั้นกลายเป็นปัญหาที่เป็นอันตรายต่อสังคม เป็นต้น

วิธีการดำเนินการทางอ้อม การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์ สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การล็อบบี้ (Lobbying) เป็นความพยายามของกลุ่มผลประโยชน์ที่มี อิทธิพลเหนือการตัดสินใจของผู้มีอำนาจด้วยวิธีการโน้มน้าวชักจูงด้วยการเจรจาต่อรอง

2. การพยายามสนับสนุนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีทัศนคติไปในทางส่งเสริมผลประโยชน์ของกลุ่มให้ได้รับเลือกตั้ง

3. กลุ่มผลประโยชน์พยายามมีอิทธิพลเหนือผู้วางนโยบาย โดยการจัดหาข้อมูลต่างๆ ให้โดยกลุ่มผลประโยชน์ขนาดใหญ่จะมีหน่วยนักวิจัยที่ทำการหาข้อมูล

4. กลุ่มผลประโยชน์จะจัดการร่างกฎหมาย หรือช่วยสภานิติบัญญัติร่าง กฎหมาย โดยเฉพาะในเรื่องที่เป็นวิชาการซับซ้อนและยุ่งยากมาก โดยที่กลุ่มนี้จะรู้ว่ากฎหมายในขั้นสุดท้ายจะออกมาในรูปใด

5. กลุ่มผลประโยชน์พยายามสร้างมติมหาชนที่จะสนับสนุนข้อเสนอของกลุ่มโดยการพิมพ์เอกสารในรูปแบบต่าง ๆ ออกแจกจ่าย

6. กลุ่มผลประโยชน์สร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มหรือบุคคล โดยเฉพาะการใช้บุคคลที่อยู่ในกลุ่มชนชั้นผู้นำ

7. กลุ่มใช้การให้สินบนเพื่อรักษาผลประโยชน์ ซึ่งอาจจะเป็นในรูปของตัวเงิน หรือในรูปแบบอื่น (มนตรี เจริญวิทยาการ, 2526)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การรวมกลุ่มเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จะมีวัตถุประสงค์ซับซ้อนมากยิ่งขึ้นหลายกลุ่มเบี่ยงเบนไปกลายเป็นกลุ่มอิทธิพล พยายามใช้อำนาจทุกรูปแบบ และทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาเพื่อผลประโยชน์ การใช้อำนาจทางการเมืองจะต้องมีความรับผิดชอบควบคุมได้ การควบคุมนี้หมายถึงให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุม กลุ่มผลประโยชน์ไม่ใช่ผู้ที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมด ฉะนั้นการกดดันจากกลุ่มผลประโยชน์ ผู้ที่เป็นรัฐบาลโดยถูกต้องตามกฎหมายจะต้องรับผิดชอบในการ ตัดสินใจขั้นสุดท้าย เป็นต้น

ความหมายของพรรคการเมือง

มีผู้ให้ความหมายของพรรคการเมืองไว้มากมาย ดังนี้ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของพรรคการเมืองไว้ว่า “กลุ่มบุคคลที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างเดียวกัน ร่วมกันจัดตั้งและจดทะเบียนเป็นพรรคการเมืองตามกฎหมาย” พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ได้ให้ความหมายของพรรคการเมืองไว้ว่า “คณะบุคคลที่รวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองโดยได้จดทะเบียน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ดังที่ วิสุทธิ์ โพธิ์แท่น (2544) ได้ให้คำนิยามพรรคการเมืองไว้ว่า กลุ่มบางคนที่มีความคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมืองอย่างเดียวกัน ร่วมกันจัดตั้งเป็นรากฐานที่มีการจัดองค์กรที่แน่นอนชัดเจน มีการกำหนดทางเลือกเกี่ยวกับนโยบายที่สำคัญในการปกครองและบริหารประเทศ ในด้านต่าง ๆ มีการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง พยายามเข้าไปมีหรือมีส่วนร่วมในอำนาจรัฐจนสามารถจัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า พรรคการเมืองคือกลุ่มคนที่มีแนวคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมืองอย่างเดียวกัน ร่วมกันจัดตั้งเป็นรากฐานที่มีการจัดองค์กรที่แน่นอนชัดเจน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

ประเภทของพรรคการเมืองไทย

การเกิดขึ้นหรือการก่อตั้งพรรคการเมืองในประเทศไทย สามารถแยกประเภทตามวัตถุประสงค์และที่มาของพรรคการเมืองไทยได้ 5 ประเภท คือ

1. พรรคชนชั้นนำ (Cadre Party) หรือพรรคดั้งเดิม (Traditional Party) เป็นลักษณะของกลุ่มการเมืองของชนชั้นสูงที่บุคคลรวมกลุ่มกันโดยมีบุคคลคนเดียวมีอิทธิพลเหนือทุกคนมักจะเป็นกลุ่มขุนนางอำมาตย์ที่ กล่าวได้ว่าพรรคการเมืองที่สร้างขึ้นโดยกลุ่มบุคคลที่บริหารประเทศก่อนที่จะมีการเลือกตั้ง เพื่อหวังผลประโยชน์ในการที่จะให้พรรคการเมืองนั้นได้มีโอกาสรับเลือกตั้งเข้ามามากที่สุด และได้จัดตั้งรัฐบาลต่อไป

2. พรรคแบบมวลชน หรือ Mass Party ถือกำเนิดโดยกลุ่มสังคมนิยม หรือ ขบวนการสังคมนิยม (Socialist Movements) จากกลุ่มและขบวนการได้พัฒนามาเป็นพรรคการเมืองชื่อว่าพรรคสังคมนิยมเป็นพรรคที่เน้นและให้ความสำคัญแก่มวลชน (Masses) กล่าวได้ว่า พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นโดยกลุ่มบุคคลที่มีความคิดเห็นตรงกันข้ามกับพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาลอยู่เดิม

3. พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนรัฐบาล พรรคกึ่งแบบมวลชนกึ่งชนชั้นนำหรือแบบผสมพรรคแบบกึ่งมวลชนหรือแบบผสมหมายถึง มีการผสมผสานระหว่างการจัดองค์กรแบบชนชั้นและแบบมวลชน (Intermediate) มักจะปรากฏอยู่ในพรรคการเมืองซึ่งเกิดขึ้นโดยทางอ้อม (Indirect Parties)

4. พรรคการเมืองที่ตั้งในลักษณะที่เป็นกลาง คือ มีความเห็นหรือแนวดำเนินการในลักษณะที่ยืดหยุ่นได้ เช่น กรณีที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกับรัฐบาลก็ให้ความสนับสนุน ส่วนในกรณีที่ไม่เห็นด้วยก็จะคัดค้าน พรรคการเมืองดังกล่าวนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นพรรคที่มีแนวนโยบายเพื่อประชาชนที่แท้จริง เป็นต้น

5. พรรคการเมืองที่สร้างขึ้นเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ พรรคการเมืองในลักษณะนี้มักไม่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แน่นอน หากแต่ฝ่ายใดให้ประโยชน์ได้ก็จะเข้าดำเนินการทางการเมืองช่วยเหลือฝ่ายนั้น เป็นต้น (วิทยา นาหิรัญกุล และคณะ. (2539).)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ประเภทของพรรคการเมืองไทย กลุ่มการเมืองของชนชั้นสูงที่รวมกลุ่มกันโดยมีบุคคลคนเดียวมีอิทธิพลเหนือทุกคน หรือพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นโดยกลุ่มบุคคลที่มีความคิดเห็นตรงกันข้ามกับพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาลอยู่เดิมมีการผสมผสานระหว่างการจัดองค์กรแบบชนชั้นและแบบมวลชน หรือพรรคการเมืองที่สร้างขึ้นเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ เป็นต้น

หลักพุทธธรรม ธรรมคัมภีร์ครองโลก

มนุษย์อยู่รวมกันเป็นจำนวนมากย่อมมีปัญหาตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่อยู่อาศัย มนุษย์ส่วนมากชอบแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตน บางครั้งอาจไปล้ำสิทธิของผู้อื่นสร้างความเดือดร้อนโดยตั้งใจก็มีโดยไม่ตั้งใจก็มีปัญหาดังกล่าวนี้นี้ยังมีปัญหาผู้ปกครองไม่มีศีลธรรม บ้าอำนาจ ลุแก่อำนาจ ทำอะไรตามใจตัวเอง โดยไม่เห็นใจผู้ใต้ปกครอง และปัญหาจากผู้ใต้ปกครองไม่เคารพกฎ กติกาหรือข้อบังคับ ดังนั้น ธรรมคัมภีร์ครองโลก หรือ ธรรมเป็นโลกบาล เป็นหลักธรรมที่ทำให้เกิดสันติภาพขึ้นในโลก เพราะทำให้คนทั้งหลายที่มีธรรมข้อนี้เป็นหลักปฏิบัติ ดำรงตนอยู่ในหลักศีลธรรมอันดี และไม่เบียดเบียนกัน

ธรรมคัมภีร์ครองโลก หมายถึง หลักธรรมที่ทำให้โลกไม่เกิดความเดือดร้อน วุ่นวาย สับสน เป็นธรรมที่น่าสันติสุขมาให้แก่ชาวโลก เรียกอีกชื่อว่า เทวธรรม (เท-วะ-ทำ) แปลว่า ธรรมของเทวดา หมายถึงหลักธรรมที่ช่วยทำให้มนุษย์มีจิตใจสูงส่งตั้งเทวดา (คณาจารย์ สำนักพิมพ์เสียงเชียง, 2544) ธรรมคัมภีร์ครองโลกมี 2 ประการ 1. หิริคือ ความละอายต่อบาป 2. โอตตัปปะ คือ ความเกรงกลัวต่อบาป เป็นต้น

1. หิริ คือ ความละอายต่อบาป หมายถึง ความละอายใจต่อบาปที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง รู้ว่าบาป คือ ความทุกข์กาย ทุกข์ใจ ซึ่งเกิดจากการทำความชั่วทางกาย ทางวาจา ทางใจของตนเอง ไม่กล้าคิดชั่ว พูดชั่ว ทำชั่วใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่ ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น ไม่กล้าทำความชั่ว เพราะมีความละอายใจต่อบาป คือมีหิริ ความละอายต่อบาปคัมภีร์ครองจิตใจ เป็นต้น

ผู้ที่ขาดหิริ คือผู้ที่ไม่มีความละอายใจต่อบาป คิดชั่ว พูดชั่ว ทำชั่ว ได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะต่อหน้าหรือลับหลังผู้อื่นก็ตาม ไม่เคยคำนึงถึงความทุกข์กาย ทุกข์ใจที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่นสามารถทำชั่วได้ทุกอย่างเพราะขาดคุณธรรมประจำใจ คือขาดหิริ ไม่มีความละอายใจต่อบาป เป็นต้น

2. โอตตัปปะ คือ ความเกรงกลัวต่อบาป หมายถึง ความเกรงกลัวโทษ กลัวความทุกข์จากการทำความชั่วทางกาย ทางวาจา เป็นต้น โอตตัปปะ เป็นธรรมคัมภีร์ครองโลกคู่กับ หิริ เพราะคนที่มีโอตตัปปะย่อมกลัวที่จะทำความผิดทำให้งดเว้นจากการประพฤติดังต่าง ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดความรุ่มเย็นเป็นสุขเกิดสันติภาพขึ้น เป็นต้น ผู้ที่ขาดคุณธรรม หิริ โอตตัปปะ จะไม่เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ไม่เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว จึงไม่ละอายต่อบาป เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการปลูกฝังจิตใจและพฤติกรรม ธรรมคัมภีร์ครองโลกหรือธรรมโลกบาล เป็นหลักธรรมที่มุ่งหมายให้สังคมโลกอยู่

อย่างสันติสุข ปราศจากการคดโกง มีความซื่อสัตย์ มีจิตสาธารณะ ได้แก่ หิริ ความละอายใจตัวเองต่อการทำความชั่วความผิด ต่อการประพฤติดุจริตทั้งหลายและความละอายใจตัวเองที่จะละเว้นไม่ทำความดีซึ่งควรจะทำให้เกิดมีในตน เรียกว่ามีหิริ หิริ เกิดขึ้นได้ด้วยการคิดถึงการศึกษา ฐานะ ยศศักดิ์ ชาติตระกูลของตน คิดถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้น รวมกับความกล้าของจิตใจที่จะไม่ทำชั่ว ทำให้คนเรายู่กันอย่างสงบสุข เพราะคนที่มี หิริ จะเกลียดความชั่ว และละอายที่จะทำความชั่วทั้งต่อหน้าและลับหลัง และ โอตตปปะ ความกลัวต่อผลของความชั่ว ต่อผลของความทุจริตที่ทำให้ความผิดที่จะตามให้ผลในภายหลัง เกิดขึ้นได้จากการประพฤติดุจริตของตน

สรุป

การประพฤติดุปฏิบัติตามหลักธรรมคัมภีร์ครองโลกจะทำให้สังคมนั้นอยู่อย่างมีความสุข เพราะต่างคนต่างมีความละอายแก่ใจ ไม่กล้ากระทำความผิดทั้งในที่ลับและที่แจ้ง มีความเกลียดกลัวต่อบาป การใช้อำนาจที่ได้มาหรือการใช้ทรัพย์สินที่มีอยู่ในทางมิชอบ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว เพื่อน คนรู้จัก หรือประโยชน์อื่นใดอันมิควรได้ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ของผู้อื่นโดยกลวิธีต่าง ๆ นั้น โดยเฉพาะจากหน่วยงานรัฐ กลุ่มเหล่านี้หลายกลุ่มได้รับการสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ จากองค์กรและทำตัวเป็นแกนนำ ส่วนกลางผลักดันให้เกิดเครือข่ายกลุ่มย่อยในชนบทเพื่อเป็น แขนงปฏิบัติการณ์ในพื้นที่ส่วนหน้า ระบบการเมืองของไทยที่ตั้งอยู่ในเจตนาที่ไม่บริสุทธิ์และไม่มั่นคง เพราะนักการเมืองส่วนใหญ่ได้รับการเลือกตั้งมาจากการซื้อเสียง เข้าสู่รัฐสภาเพื่อรวมตัวให้ได้อำนาจบริหารรัฐ และเป็นรัฐบาลที่ออกนโยบายเกื้อกูลเพื่อกอบโกยถอนทุนการซื้อเสียงและหากำไร กลับกลายเป็นธุรกิจการเมืองเพื่อพวกพ้อง นักการเมืองบางคนก็เข้าสู่อำนาจเพื่อตั้งป้อมป้องกันและสร้างฐานะให้มากยิ่งขึ้นเป็นการเมืองที่อ้างประชาชนแต่แอบแฝงเอาเปรียบประชาชนเป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- คณาจารย์สำนักพิมพ์เสียงเชียง. (2544). *ธรรมวิจารณ์ฉบับมาตรฐานบูรณาการชีวิตนักธรรมชั้นเอก*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสียงเชียง.
- ธีรภัทร ลอยวิรัตน์. (2550). *บทบาททางการเมืองของหอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราชต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ* (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ประณต นันทิยากุล. (2547). *ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพรรคการเมือง. เอกสารประกอบการสัมมนา หลักสูตร “พรรคการเมืองกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยสำหรับผู้บริหารพรรค การเมือง” รุ่นที่ 3.* กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ประภาส ปันตบแต่ง. (2552). *กรอบการวิเคราะห์การเมืองแบบทฤษฎีขบวนการทางสังคม.* กรุงเทพฯ: มูลนิธิไฮนริค เบิลล์ สำนักงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.
- พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (2560). *การเมืองกับความเป็นธรรม.* สืบค้น 4 ธันวาคม 2565, จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_559597
- มนตรี เจนวิทย์การ. (2526). *สังคมวิทยาการเมือง: การศึกษารัฐศาสตร์แนวกลุ่ม หลักและวิธีการศึกษาทางรัฐศาสตร์.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2528). *บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อรัฐบาลระบบราชการ ประชาชนและการพัฒนาประเทศ เอกสารทางวิชาการหมายเลข 23.* กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2524). *พจนานุกรม ศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษไทย.* พระนคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองศิลป์การพิมพ์.
- _____. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.* สืบค้น 4 ธันวาคม 2565, จาก. <http://www.royin.go.th/dictionary>.
- วิทยา นภาศิริกุลกิจ และคณะ. (2539). *พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิสุทธิ โปธิแท่น. (2544). *การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองไทย.* นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- Woodton, G. (1978). *Interest Group.* Englewood Cliffs: Prentice Hall.
- Eulau, H. (1963). *The Behavioral Persuasion in Politics.* New York: Random House.

การพัฒนาตนของนิสิตรัฐศาสตรบัณฑิตบนพื้นฐานความคิดสร้างสรรค์
และการฝึกสมาธิ*

PERSONAL DEVELOPMENT OF BACHELOR OF POLITICAL SCIENCE
STUDENTS BASED ON CREATIVITY AND MEDITATION

ศุภมา จิตต์เที่ยง

Supama Jitthiang

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: nphachnanths@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาทำให้คนมีความรอบรู้ที่กว้างขวางขึ้น แต่ยังไม่สามารถสร้างคนให้สมบูรณ์แบบได้และมีคุณภาพที่ดีได้ ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความคิด แนวทาง ทักษะคิดใหม่ ความเข้าใจและการมองปัญหาในรูปแบบใหม่ ผลลัพธ์ของความคิดสร้างสรรค์ที่ชัดเจน โครงการปฏิบัติธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้ฝึกนั้นต้องเข้าใจในหลักการ วิธีการฝึกและการปฏิบัติตนที่ถูกต้องจะมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความเข้าใจของผู้ฝึก เนื่องจากเป็นข้อกำหนดหนึ่งให้ผู้เรียนจะต้องลงฝึกปฏิบัติตนในโครงการปฏิบัติธรรมทุก ๆ ปีการศึกษา อีกทั้งรัฐศาสตรบัณฑิตเป็นวิชาที่มีเนื้อหาแบบสหวิทยาการอยู่แล้ว โดยธรรมชาติ มีเนื้อหาที่ครอบคลุมศาสตร์ในสาขาวิชาต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และช่วยต่อยอดถึงลักษณะเด่นของสาขาวิชาสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวันและให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ในทุกรายวิชา บทความนี้มีวัตถุประสงค์เขียนขึ้นเพื่อให้บัณฑิตได้ศึกษาตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาในด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน การฝึกสมาธิตามหลักสติปัฏฐาน 4 ได้แก่ 1) การเรียนรู้เรื่องกาย 2) การเรียนรู้เรื่องเวทนา 3) การเรียนรู้เรื่องจิต 4) การเรียนรู้เรื่องธรรม การบำรุงรักษาจิตให้เข้มแข็ง มีความผ่อนคลาย ไม่มีความวิตกกังวล มีความจำดีขึ้น สงบเยือกเย็น มีความสุภาพอ่อนโยน มีความคิดสร้างสรรค์ในการศึกษาเล่าเรียนและการทำงาน สืบไป

คำสำคัญ: การพัฒนาตน; ความคิดสร้างสรรค์; สติปัฏฐาน

* Received October 12, 2022; Revised April 23, 2023; Accepted April 23, 2023

Abstract

Education makes people more well-rounded. But still can't create perfect quality people. Creativity is an important and necessary trait that must be incurred in learners. It gives learners new ideas, approaches, new attitudes, understanding, and looking at problems in a new way. The result of clear creativity is Mahachulalongkornrajavidyalaya University's Dharma Practice Program The practitioner must understand the principles. How much or how much is the right way to practice, and practice depends on the understanding of the practitioner. Because it is one of the requirements that the learners must practice in the meditation program every academic year, and a Bachelor of Political Science is an interdisciplinary subject. There is content that covers science in various disciplines widely. and reinforces the outstanding characteristics of the field of study, can be used as a guideline for daily life, and encourages students to be creative in every subject. This article is intended to be written for students to study according to Buddhist teachings in the practice of Vipassana Meditation. The practice of meditation according to the four foundations of mindfulness is 1) body learning, 2) feelings learning, 3) mind learning, and 4) dharma learning. Maintaining mental strength relax no worries having a better memory, calmness, gentleness Being creative in studying and working.

Keywords: Self-development; creativity; Consciousness

บทนำ

มนุษย์เรามีความเชื่อกันว่าความคิดสร้างสรรค์นั้นเป็นพรสวรรค์ที่ติดตัวคนบางคนมาตั้งแต่เกิด แต่พอมาถึงปัจจุบันที่เป็นยุคแห่งวิทยาการ ยุคแห่งเทคโนโลยีทำให้ความเชื่อดั้งเดิมที่เคยมีมานั้นได้ปรับเปลี่ยนไป เพราะนักจิตวิทยาส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันว่าความคิดสร้างสรรค์นั้นเป็นความสามารถที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคนตั้งแต่เกิด เพียงแต่มีการแสดงออกหรือมีพัฒนาการมากน้อยแตกต่างกันไป และยังสามารถพัฒนาเพิ่มให้มากขึ้นด้วยการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ การปฏิบัติธรรมในพุทธศาสนาถือว่าเป็นแนวทางหนึ่งสำหรับการเข้าถึงธรรม เพราะผู้ปฏิบัติธรรมจะได้ทราบหลักการ วิธีการ กระบวนการ ลำดับและ

ขั้นตอนของการกระทำและการปฏิบัติ ซึ่งรวมลงในคำว่า การปฏิบัติธรรม ความสำคัญของการปฏิบัติธรรมในด้านการพัฒนาตนประการแรกเป็นความสำคัญในด้านการพัฒนาตน ซึ่งคำว่า ตน เป็นสิ่งสำคัญที่สุดเพราะหมายถึงตัวตนของคนผู้ปฏิบัติธรรม เหตุปัจจัยให้ผู้ปฏิบัติธรรมมีกาย วาจา และจิตใจมีความเจริญขึ้นไปตามลำดับ (พระมหาใจสิงห์ เกื้อนศรี, และคณะ, 2565)

การปฏิบัติธรรมเป็นการเอาหลักธรรมหรือธรรมะมาใช้ในชีวิตประจำวัน จนทำให้ชีวิตมีการอยู่ด้วยธรรม ซึ่งเป็นการตามอยู่รู้ความสงบภายในจิตใจ การปฏิบัติธรรมนี้โดยหลักการแล้วก็ถือว่าเป็นกระบวนการในการพัฒนาจิตใจและพัฒนาชีวิตให้มีสติปัญญา ทางพุทธศาสนาว่า ภาวนา หมายถึงการเจริญ การฝึกอบรมหรือการพัฒนาใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาทางด้านกายภาพ คือการกำหนดสติระลึกรู้เท่าทันอารมณ์ภายนอก ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสที่เข้ามากระทบทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ในระหว่างการปฏิบัติธรรม 2) การพัฒนาทางด้านศีลหรือศีลธรรม คือการปฏิบัติธรรมด้วยการยืน การเดิน การนั่ง การนอน การดื่ม การกิน การคิด ฯลฯ อย่างมีสติ 3) การพัฒนาทางด้านจิตใจหรือด้านอารมณ์ คือการกำหนดสติระลึกรู้อารมณ์ที่เกิดขึ้นกับจิตใจ ทั้งอารมณ์ระเค โทสะ โมหะ ตามความเป็นจริง 4) การพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือการเจริญสติระลึกรู้ถึงสภาพธรรมทางกาย ทางเวทนา ทางจิตใจ และทางธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2540)

เพราะฉะนั้น การปฏิบัติกรรมฐาน คือสมาธิ โดยมีปัญญาหรือมรรคผล หลักการสำคัญของกรรมฐานก็คือการฝึกฝน การฝึกฝน ก็คือการวางกรอบหรือแนวทางไว้ชัดเจน แล้วกำหนดให้ทำตามนั้น ถ้ามีการแข็งขันไม่ยอมทำตามก็ต้องมีการบังคับให้ทำตามนั้นให้ได้ อาจจะไม่สามารถทำตามกรอบนั้นได้ทันที แต่ต้องมีการบังคับไปที่ละเล็กทีละน้อย จนกว่าจะทำตามกรอบนั้นได้ทั้งหมด เช่น เรานั่งตัวตรง 5 นาทีแล้วรู้สึกปวดเมื่อย ตามปกติเราก็มักจะหาวิธีคลายปวดเมื่อยโดยนั่งตัวอ้อม นั่งพิงฝาบ้าง นั่งเท้าแขนบ้าง ลูกขึ้นเดินบ้าง หรือแม้แต่เปลี่ยนเป็นอิริยาบถอื่น ๆ ถ้าเราฝึกฝนบังคับตัวเอง ทนฝืนความปวดเมื่อยนั่งให้นานกว่า 5 นาทีก็จะติดเป็นนิสัย สามารถนั่งนานได้ อยู่เนิ่นนาน ๆ ได้ ข้อนี้เป็นการฝึกฝนกายให้เข้มแข็ง (พระราชปรีดีทิพย์, 2560)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เขียนขึ้นเพื่อให้บัณฑิตได้ศึกษาตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาในด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน การฝึกสมาธิตามหลักสติปัฏฐาน 4 ได้แก่ การเรียนรู้เรื่องกาย การเรียนรู้เรื่องเวทนา และการเรียนรู้เรื่องจิต และความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนาตนตามแนวทางพระพุทธศาสนา คือ การใช้สติเป็นตัวเชื่อมความคิดด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้นและกายสัมผัส หลักการนี้ทาง

พระพุทธศาสนาใช้หลักการฝึกสมาธิ จะฝึกและการปฏิบัติอย่างไรให้เกิดสติ และผลการฝึกสมาธิ มีเป้าหมายและมีความคิดสร้างสรรค์ที่ชัดเจน อีกทั้งผู้เขียนได้ศึกษาจากหนังสือต่าง ๆ เอกสารงานวิจัย บทความจากนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน การศึกษานั้นเริ่มจากปัญหา เพราะปัญหานั้นเป็นทางกั้นทางพัฒนาการเรียนรู้ของมนุษย์ให้เป็นคนดีคนเก่งที่ไม่สามารถแก้ปัญหาชีวิตที่เกิดขึ้นได้ตามลำพังให้มีความดีงามได้ตามต้องการ แต่ปัญหาของคนที่มีความหลากหลาย ความต้องการที่ไม่เหมือนกัน เกิดจากสาเหตุใดนั้นทางหลักพระพุทธศาสนามีคำตอบที่ชัดเจน ผู้เขียนขอนำเสนอรายละเอียดต่อไป

การเรียนรู้ของนิสิตมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย บนพื้นฐานการฝึกสมาธิ

ปัจจุบันกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงทางด้านร่างกายและสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เน้นสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่ช่วยกล่อมเกลာและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์ ให้มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย รวมทั้งรู้จักเลือกสรรแนวทางปฏิบัติที่มีประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ซึ่งเป็นบุคลิกภาพที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเพื่อนำไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต เพื่อให้การบริหารงานบรรลุวัตถุประสงค์และสะท้อนสาระตามปรัชญาเป็นต้น ดังกล่าวมหาวิทยาลัยได้จัดทำหลักสูตรระดับต่าง ๆ และกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน กำหนดให้ให้นิสิตทุกหลักสูตรและทุกระดับศึกษาทั้งวิชาพระพุทธศาสนาและวิชาว่าด้วยศาสตร์ต่าง ๆ พร้อมกันนั้นก็กำหนดให้นิสิตทุกรูป/คนศึกษาวิชากรรมฐานและปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยแห่งคณะสงฆ์ที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางด้านพระพุทธศาสนา โดยมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์เป็นหลักสำคัญ มุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจด้าน การผลิตบัณฑิตให้มีคุณธรรม จริยธรรม เสียสละเพื่อส่วนร่วม เป็นผู้นำทางจิตใจและปัญญา การปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานนิสิตเป็นกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ว่านิสิต ทุกชั้นปีต้องมีการปฏิบัติธรรมหรือปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานปี

ระดับประกาศนียบัตรสาขาวิปัสสนาภาวนา นิสิตศึกษารายวิชาตามเกณฑ์และปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน 3 เดือน

ระดับปริญญาปริญญาตรี นิสิตทุกสาขาวิชาศึกษาวิชาแกนพระพุทธศาสนา 40 หน่วยกิต ศึกษาวิชาการพื้นฐาน 7 รายวิชา และปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานปีละ 10 วัน ใช้ระยะเวลาศึกษา 4 ปี ต้องปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานรวม 40 วัน

ระดับปริญญาโทสาขาวิชาวิปัสสนาภาวนา นิสิตศึกษารายวิชาตามเกณฑ์และปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน 7 เดือน

ระดับปริญญาโทสาขาอื่น ๆ นิสิตศึกษารายวิชาตามเกณฑ์ และปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน 30 วัน

ระดับปริญญาเอกทุกสาขาวิชา นิสิตศึกษารายวิชาตามเกณฑ์ และปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน 45 วัน

เมื่อจบการศึกษาแล้วสามารถนำหลัก แห่งการปฏิบัติธรรมไปเผยแพร่ สั่งสอน ศรัทธาประชาชนได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ การปฏิบัติ วิปัสสนากัมมัฏฐานในแต่ละปีเป็นส่วนของการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติ เพื่อให้ นิสิตได้เรียนรู้และเข้าใจ ในหลักการหรือวิชาการที่เรียนมาโดยยึดหลักของสติปัญญา 4 ในการฝึกอบรม จึงจะถือว่า สำเร็จการศึกษาอย่างสมบูรณ์ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2550) กล่าวได้ว่า มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกำหนดให้นิสิตทุกชั้นปีการศึกษา และทุกปี ต้องมีโครงการปฏิบัติธรรม การปฏิบัติธรรมจึงถือว่าเป็น “ประเพณี” ที่สำคัญมหาวิทยาลัย ที่ได้ปฏิบัติมาเป็นเวลาช้านานแล้ว

การปฏิบัติธรรมหรือการปฏิบัติกรรมฐาน คือการปฏิบัติเพื่อเป็นการฝึกจิตให้สงบ โดยกรรมฐานนั้นแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1. สมถกรรมฐาน หมายถึง การฝึกอบรมจิตให้เกิดความสงบจนตั้งมั่นเป็นสมาธิ สมถะแปลว่าความสงบ ในความหมายโดยทั่วไป สมถกรรมฐานจึงหมายถึงวิธีทำจิตให้สงบ หรือ “ธรรมเป็นเครื่องสงบระงับจิต ธรรมยังจิตให้สงบ ระงับจากนิวรณ์ หรือฝึกจิตให้สงบเป็นสมาธิ” 2. วิปัสสนากรรมฐาน หมายถึง ข้อปฏิบัติในการฝึกฝนอบรมเจริญปัญญาให้เกิดความรู้แจ้งในรูปรูปนามโดยความเป็นไตรลักษณ์หรือรู้แจ้งต่อสภาวะของรูปนามตามความเป็นจริง (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2543) การปฏิบัติธรรมไม่ได้มุ่งถึงการกำจัดความทุกข์เพื่อหมดกิเลสอย่างเดียวยแต่เป็นการมุ่งหวังความสงบทางจิตซึ่งการปฏิบัติธรรมนั้นเป็น “อุบายสำหรับทำให้จิตสงบและเมื่อจิตสงบก็จะมองเห็น ปัญหา หรือความทุกข์ เมื่อเรามองเห็นปัญหาหรือความทุกข์แล้ว ย่อมสมารถที่จะแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ การปฏิบัติธรรมพระพุทธเจ้าจึงทรงสอนให้ปฏิบัติธรรม และวิธีการปฏิบัติธรรมนั้น คืออะไร พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้อธิบายไว้ว่า ปฏิบัติธรรมนั้น หมายถึง การปฏิบัติเพื่อสั่งสมความดี ความงามที่ถูกต้องควร การปฏิบัติกรรมฐานโดยกรรม

ฐาน หมายถึง ที่ตั้งแห่งการงาน อารมณ์เป็นที่ตั้งแห่งการงานของใจ อุบายทางใจ วิธีฝึกอบรมจิต โดยกรรมฐานหรือการปฏิบัติกรรมฐานนี้แหละที่เราเรียกและเข้าใจกันตามเนื้อหาภาษาว่า คือ “การปฏิบัติธรรม” (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2543)

กล่าวได้ว่า การปฏิบัติธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัย เป็องตันไม่ได้มุ่งหวังให้นิสิตดับทุกข์ในวิภวภูติได้แต่เป็นการหาอุบายเพื่อที่จะให้นิสิตสามารถทำจิตให้สงบ การปฏิบัติกรรมฐานเป็นการเตรียมจิตให้อยู่ในสภาพพร้อมและง่ายแก่การปลุกฝังคุณธรรมต่าง ๆ เป็นการปลุกฝังนิสัยที่ดี รู้จักวิธีทำใจให้สงบ และผ่อนคลายความทุกข์ ผู้ปฏิบัติอยู่เป็นประจำย่อมจะมีความมั่นคงทางอารมณ์และมีภูมิคุ้มกันโรคทางจิต มีสติและสามารถแก้ไขปัญหาวิตถิพพะเป็นแนวทางในการแสวงหาความสุขและแก้ไขความทุกข์ก่อนที่จะพวกเขาจะเรียนศึกษาจนจบครบกระบวนการตามหลักสูตรที่มีอยู่เท่านั้นเอง

การใช้ปัญญาเป็นตัวนำในการคิดสร้างสรรค์

การใช้ปัญญาเป็นตัวนำในการคิดสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ โดยใช้หลักวิปัสสนา คือการพิจารณาหลักธรรมเป็นหลัก จนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งตามกฎแห่งความจริงของธรรมชาติสากลที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่ เปลี่ยนแปลงเป็นวงจรชีวิต ที่ผ่านกระบวนการคิด การเรียนรู้ การปฏิบัติ และผลแห่งการเข้าใจเหตุผลอย่างนี้ ทำให้จิตใจสงบเป็นสมาธิ วิธีนี้เหมาะสำหรับการเรียนรู้ที่แท้จริง ซึ่งก็ตรงตามเป้าหมายของหลักพระพุทธศาสนา โดยมีหลักการดังนี้ ปัญญา หมายถึง ความฉลาด รอบรู้ ความเข้าใจชัดในสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นความรู้ทั่วถึงเหตุผล รู้อย่างชัดเจนในบาปบุญคุณโทษ รู้วิชา ปัญญามี 3 ประการ สรุปได้ ดังนี้ 1. สุตมยปัญญา เป็นปัญญาที่เกิดจากการได้ฟัง ได้อ่าน ได้เรียนรู้เรื่องราวจากผู้อื่น ซึ่งเป็นความรู้ที่นำมากำหนดแนวคิดของเราเอง และนำไปใช้ในการทำงานการใช้ชีวิต เป็นการสร้างปัญญาขั้นแรกของมนุษย์ 2. จินตมยปัญญา เป็นปัญญาที่เกิดจากการเอาสุตมยปัญญาที่ได้เรียนรู้ มาพิจารณาว่ามีเหตุผลควรเชื่อถือได้หรือไม่ และสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์กับตนเอง หรือนำไปสู่ทางพ้นทุกข์ได้หรือไม่ 3. ภวานมยปัญญา เป็นปัญญาที่เกิดจากการปฏิบัติจนรู้แจ้งเห็นจริงด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นปัญญาที่แท้จริง ซึ่งเป็นการต่อยอดจากภวานมยปัญญาในทางธรรม (พระสุตคัถ์ ธิธมโม, และคณะ, 2563)

หลักธรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มีหลากหลายหลักธรรมแต่ผู้ปฏิบัติธรรมต้องให้เหมาะสมกับจริตของตน การปฏิบัติวิปัสสนา คือ การพิจารณาหัวข้อธรรมตามหลักพุทธศาสนา เพื่อให้ เกิดปัญญาความรู้แจ้ง ซึ่งถือเป็นหัวใจที่แท้จริงของการปฏิบัติธรรม หลักธรรมที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ มีหลายหมวดชุดหลักธรรมที่สำคัญใน

การเรียนรู้ ชุดปรับความคิดในการปฏิบัติ คือ อินทรีย์ 5 ได้แก่ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ และปัญญา การเรียนรู้ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้ คือ หลักอิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา หลักการแก้ปัญหา คือ อริยสัจ 4 คือ ทุกข์คือปัญหา สมุทัย คือ เหตุให้เกิดทุกข์ นิโรธ คือความดับทุกข์ และมรรค คือวิธีการปฏิบัติให้พ้นทุกข์ ฯลฯ ที่เป็นชุดใหญ่ ๆ คือ ชุดไตรลักษณ์ที่ถือว่าเป็นหลักแห่งการเสมอภาคกันโดยไม่เลือกชั้น วรรณะ คือ ทุกข์ อนิจจัง และอนัตตา และชุดปฏิจจสมุปบาท ทั้งสองหมวดต่างสัมพันธ์เป็นสิ่งเดียวกัน เพียงแต่อธิบายสิ่งต่าง ๆ คนละกรอบการสังเกตโดยไตรลักษณ์อธิบายสิ่งต่าง ๆ ในกรอบของลักษณะ 3 ประการที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และเปลี่ยนแปลงตามความเป็นจริง และปฏิจจสมุปบาทอธิบายในกรอบของกระบวนการกระแสความสัมพันธ์ที่ครอบคลุมทั้งระบบ โดยมีรายละเอียดเรียกว่า การใช้เหตุผลให้ตรงตามความเป็นจริงเสมอ เป็นต้น (สุกัร ทุมทอง, 2551) กล่าวโดยสรุปได้ว่า ศาสนาพุทธ ถือว่าปัญญา คือความรู้เข้าใจได้ในเหตุผล ดีชั่ว คุณโทษ ประโยชน์มิใช่ประโยชน์ เป็นต้น ในทางวิปัสสนา คือ ความรอบรู้ในกองสังขารตามความเป็นจริง

ความหมายของสติปัฏฐาน

คำว่า สติปัฏฐาน มาจาก สติ คือ การรับรู้ ปัฏฐาน คือเข้าไปตั้งไว้ สติปัฏฐาน หมายถึงการระลึกที่เข้าไปตั้งไว้ในกองรูป เวทนา จิต และสภาวะธรรม อีกนัยหนึ่ง หมายถึงการระลึกอย่างมั่นคงในกองรูป เวทนา จิต และสภาวะธรรม (พระโสภณมหาเถระ (มหาสีสยาตอ), 2549) ดังที่พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สติปัฏฐานธรรมเป็นที่ ตั้งแห่งสติข้อปฏิบัติมีสติเป็นประธานการตั้งสติกำหนดพิจารณาสิ่งทั้งหลายให้รู้เห็นเท่าทันตามความเป็นจริงการมีสติกำกับดูสิ่งต่าง ๆ และความเป็นไปทั้งหลาย โดยรู้เท่าทันตามสภาวะของมันไม่ถูกครอบงำด้วยความยินดียินร้าย ที่ทำให้มองเห็นเพี้ยนไปตามอำนาจกิเลสมี 4 อย่างคือ กาย เวทนา จิต และธรรมสติปัฏฐาน 4 คือ ที่ตั้งของสติการตั้งสติกำหนดพิจารณาสิ่งทั้งหลายให้รู้เห็นตามความเป็นจริงคือ ตามที่สิ่งนั้น ๆ มันเป็นของมันเอง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2539) ดังที่ สุชีพ ปุญญานุภาพ ได้กล่าวไว้ว่า สติปัฏฐาน คือ การตั้งสติ 4 อย่าง คือ การตั้งสติกำหนดพิจารณา กาย เวทนา จิต และธรรมเพื่อความบริสุทธิ์ของสัตว์ เพื่อก้าวล่วงความโศกความเศร้าครวญ เพื่อให้ความทุกข์กายทุกข์ใจตั้งอยู่ไม่ได้ เพื่อบรรลุดุธรรมที่ถูกต้อง เพื่อทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน (สุชีพ ปุญญานุภาพ, 2539) กล่าวสรุปได้ว่า สติปัฏฐาน คือการตั้งสติสัมปชัญญะเพียรพิจารณากาย เวทนาจิต

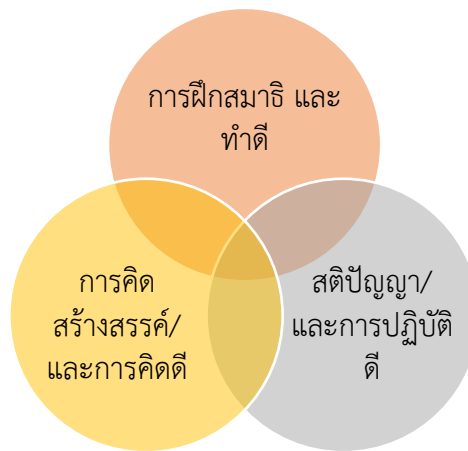
และธรรมเพื่อกำจัดความทุกข์ทั้งปวงการตั้งสติกำหนดพิจารณาในสิ่งทั้งหลายให้รู้เห็นตามความเป็นจริงคือ ตามที่สิ่งนั้น ๆ มันเป็นของมันเอง เป็นต้น

การเรียนรู้ตามหลักสติปัฏฐาน 4

สติปัฏฐานเป็นทางสายเอก และเป็นทางสายเดียวที่กล่าวถึงความบริสุทธิ์หมดจดจนบรรลุพระนิพพาน ดังนั้นผู้ที่ปรารถนาจะบรรลุ มรรค ผล นิพพาน ต้องเริ่มต้นด้วยสติปัฏฐานนี้ ในมหาสติปัฏฐานสูตร พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสแก่พระภิกษุว่าหนทางนี้เป็นหนทางเอก เพื่อความบริสุทธิ์หมดจดแห่งสัตว์ทั้งหลาย เพื่อความก้าวล่วงเสียด้วยดี ซึ่งความโศกและความรำไร เพื่อดับไปแห่งทุกข์และโทมนัส เพื่อบรรลุ เพื่อกระทำให้แจ้ง ซึ่งพระนิพพานนี้ คือ สติปัฏฐาน 4 (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: 10/373/301) เมื่อมองในแง่สติปัฏฐาน คิดสร้างสรรค์อย่างไร ตัวเนื้อหาที่แท้จริง คือ สติ ความระลึกรู้อารมณ์ที่เป็นฝ่ายดี ยับยั้งมิให้จิตตกไปในทางชั่ว หรือความระลึกได้รู้ทันอารมณ์อันเป็นฝ่ายดี ส่วนคำว่า ปฏฺฐาน คือ ฐานแห่งความตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์ ดังนั้น สติปัฏฐาน คือ ความตั้งมั่นในการระลึกรู้อารมณ์ที่เป็นฝ่ายดี มีความหมายโดยเฉพาะถึงอารมณ์อันเป็น ที่ตั้งมั่นแห่งสติ 4 ประการ ประกอบด้วย กาย เวทนา จิต ธรรม (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: 14/276) พระประสงค์ของพระพุทธเจ้าและพระสัทธรรม คือ ความจงใจใคร่ต่อการประพาสดีต่อหน้าที่ที่ตนจะพึงทำทุกอย่าง ควรทำด้วยความจงใจ เพราะความจงใจเป็นเรื่องของสติและหลักใจ ที่จะยังงานนั้น ๆ ให้สำเร็จ เป็นต้น ตามความหมายของสติปัฏฐาน 4 สติปัฏฐาน แยกเป็น สติ กับ ปฏฺฐาน เป็นศัพท์นามกิตก์ สติ คือ การระลึกรู้ ปฏฺฐาน คือ เข้าไปตั้งไว้ มาจาก สติ + ป = ปฏฺ + ฐา + ยุ = อน มีวิเคราะห์ว่า สติ + ป บทหน้า แปลง ป เป็น ปฏฺ + ฐา ธาตุ ในความตั้ง, ดำรง + ยุ ปัจจัย แปลง ยุ เป็น อน = สติปัฏฐาน แปลว่า การตั้งสติ (แปลก สนธิรักษ์, 2506)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สติปัฏฐาน คือ การระลึกรู้อย่างมั่นคงในกาย เวทนา จิต และธรรมหรือธรรมเป็นที่ตั้งแห่งสติ ข้อปฏิบัติมีสติเป็นประธาน การตั้งสติกำหนดพิจารณาสิ่งทั้งหลายให้รู้เห็นเท่าทันตามความเป็นจริง การมีสติกำกับดูสิ่งต่าง ๆ และความเป็นไปทั้งหลาย โดยรู้เท่าทันตามสภาวะที่เกิดขึ้น โดยไม่ถูกครอบงำด้วยความยินดียินร้ายด้วยแห่งอำนาจกิเลส เป็นต้น

จากคำกล่าวข้างต้นนี้ชี้ให้เห็นว่าพระพุทธศาสนามีหลักการยืนยันว่าการศึกษาเป็นจุดเริ่มต้นที่วิปัสสนากรรมฐานที่จะสร้างสรรค์กระบวนการ คิดดี ทำดี ปฏิบัติดี ตามแผนที่ 1 มีดังนี้

ภาพที่ 1 กระบวนการ คิดดี ทำดี ปฏิบัติดี

เป้าหมายการคิดสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้

มนุษย์มีความแตกต่างกันโดยพื้นฐานทั้งทางกายภาพ อารมณ์ สังคม จิตใจและสภาวะแวดล้อม ทำให้ความต้องการของคนแต่ละคนมีความแตกต่างกันมนุษย์จึงแตกต่างกัน การแสวงหาความสุขที่แตกต่างกันนั้น ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของคนแต่ละคน การตัดสินใจนั้น จำเป็นจะต้องใช้ข้อมูลอย่างรอบด้าน ซึ่งโดยหลักการของการคิดสร้างสรรค์ เป้าหมายของการเรียนรู้การคิดสร้างสรรค์ คือ ศักยภาพของผู้เรียน (Learners potential) ในบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจแฝงอยู่ในสภาพของพลังที่ถูกควบคุมอยู่ เช่น จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ โดยที่ในทางการศึกษานั้นถือว่าผู้เรียนทุกคนมีศักยภาพในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านแฝงอยู่แล้ว และเมื่อได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับภาวะแฝงนั้นจะทำให้ภาวะนั้นปรากฏออกมาและเมื่อได้รับการส่งเสริมที่เหมาะสมแล้วจะทำให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความสามารถสูงในด้านนั้น ๆ เป็นพิเศษ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555) การจะฝึกสติให้ดีต้องหัดรู้สภาวะ เพราะสติมีการที่จิตจาสภาวะได้แม่นยำเป็นเหตุให้เกิดจิตจะจาสภาวะได้ ถ้าจะเป็นสัมมาสมาธิ สมาธิที่เกื้อกูลต่อการบรรลุมรรคผล มีสติ แล้วสติตัวนี้ต้องเป็นสติปัญญา เป็นสติที่ระลึกรู้กายสติที่ระลึกรู้ใจ เพราะถ้าสติที่ไม่ได้ระลึกรู้กายระลึกรู้ใจ ไม่เรียกสติปัญญา ถ้าไม่ใช่สติปัญญาไม่ใช่สัมมาสติ

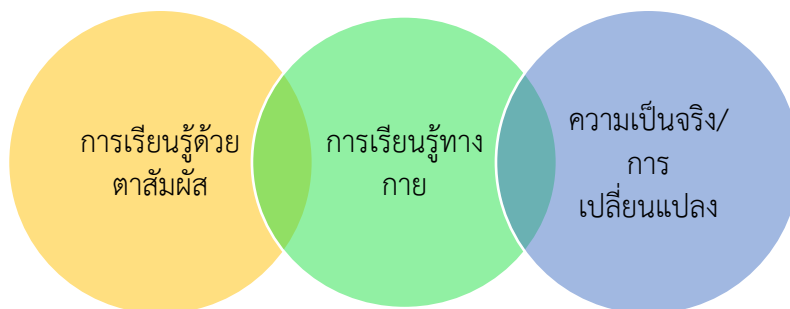
พระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดก ญาณสิริ) ได้อธิบายเกี่ยวกับสติว่า สติตั้งมั่นพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรมนี้มีจุดประสงค์จำแนกได้เป็น 2 ทาง คือ 1. สติตั้งมั่นในการพิจารณา บัญญัติ เพื่อให้จิตสงบ ซึ่งเรียกว่าสมถกัมมัฏฐาน 2. สติตั้งมั่นในการพิจารณารูป

นาม เพื่อให้เกิดปัญญาเห็นไตรลักษณ์คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ซึ่งเรียกว่า วิปัสสนา
กัมมัฏฐาน มีอานสงสีห์บรรลุนิ มรรค ผลนิพพาน (พระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดก ญาณ
สิทธิ), 2532) การกำหนดพิจารณาไตรลักษณ์เพื่อให้รู้เห็นสภาพตามความเป็นจริงว่า สิ่ง
ทั้งหลาย ล้วนแต่เป็น รูปนามเท่านั้น และรูปนามทั้งหลายเหล่านั้น ก็มีลักษณะเป็น อนิจจัง
ทุกขัง อนัตตา หาได้เป็นแก่นสารยั่งยืนไม่ จะได้ก้าวล่วงเสียซึ่งความเห็นผิดไม่ให้ติดอยู่ใน
ความยินดีในร้ายอันเป็นการเริ่มต้นที่จะให้ถึงหนทางดับทุกข์ทั้งปวง สตินั้นจำเป็นตลอด
สายของการปฏิบัติ มีสติรู้สิ่งที่อยู่เบื้องหลังความคิดคำพูดการกระทำ ถ้าเราทำได้อย่างนี้
อกุศลที่มีจะดับ อกุศลใหม่จะไม่เกิด กุศลที่ยังไม่เกิดจะเกิด กุศลที่เกิดแล้วจะพัฒนาขึ้น
กล่าวโดยสรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์ปัญหาและแสวงหาคำตอบหรือทางเลือกเพื่อแก้ปัญหา
และดับทุกข์ และการคิดอย่างรอบคอบเพื่อการแก้ปัญหาโดยอาศัยข้อมูลตนเอง ข้อมูล
สังคมสิ่งแวดล้อมและข้อมูลวิชาการ เป็นต้น

การคิดสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้

การคิดสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้พิจารณาเห็นภายในกาย พิจารณาเห็นภายในกาย
ภายนอก พิจารณาเห็นภายในกายทั้งภายในและภายนอก ให้มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัด
อภิชฌาและโทมนัส การเรียนรู้สิ่งภายนอกมีกระบวนการ ดังนี้

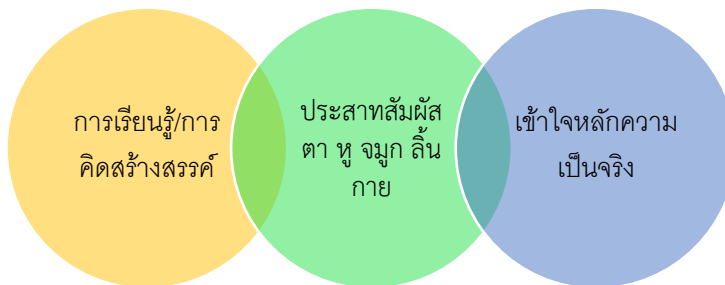

ภาพที่ 2 กระบวนการเรียนรู้สิ่งภายนอก

การเห็นเวทนาในเวทนาภายใน เห็นเวทนาในเวทนาภายนอก เห็นเวทนาในเวทนา
ทั้งภายในและภายนอก การมีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ เรียนรู้วัตถุทางกายรู้ว่า ดี
หรือไม่ดี ถูกต้องตามความเป็นจริงที่ไม่ได้ปรุงแต่ง การเห็นจิตในจิตภายใน เห็นจิตในจิต
ภายนอก เห็นจิตในจิตทั้งภายในและภายนอกการมีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ จิตรับรู้
ว่าไม่ปรุงแต่ง สวย ไม่สวย ชอบ ไม่ชอบ การเรียนรู้ที่ถูกต้องตามความเป็นจริงแท้ธรรมชาติ
การเห็นธรรมในธรรมภายใน เห็นธรรมในธรรมภายนอก เห็นธรรมในธรรมทั้งภายในและ

ภายนอก การมีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) การคิดสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ในหลักฝึกสมาธิ ดังภาพ

ภาพที่ 3 หลักการฝึกสมาธิ

พระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดก ญาณสิริ) บุคคลที่ควรเจริญธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน และสติปัฏฐาน 4 ที่สามารถละวิปลาส ความเข้าใจผิด 4 คือ 1. สุขวิปลาส (เข้าใจผิดคิดว่า ร่างกายเป็นของงาม) 2. สุขวิปลาส (เข้าใจผิดคิดว่า ร่างกายเป็นสุข) 3. นิจจวิปลาส (เข้าใจผิดคิดว่า ร่างกายเป็นของเที่ยง) 4. อัตตวิปลาส (เข้าใจผิดคิดว่าร่างกายเป็นตัวตน (พระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดก ญาณสิริ), 2532)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การปฏิบัติธรรมที่เข้าถึงได้ต้องศึกษาตั้งแต่ความหมายขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อเป็นการปฏิบัติและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

การประยุกต์ใช้สติในชีวิตประจำวันของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จุดเริ่มต้นจากการฝึกสติในห้องเรียนต้องปฏิบัติในห้องไปพร้อม ๆ กัน ถึงแม้ว่าการปฏิบัติในห้องกรรมฐานก็ย่อมสามารถที่จะกระทำได้ แต่การปฏิบัติในสภาวะสภาพแวดล้อมที่มีเพื่อนอยู่ร่วมชั้นเรียนด้วยกันนั้น จะส่งเสริมให้เกิดแรงผลักดันการฝึกสติที่ดีโดยมีกลไกที่ช่วยส่งเสริมในการปฏิบัติ เสริมสร้างสติให้มัน การนำไปฝึกฝนในชีวิตประจำวัน: Daily life mindfulness practice การปฏิบัติไม่จำเป็นต้องอยู่ที่วัดเสมอไป เราสามารถปฏิบัติที่ไหนก็ได้ เราต้องเอากายและใจมาปฏิบัติ ในขณะที่ปฏิบัติก็ต้องมีอิริยาบถ ยืน เดิน นั่ง นอน คู้เหยียด เคลื่อนไหว จับ หยิบอะไรต่าง ๆ คือ อารมณ์กรรมฐานมันอยู่กับเราตลอดเวลา เกิดขึ้นทุกวัน ทุกขณะทุกวินาทีด้วย สติหากฝึกเพื่อให้เกิดความชำนาญในชีวิตประจำวัน เมื่อมีเรื่องกระทบทางตา หู ลิ้น กาย มันก็เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เราจะรู้ทันหรือไม่ แต่ถ้าเราไม่ฝึก เราก็จะเผลออยู่ตลอดเวลา เวลาฝึกง่าย ๆ คือ กายอยู่ไหน ใจอยู่นั้น กายกับใจให้มันไปพร้อมกัน รู้เท่ารู้ทันกายใจของตนเอง ให้อยู่

ขึ้น ในวิถีชีวิตประจำวันของเรา เราปิดกวดเช็ดถู ก็เป็นการฝึกการปฏิบัติเหมือนกัน เราล้างจานก็เป็นการปฏิบัติเหมือนกัน การฝึกใช้ทำให้การดำเนินชีวิตมีสติและทำให้ตนเองเข้าถึงความสุขได้ เป็นต้น

สรุป

จากที่กล่าวมาคงพอจะเห็นภาพรวม และความเกี่ยวพันของการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งเป็นกิจกรรมทางจิต มีความสำคัญต่อการสร้างความมั่นใจในตนเอง และสามารถช่วยแนะนำผู้อื่นได้ด้วย ถือเป็นหัวใจสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มุ่งฝึกพุทธบริษัท ปฏิบัติให้ถูกและสามารถเข้าถึงคำสอนที่เป็นแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาตามหลักสติปัญญา อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่อยากรู้ อยากเห็น ชอบสวดสวดหาความรู้ มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งแปลกใหม่มีความพึงพอใจและสนุกสนานกับการใช้ความคิด มีความคล่องตัวมีความยืดหยุ่นในการคิด มีจินตนาการสูง ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียน ดังนั้น นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยต้องมีความรู้ความเข้าใจทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อเป็นผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนา นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อจบหลักสูตรแล้วก็จะกลับไปปฏิบัติศาสนกิจทั้งในส่วนกลาง เมื่อทุกคนสามารถคิดสร้างสรรค์การเรียนรู้ในรูปแบบ กระบวนการตามหลักการฝึกจิตให้เข้าใจความจริงที่ถูกตัดจากปัญญา การศึกษาจะเป็นระบบคัดกรองวิธีคิดด้วยเหตุและผลได้เป็นอย่างดีในสถานการณ์ปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- แปลก สนธิรักษ์. (2506). *พจนานุกรมบาลี-ไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พระชุตีศักดิ์ ธีรธมโม. และคณะ. (2563). การคิดสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้เชิงพุทธในสถานการณ์ปัจจุบัน. *Journal of Buddhist Education and Research: JBER*, 6(2), 336-345.
- พระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดก ญาณสิริ). (2532). *วิปัสสนากรรมฐาน ภาค 2*. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้งกรุ๊ป.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2539). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2540). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- _____. (2557). *สมาธิแบบพุทธ* (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพฯ : ผลิติมม์.
- พระมหาใจสิงห์ เกื้อนศรี. และคณะ. (2565). การปฏิบัติธรรม คือ วิธีทางสู่ความสุขที่ยั่งยืน. *วารสารวามมืองแหรภพุทธศาสตรปริทรรศน์*, 9(1), 163-178.
- พระราชปรีดิโกวี. (2560). กรรณฐานในพระพุทธรศาสนา: บทเรียนจากมหาสติปฏฐานสูตรและความนิยมในสังคมไทย. *วารสารมหาจุฬารวชาการ*, 4(2), 1-20.
- พระโสภณมหาเถระ (มหาสีสยาตอ). (2549). *มหาสติปฏฐานสูตร ทางสู่พระนิพพาน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดไทยรายวันการพิมพ์.
- พุทธทาสภิกขุ. (2549). *ทำไมวิปัสสนาจึงล้มเหลว*. กรุงเทพฯ: ตถาตา .
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539) *ฎีกาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬารฎีกา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2550). *แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะที่ 10 (2550-2554)*. สืบค้น 1 สิงหาคม 2565, จาก. http://plandiv.mcu.ac.th/?page_id=109.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับประชาชน* (พิมพ์ครั้งที่16). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬารวิทยาลัย.
- สุธีร์ ทุมทอง. (2551). *สติปฏฐาน 4*. กรุงเทพฯ: ชมทองอุตสาหกรรมและการพิมพ์ จำกัด.

แนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางศาสนาในสังคมไทย*

GUIDELINES FOR SOLVING RELIGIOUS CONFLICTS IN THAI SOCIETY

พระครูเกษมวัชรดิตถ์ (เกษม ฐิตสมปโน)

Phrakrukasemwatcharadhit (Kasam Thitisampanno)

วัดพระรูป จังหวัดเพชรบุรี

Wat Phra Roop, Phetchaburi Province

E-mail: somchaimalison@outlook.com

บทคัดย่อ

บทความนี้ผู้เขียนนำเสนอสถานการณ์ความแตกแยกทางศาสนาของคนไทยในปัจจุบันความขัดแย้งทางศาสนาเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นง่ายและรุนแรง เนื่องจากผู้นับถือศาสนาแบบยึดมั่นถือมั่นจะเห็นว่าศาสนาหรือลัทธิที่ตนนับถือดีกว่าของผู้อื่นละไม่ยอมรับคนต่างศาสนาต่างลัทธิ ทั้งนี้เพราะคนเหล่านั้นมีพื้นฐานความเชื่อต่างกันและตีความศาสนาไปตามความเชื่อของตน และวางรูปแบบการดำรงชีวิตแตกต่างกันออกไปตามที่ตนเชื่อถือ ซึ่งความยึดมั่นถือมั่นนี้เองทำให้เกิดความขัดแย้งกันขึ้นมา ส่วนใหญ่ความขัดแย้งทางศาสนามักจะมีความรุนแรงและพร้อมจะสละชีวิตเพื่อความยึดมั่นของตน ดังที่ปรากฏเป็นสงครามทางศาสนา เป็นต้น

คำสำคัญ: การแก้ปัญหาความขัดแย้ง; ศาสนา; สังคมไทย

* Received February 6, 2023; Revised April 22, 2023; Accepted April 23, 2023

Abstract

This research aims to study the situation of religious dissent in Thailand religious conflict is a conflict that was easy and severe. Due to the religion and holding on to that religion or cult of the respected then another does not accept people of other religions are cult. For those people who have different basic beliefs and religious interpretations according to their beliefs. Put differently according to their life and reliability. They hold on to this conflict with each other. Most religious conflicts are often violent and ready to die for their faith as appears to be a religious war.

Keywords: Conflict Resolution; Religion; Thai Society

บทนำ

มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความต้องการไม่สิ้นสุด ต้องการปัจจัยในการดำรงชีวิตมากมายทั้งอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยาและที่อยู่อาศัย และสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ที่เป็นตัวขับเคลื่อนให้กระทำการต่าง ๆ ออกมาจนกลายเป็นความเชื่อลัทธิต่าง ๆ ตั้งแต่สมัยโบราณที่ยึดถือเป็นหลักในการดำเนินชีวิตกัน กระทั่งได้กลายมาเป็นศาสนา สิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจที่มนุษย์ต่าง ๆ ในโลกนับถือ

เวลาพูดถึงศาสนา เราต้องแยกแยะระหว่างศาสนธรรมกับลัทธิ ศาสนาธรรมเป็นแก่นหรือเนื้อหาสาระสำคัญสุดของศาสนานั้น ๆ อันจะสามารถทำผู้ที่เชื่อถือ และเลื่อมใสแล้วปฏิบัติตามให้บรรลุผลบั้นปลาย อันอาจทำลายความทุกข์หรือความเห็นแก่ตัวได้ หหมดสิ้นจนหลุดพ้นจากพันธนาการต่าง ๆ ให้ได้เข้าสู่ความดีงามที่สร้างสมขึ้นมาเป็นเวลานาน โดยอ้างว่าสืบเนื่องแต่องค์ศาสนาใด ๆ ในศาสนานั้น

ศาสนาโดยเนื้อแท้เป็นสิ่งที่สูงสุดภายในของมนุษย์แต่ละคน เป็นตัวคุณค่าอันลึกซึ้งที่สุดที่จะพัฒนามนุษย์ให้พ้นจากสัญชาตญาณ แห่งความเป็นสัตว์เดรัจฉาน เพื่อขยับขั้นสู่ความเป็นผู้มีใจสูงเพื่อไม่เอาเปรียบตนเองและไม่เอาเปรียบคนอื่น ตลอดจนสรรพสัตว์และสรรพสิ่งในสากลจักรวาล และเพื่อแสวงหาศักยภาพของตนให้ได้ให้เป็นพลังในการสร้างสรรค์ในอันที่จะรับใช้เกื้อกูลผู้อื่นสัตว์อื่น โดยรู้จักสยบยอมอย่างอ่อนน้อมถ่อมตนอยู่ในระบบความเป็นธรรมชาติหรือธรรมชาติ โดยเห็นว่าบรรพบุรุษ หรือพระเจ้า หรืออัลเลาะห์ก็สุดแท้แต่จะกล่าวขานกันเป็นภาษาในศาสนานั้น ๆ ศาสนาแต่ละศาสนานั้นล้วนแต่สั่งสอนให้ทุกคนเป็นคนดี มีศีลธรรมการอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างปกติสุข และเนื่องจากมีผู้คน

ที่นับถือศาสนาต่าง ๆ กัน และอาศัยปะปนกันอยู่ตามมุมต่าง ๆ บนโลก จึงมักมีความเหมือน และความต่างกันในที่เดียวกัน จากความจริงดังกล่าวจึงมาก่อให้เกิดความไม่เข้าใจกัน ในบางความคิด บางความเชื่อ กระทั่งกลายเป็นข้อโต้แย้งของสังคม และกลายเป็นปัญหาที่มีความบอบบางต่อจิตใจมาก จนบางครั้งนำไปสู่สงครามและก่อให้เกิดความสูญเสียมากมายทั้งที่เกิดจากความยึดมั่นถือมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ เชื่อว่าศาสนาของตนเหนือกว่าศาสนาอื่น จนไม่ยอมรับความคิดและความแตกต่างของศาสนาใด ๆ แม้จะอยู่ในประเทศเดียวกันก็ตาม (พระไพศาล วิสาโล, 2546)

ปัญหาความขัดแย้งในประเทศไทยในปัจจุบัน เป็นปัญหาที่ซับซ้อน มีสาเหตุทั้งจากความขัดแย้งทางเชื้อชาติและศาสนา พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยเดิมเคยเป็นดินแดนชาวฮินดูและชาวพุทธ และต่อมาศาสนาอิสลามเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ชาวมาเลย์มุสลิมย้ายเข้ามาอยู่มากขึ้น และเปลี่ยนการปกครองดินแดนแห่งนี้ไปใช้ระบอบการปกครองแบบสุลต่านแห่งปัตตานี (ชื่อพื้นเมือง “ปัตตานี” หรือ “ปาตานี”) แต่ต่อมา สยามมีความเข้มแข็งขึ้น และได้เข้ามามีอิทธิพลเหนือพื้นที่แถบนี้เป็นเวลานานกว่า 700 ปี ในช่วงสมัยการล่าอาณานิคมของชาวยุโรป สยามต้องเสียดินแดนบางส่วนในภาคใต้ให้กับสหราชอาณาจักร ในปี พ.ศ. 2452 พื้นที่แห่งนี้ถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งถูกผนวกกรมเข้ากับพื้นที่ในความดูแลของสหราชอาณาจักรซึ่งต่อมากลายเป็นส่วนหนึ่งของประเทศมาเลเซีย อีกส่วนหนึ่งยังคงอยู่กับราชอาณาจักรสยาม หรือประเทศไทยในปัจจุบัน

ความขัดแย้งระหว่างศาสนา

ความขัดแย้ง ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หมายถึง “การไม่ลงรอยกัน การไม่ถูกกัน ความคิดไม่ตรงกัน ความพยายามอยากเป็นเจ้าของ และความเป็นคนต่างมุมมองกัน” ความขัดแย้งในสังคมเป็นสิ่งที่ไม่มีใครปรารถนา แต่ก็หลีกเลี่ยงได้ยาก เพราะตราบดีที่มนุษย์มีชีวิตร่วมกัน ในสังคม ก็ย่อมมีความขัดแย้งเป็นธรรมดา ความขัดแย้งมีทั้งประโยชน์และโทษ

ความขัดแย้งทางศาสนา มาจากสาเหตุหลายประการ เช่น ความเชื่อศรัทธาในคำสอนของศาสนาแตกต่างกัน ความมีทิฐิมานะ ถือตัวว่าความคิดของตนเองดีกว่าคนอื่น ความมีวิสัยทัศน์ที่คับแคบ ขาดการประสานงานที่ดี ขาดการควบคุมภายในอย่างมีระบบ สังคมโลกขยายตัวเร็วเกินไป และการมีค่านิยมในสิ่งต่างๆ ผิดแผกกัน ความคิดแตกต่างกัน (พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร (พรธนา), 2549)

ลักษณะของความขัดแย้งระหว่างศาสนา มีดังนี้

1. การโต้ตอบทางวาจา

การโต้ตอบทางวาจา คือ การโต้เถียง หรือการใช้วาจาการอ้างอิงศาสนาของตนเองดีกว่าศาสนาอื่นใดสั่งสอนได้ดีกว่ากัน หรือเกิดจากการขาดความไม่เข้าใจกัน การเข้าใจผิด เพราะคู่สนทนอาจมีระดับความรู้ที่ต่างกัน หรือต่างวิชาชีพกัน หรือสมมติในการรับฟัง ไม่ได้ตั้งใจที่จะรับฟัง

2. การโต้ตอบทางการหรือทางสัญลักษณ์

การโต้ตอบทางการหรือทางสัญลักษณ์ คือ การใช้การปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาของตนมาวดอ้างหรือการข่มถึงการปฏิบัติที่ตนได้นับถือปฏิบัติ หรือการโต้ตอบกันถึงสัญลักษณ์ของแต่ละศาสนาว่าของใครดีกว่ากัน สื่อความหมายออกมาได้ลึกซึ้งกว่ากัน ซึ่งที่ได้เห็นกันประจำถึงการโต้ตอบทางกายและสัญลักษณ์ก็คือการประกอบพิธีกรรมของศาสนาอิสลาม (ละหมาด) ที่จะมีการทำละหมาด 5 ครั้ง ต่อวัน ซึ่งในแต่ละครั้งก็จะเชิญชวนผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามในบริเวณใกล้เคียงกับสถานที่ประกอบพิธีละหมาดออกทางลำโพงเพื่อเป็นการเชิญชวน ซึ่งจะทำในลักษณะนี้จนทำให้ในกรณีที่มีวัดของศาสนาพุทธตั้งอยู่ใกล้ ๆ เกิดความรู้สึกเหมือนถูกบีบและถูกรอบคลุมอาณาเขตไปโดยทางอ้อม จนทำให้บางบริเวณของวัดมีการตั้งลำโพงขึ้นเหนือวัด เพื่อแข่งกับเสียงพิธีกรรมของศาสนาอิสลามด้วย ซึ่งการโต้ตอบนี้บ่อยครั้งที่ทำให้เกิดการทะเลาะบาดหมางกันในชุมชนตลอดจนเสี่ยงไปถึงการเอาคืนในลักษณะต่าง ๆ ตามมา เช่นการติดสัญลักษณ์ทางศาสนาของตนเองบริเวณสถานที่ศาสนาอื่น การเชิญชวนให้มานับถือศาสนา คือ ประกาศคำสอนอย่างกรณีของศาสนาคริสต์ที่พิมพ์ลงในป้ายโฆษณาและติดตามสถานที่ต่าง ๆ

3. การใช้กำลังโต้ตอบกัน

การใช้กำลังโต้ตอบกัน คือ การให้กำลังโต้ตอบกันทางศาสนาเป็นผลมาจากการกระทบกระทั่งกันทางวาจา ทางกาย และทางสัญลักษณ์และไม่อาจหาทางออกที่เป็นสันติวิธีได้ จนนำไปสู่การใช้กำลังเพื่อให้ได้มาซึ่งการเอาชนะในศาสนาของตนซึ่งการใช้กำลังโต้ตอบกันนั้นมีทั้งระดับน้อยอย่างการโต้เถียงกันเองในหมู่บ้านและลงไม้ลงมือเพื่อให้ได้มาซึ่งอาณาเขตศาสนาของตน จนลุกลามไปถึงการใช้กำลังในระดับรุนแรง เช่นการทำสงครามแย่งชิงดินแดนอย่างในประวัติศาสตร์ที่ทำให้เกิดการสูญเสียชีวิตหลายต่อหลายครั้ง (ที.ปา. (บาลี) 11/111/102.)

สาเหตุความขัดแย้งระหว่างศาสนา

สาเหตุความขัดแย้งระหว่างศาสนา เกิดสาเหตุหลายประการ เช่น เกิดจากความเชื่อความศรัทธาในคำสอนของศาสนาแตกต่างกัน ความมีทิฐิमानะ ถือว่าความคิดของตนเองดีกว่าคนอื่น ความมีวิสัยทัศน์ที่คับแคบ ขาดการประสานงานที่ดี ขาดการควบคุมภายในศาสนาอย่างมีระบบสังคมภายนอกขยายตัวรวดเร็วเกินไปและค่านิยมที่นับถือศาสนาต่างกันจึงเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งระหว่างศาสนาขึ้น

1. การอ้างศาสนสถานที่ขัดแย้งกัน

ศาสนาสถานทุกแห่งถือเป็นศูนย์รวมจิตใจของบรรดาศาสนิกชนและจะต้องเป็นพื้นที่ปลอดภัย การใช้ความรุนแรงในศาสนสถานจึงเป็นสิ่งซึ่งไม่มีผู้ใดสามารถยอมรับได้ ซึ่งการขัดแย้งกันเกี่ยวกับศาสนสถานนั้นถูกกระทำด้วยความรุนแรง เพื่อสร้างความโกรธ และมุ่งหวังให้เกิดความเกลียดชังกันระหว่างมนุษย์ซึ่งนับถือศาสนาที่ต่างศาสนากันออกไปแล้วมุ่งไปสู่ศาสนสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์ เช่น คนที่นับถือศาสนาพุทธจะเข้าไปในมัสยิดของอิสลามไม่ได้เพราะถือว่าไม่ใช่คนที่นับถือศาสนาอิสลาม

2. ประวัติศาสตร์ที่ขัดแย้งกัน

ศาสนาแต่ละศาสนาล้วนมีประวัติศาสตร์กล่าวขานมาทั้งสิ้นอันเป็นความภาคภูมิใจของคนในศาสนาที่ได้ทราบถึงการกำเนิดของศาสนาตนหรือได้ทราบถึงเรื่องราวของศาสนาตน ฉะนั้นหากประวัติศาสตร์ศาสนาของศาสนาตนถูกศาสนาอื่นกล่าวอ้างก็ย่อมเป็นที่มาของความขัดแย้งได้อย่างที่พบกันในประวัติศาสตร์ของศาสนาต่าง ๆ เช่นในศาสนาอิสลามที่กล่าวอ้างถึงพระเยซูในศาสนาคริสต์และศาสนาฮินดูว่า ศาสนาอิสลามมีต้นกำเนิดเดิมมาจากศาสนาฮินดูและศาสนาคริสต์ เพราะพระอัลเลาะห์เจ้าได้ส่งผู้ประกาศข่าว หรือคนป้อนข่าว หมายถึงโมเสส และนบีมูฮัมหมัด หมายถึงพระเยซู มาก่อนแล้ว จึงได้ส่งนบีนุฮสุดท้ายคือ นบีมุฮัมหมัด หลังจากท่านนบีมุฮัมหมัดแล้วไม่มีนบีก่อนเลย เพราะถือว่าพระบัญญัติที่ส่งมาทางนบีมุฮัมหมัดถูกต้องและแน่นอนกว่า นอกจากนี้คัมภีร์ตอนต้นก็มีใจความว่า พระอัลเลาะห์เจ้าทรงสร้างโลกนี้ขึ้น แล้วทรงสร้างมนุษย์สำหรับปกครองโลกขึ้น โดยทำรูปกายคล้ายพระองค์ ประทานนามว่า อาดัม ภายหลังทรงถอดชีโครงของอาดัมมาสร้างเป็นหญิงขึ้นอีกคนหนึ่งให้นามว่า ฮีวา แล้วให้เป็นผู้เฝ้าสวนสวรรค์ อยู่มาวันหนึ่ง ฮีวา ได้เก็บผลไม้ทิพย์ที่พระเจ้าทรงหวงห้ามนั้นมาบริโภค แล้วให้อาדםผู้สาม บริโภคด้วย พระเจ้าทรงทราบทรงพิโรธมาก จึงทรงขับไล่อาดัมและฮีวาบุรพชนของมนุษย์ออกจากอุทยาน แล้วทรงสาปให้ได้รับบาปและความทุกข์ทรมานต่าง ๆ

หรือแม้แต่ศาสนาพุทธเองก็โดนกล่าวอ้างในศาสนาอิสลามเหมือนกัน เช่น ชาวมุสลิมมองว่าชาวพุทธคือคนนอกศาสนา (kafir), ไม่บริสุทธิ์ (najis), พหุเทวนิยม/ไม่มีศรัทธา (musyrik) กระนั้นก็ตาม ทั้งสองศาสนาก็ดำรงความสัมพันธ์ทางสังคมต่อกันมาตั้งแต่กำเนิดของศาสนาอิสลามในคริสต์ศตวรรษที่ 7 ศาสนา คือ “ศาสนาใหญ่ที่มีอายุน้อยที่สุด” เมื่อเปรียบเทียบกับศาสนาคริสต์ พุทธ ฮินดูและยิว ดังนั้น อิสลามจึงได้ดึงดูดเอาพิธีดีๆ มาจากศาสนาอื่นๆ อย่างเช่นการทำละหมาดซึ่งได้รับแรงบันดาลใจมาจากการนั่งสมาธิของพุทธเจ้า เนื่องจากการปฏิสังสรรค์ระหว่างอิสลามกับพุทธศาสนานั้นกินเวลานานพอๆ กับศาสนาอิสลามเอง ดังนั้นทั้งสองศาสนาจึงได้ดูดซับเอาพิธีกรรมดีๆ จากกันและกัน (พระไพศาล วิสาโล, 2546)

ลักษณะสันติภาพระหว่างศาสนา

ความแตกต่างระหว่างศาสนาหากมองอีกมุมก็ไม่ใช่ปัญหาเสียทีเดียวที่จะทำให้ผู้คนมาร่วมกันได้ ดังนั้นจากความเห็นนี้จึงทำให้เกิดการการร่วมมือกันของระหว่างศาสนาเพื่อแสดงให้เห็นให้โลกรู้ว่าศาสนาไม่ใช่ตัวแบ่งกันมนุษย์ออกเป็นฝ่ายอย่างที่หลายคนเชื่ออย่างเช่น โครงการที่นำเยาวชนพุทธ-คริสต์-อิสลาม เข้าค่ายยุวทูตศาสนิกสัมพันธ์

การเข้าค่ายยุวทูตศาสนิกสัมพันธ์เกิดขึ้นโดยผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์วิจัยค้นคว้าศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาลัยแสงธรรม ในฐานะเลขาธิการโครงการยุวทูตศาสนิกสัมพันธ์ จัดโดยศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) ซึ่งจากการที่ศูนย์คุณธรรมจัดค่ายยุวทูตศาสนิกสัมพันธ์ รุ่นที่ 2 ที่จังหวัดเชียงใหม่ มีเด็กและเยาวชนสนใจเข้าร่วม 56 คน เมื่อเร็ว ๆ นี้ ผลปรากฏว่าเด็กจากทุกภาค ทุกศาสนาทั้งพุทธ คริสต์ อิสลาม ได้เข้ามาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน เรียนรู้ความแตกต่างแต่ละศาสนา นำไปสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม โดยเฉพาะปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งระยะแรกเห็นได้ชัดเจนว่าเด็กๆ อยู่ด้วยกันไม่ได้ ต่างจับกลุ่มอยู่กับศาสนาของตัวเอง ทางศูนย์คุณธรรมจึงต้องหากระบวนการคิด กิจกรรมใหม่ๆ เพื่อละลายพฤติกรรมให้เขาอยู่ร่วมกันได้ มีหลักสูตรผู้นำสอนเรื่องความแข็งแกร่ง สอนให้เขารู้ว่าเราอยู่บนโลกใบเดียวกัน อยู่บนผืนแผ่นดินเดียวกัน ถึงแม้เราจะหลายศาสนา หลากวัฒนธรรม หลากความเชื่อแต่เราก็อยู่ด้วยกันได้

โดยจุดเด่นของโครงการนี้ คือ เมื่อจบไปแล้วเด็กยังนำความรู้ที่ได้ไปขยายต่อจนกลายเป็นเครือข่ายที่กว้างขึ้น จากเมื่อก่อนไม่รู้พระอัลเลาะห์ คือ อะไร พระเยซู คือใคร คำสอนของแต่ละศาสนาเป็นอย่างไรบ้างแต่ครั้งนี้ทำให้เขาสามารถตอบได้หมด เช่น ศาสนา

คริสต์ จะต้องรักพระเจ้าเหมือนรักตัวเอง ถ้ามุสลิมก็สามารถตอบได้ อย่างน้อยต่อไป เขาไปเจอเพื่อนต่างศาสนาเขาก็สามารถเป็นเพื่อนกันได้ เข้าใจกันมากขึ้น

ความแตกต่างระหว่างศาสนาอาจไม่ใช่ปัญหาอีกต่อไปหากเรามองข้ามเรื่องอคติ บางอย่างไปอย่างเช่นที่หลายองค์กรกำลังพยายามทำอยู่ (พระสุธีวรญาณ (ณรงค์ จิตตโสโณ), 2541)

แนวทางการสร้างและพัฒนาสันติระหว่างศาสนา

1. องค์กรความร่วมมือระหว่างศาสนาและกิจกรรมร่วมกันเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

สำหรับประเทศไทยการสอนศาสนาในทุกระดับการศึกษา ตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงอุดมศึกษาเป็นนโยบายหลักของทุกชาติที่มีศาสนาประจำชาติและศาสนาที่กำหนดให้สอนก็คือศาสนาประจำชาติของแต่ละชาติ รัฐบาลใดที่แยกการเมืองออกจากศาสนาอย่างเด็ดขาดจะไม่สนใจใยดี ปล่อยให้การสอนศาสนาเป็นธุระขององค์กรศาสนาที่จะจัดการสอนนอกหลักสูตรตามอริยาศัย แต่ถ้ารัฐบาลใดมีนโยบายที่จะทำลายศาสนาก็จะจัดให้มีการสอนศาสนาเพื่อประนามให้ร้ายจนนักเรียนนักศึกษารู้สึกเป็นปฏิปักษ์ต่อศาสนา และมองเห็นว่าทุกศาสนาทุกรูปแบบเป็นเรื่องของความมั่งงาย ล้าสมัยและถ่วงความเจริญ ชาติที่มีศาสนาประจำชาติจะมุ่งสอนและอบรมพลเมืองให้เลื่อมใสในศาสนาประจำชาติ ชนกลุ่มน้อยที่นับถือศาสนาอื่นนอกเหนือไปจากศาสนาประจำชาติ ก็จำต้องเรียนศาสนาประจำชาติหลักสูตรเพื่อสอบให้ผ่านหลักสูตรไปได้เหมือนคนอื่น ส่วนศาสนาของตนก็หาโอกาสเรียนนอกหลักสูตรแต่องค์กรศาสนาของชนกลุ่มน้อยนั้น ๆ จะจัดให้ ต่อมาหลักสูตรศาสนาในระดับอุดมศึกษาก็มีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญมากขึ้น โดยเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการสอนศาสนาเดียวมาเป็นหลายศาสนา (พระราชปรียัติ (สฤณี สิริธโร), 2552)

2. แนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างศาสนาต่าง ๆ

1. แต่ละฝ่ายจะต้องเริ่มอบรมสมาชิกในศาสนาของตนให้ตระหนักในปรัชญาแห่งการประนีประนอมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่จะเป็นพื้นฐานแห่งความร่วมมือระหว่างศาสนาได้อย่างจริงจังต่อกัน

2. ควรมีสถาบันค้นคว้าวิจัยหาทั้งคำสอนและแนวปฏิบัติเพื่อความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ

3. ประมุขระดับชาติของทุกศาสนาควรสม্মนากันสักปีละครั้งโดยมีการประชาสัมพันธ์พอสมควรเพื่อเป็นตัวอย่างและกำลังใจแก่ศาสนิกชนทั้งหลาย

4. มีสัมมนาบ่อย ๆ ร่วมกันระหว่างบุคคลชั้นหัวหน้าและผู้รับผิดชอบหน่วยงานของศาสนาต่างๆเพื่อปฏิบัติร่วมกันในกิจกรรมต่างๆ

5. เลิกการโจมตีกัน เสียดสีกัน และแบ่งสมาชิกกันอย่างเด็ดขาด ทุกฝ่ายจะสนับสนุนให้ทุกคนมีศาสนาและชื่นชมในการนับถือศาสนาของทุกคน ไม่ว่าเขาผู้นั้นจะสมัครใจนับถือศาสนาใด โดยส่งเสริมให้แต่ละคนเลือกการปฏิบัติศาสนกิจตามความสมัครใจของตนอย่างสมบูรณ์ และอาจจะตัดสินใจเปลี่ยนได้อย่างสะดวกใจเมื่อตนเองรู้สึกตระหนักแนวว่าควรเปลี่ยน

6. ส่งเสริมสนับสนุนการพบปะและกิจกรรมร่วมของเยาวชนระหว่างศาสนา เช่น ชมรมศาสนศึกษา ชมรมศาสนสัมพันธ์ ธรรมสถาน ฯลฯ การแข่งขันกีฬาระหว่างศาสนาไม่ควรกระทำอย่างยิ่ง แต่ควรให้เยาวชนของศาสนาต่างๆ มารวมกลุ่มกันแล้วแบ่งสีให้แต่ละสีมีสมาชิกของศาสนาต่างๆ คลุกเคล้ากัน แล้วจึงเล่นกีฬาระหว่างสี หรือเล่นเกมที่ส่งเสริมการรู้จักกันและความเข้าใจกัน

องค์กรความร่วมมือระหว่างศาสนา

องค์กรความร่วมมือระหว่างศาสนาเพื่อให้เกิดสันติสุขบนโลกนั้นมีหลายองค์กรอย่างที่จะยกมานั้นเป็นการจัดกิจกรรมทางด้านศาสนาโดยองค์ทางศาสนาคือมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยที่ได้จัดให้มีการจัดงานสัมมนาธรรมะระหว่างอิสลามกับพุทธศาสนาเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2552 ณ ศูนย์วัฒนธรรม สถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน ประจำกรุงเทพฯ โดยมีพระสุธีวรญาณ รศ. ดร. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ พระครูโฆสิตพุทธศาสตร์ ผู้อำนวยการกองวิเทศสัมพันธ์ และแม่ชีรำไพ จากมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย และคุณญะลาล ทัมเลาะห์ ที่ปรึกษาฝ่ายวัฒนธรรม สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน ประจำกรุงเทพฯ เข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือในการจัดงานสัมมนาดังกล่าว โดยเป้าหมายในการจัดสัมมนานี้ก็คือเพื่อสร้างความเข้าใจ แลกเปลี่ยนทัศนะระหว่างศาสนาซึ่งกันและกัน เพื่อที่จะสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในหมู่มุสลิมชาติ ดังที่เราในฐานะมุสลิมได้เป็นผู้ปฏิบัติตามท่านศาสดาแห่งอิสลามได้สอน ให้เราปฏิบัติในสิ่งที่ดีต่อผู้อื่น และนำสิ่งดีๆเหล่านั้นมอบแด่ผู้อื่นด้วยความจริงใจ

นอกจากนี้องค์กรความร่วมมือระหว่างศาสนาอื่นก็ได้ได้แก่ องค์กรศาสนสัมพันธ์ คือการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ที่นับถือศาสนาอื่น ๆ โดยยึดเจตนารมณ์ความรัก ความเป็นพี่น้องกันเป็นหลักเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันรับรู้คุณค่าที่มีใน

ศาสนาของกันและกันร่วมมือกันสร้างสรรค์ภราดรภาพและสันติภาพในสังคม เหตุที่ต้องมีศาสนาสัมพันธ์เพราะ

1. ทางการเมืองประเทศต่าง ๆ มีการติดต่อสัมพันธ์กันโดยจำเป็นไม่มีประเทศใดอยู่โดดเดี่ยวได้การติดต่อกันมีระดับต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจการค้าขาย สาธารณสุข การศึกษา การทหาร รวมทั้งศาสนา

2. มานุษยวิทยา มนุษย์เรามีหลายสิ่งแตกต่างกัน แต่ก็มีหลายสิ่งเหมือนกัน เราไม่สามารถบอกได้ว่าของใครดีกว่าของใคร เพราะดีแล้วโดยทั่วไปเป็นอัตวิสัย ขึ้นอยู่กับสภาพและความต้องการในแต่ละสถานที่และกาลเวลา เช่น เราไม่อาจตัดสินชี้ขาดลงไปว่าเครื่องบินดีกว่าเกวียน เพราะดีกันคนละอย่าง เครื่องบินอาจจะดีกว่าในที่เจริญแล้ว แต่เกวียนอาจดีกว่าในชนบทที่ยังไม่เจริญ ไม่มีถนนหนทางสิ่งที่ควรคำนึงในความแตกต่างและความเหมือนกันคือ จะอย่างไรก็ตาม มนุษย์มีสิ่งที่ตรงกัน คือมุ่งแสวงหาสิ่งที่ดีสำหรับตนเอง เพียงเครื่องมือที่ใช้อาจแตกต่างกันตามสภาพเท่านั้น ศาสนาก็เช่นกัน จะว่าใครดีกว่าใครไม่ได้ เพราะต่างก็เป็นเครื่องมือมนุษย์ที่ใช้เพื่อบรรลุจุดหมายเดียวกันคือความดีสูงสุด

3. ทางด้านสังคม ทุกศาสนาต้องช่วยเสริมสร้างสังคมให้ดีขึ้น เพราะศาสนาคือวัฒนธรรมรูปแบบหนึ่งของสังคม แต่ไม่ได้หมายความว่าศาสนาเป็นเพียงปรากฏการณ์อย่างหนึ่งทางสังคม ซึ่งจะต้องขึ้นกับสังคมและอยู่ใต้อาณัติของสังคม แต่ได้หมายความว่าศาสนาต้องพูดจาภาษามนุษย์

4. ทางด้านศาสนา ธรรมชาติของคนเรามักจะมีปมแข็ง คือถือว่าตนเองดีกว่าคนอื่น นอกจากนี้ยังมีข้อคิดอีกว่าเราจะรู้ว่าศาสนาของเราดีกว่าของคนอื่นนั้น เราจำเป็นต้องรู้ทั้งศาสนาของเราและศาสนาของคนอื่นอย่างดี จึงสามารถจะเปรียบเทียบกันได้ แต่ถ้าคนหนึ่งรู้ศาสนาของตนอย่างดีแล้ว จะเลิกนึกถึงปมแข็งของตนทันที แต่จะเกิดความคิดใหม่ว่า ความดี ความจริง ไม่สามารถผูกขาดได้ แต่เป็นสมบัติส่วนรวม นอกจากนี้การรู้จักศาสนาอื่นอย่างดีนั้น ยังทำให้รู้จักศาสนาของตนดีขึ้นด้วย

5. ทางเทววิทยา ศาสนาเจริญพัฒนา โดยอาศัยความสัมพันธ์เหมือนมนุษย์แต่ละคนเจริญและพัฒนาโดยอาศัยความสัมพันธ์เพื่อมนุษย์ด้วยกัน ศาสนาอยู่เฉย ๆ ไม่ได้ ต้องเปี่ยมด้วยพลัง ต้องพัฒนาก้าวหน้าอยู่เสมอสู่วุฒิภาวะโดยพบปะสัมพันธ์กับศาสนาอื่น ๆ ที่แม้จะมีอะไรที่แตกต่างกัน แต่ก็มีอะไรที่จะแบ่งปันเพื่อความเจริญก้าวหน้าของกันและกัน ไม่มีศาสนาใดครบถ้วนสมบูรณ์ ไม่ต้องพัฒนาอีกแล้ว “ไม่มีใครเกิดเป็นคริสตัง แต่ต้องสร้าง (ความเป็นคริสตัง) ขึ้นมา” (พระเมธีธรรมากรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต), 2541)

แนวทางการจัดการความขัดแย้งทางศาสนา

ศาสนาแต่ละมามีทั้งเหมือนและแตกต่างกัน แต่มีความกลมเกลียวกัน ทำให้เกิดมิติใหม่ที่สวยงามและหลากหลายโดยอาศัยเอกลักษณ์ของแต่ละศาสนา เปรียบเสมือนเพชรงามหลายชนิดมาประดับเรือนแหวนหรือสร้อยเส้นเดียวกันที่ช่วยเพิ่มคุณค่าและความงามยิ่งขึ้น กระบวนการศาสนสัมพันธ์ที่ยึดเจตนารมณ์เป็นหลักประจำใจ คือ (วันชัย วัฒนศัพท์, 2550)

1. พึงมีความเคารพต่อกัน เพราะแต่ละศาสนามีทั้งสิ่งที่ดีจริง สิ่งที่ดีที่ชั่วร้ายมาจากพระและนำไปสู่พระได้เช่นเดียวกัน
2. พึงมีความสุภาพถ่อมตน ซึ่งเป็นหลักอย่างหนึ่งของความดี ยิ่งดีก็ยิ่งต้องสุภาพ ไม่ยกตนข่มท่าน
3. พึงมีความฉลาดรอบคอบ เพราะเรื่องศาสนาเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน มีจุดที่ไวต่อความรู้สึกมากจึงควรรู้จักกาลเทศะรู้จักว่าควรหรือไม่ควร
4. พึงมีความเข้าอกเข้าใจ อย่าด่วนตัดสินใจ เอาใจเขามาใส่ใจเรา
5. พึงดำเนินชีวิตที่ซึมซาบด้วยศาสนาทำให้เกิดศาสนสัมพันธ์ขั้นลึกซึ้ง คือ ขั้นชีวิตซึ่งเป็นหัวใจของศาสนสัมพันธ์ การเข้าถึงศาสนาอื่นนั้นยากยิ่ง และแทบจะเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้การตัดสินศาสนาอื่นนั้นต้องเข้าถึงศาสนานั้นจริง ๆ ไม่ใช่เพียงเรียนรู้ทางด้านสติปัญญาเท่านั้น แต่หมายถึงต้องมีประสบการณ์ด้วยตนเองจึงเรียกว่าเข้าถึงศาสนานั้นจริงๆ ศาสนาไม่ใช่เป็นเรื่องของตำรา เป็นเรื่องของประสบการณ์ เราแต่ละคนจึงมีความจำกัดเอามาก ๆ ทางที่ดีคืออย่าตัดสินใครเลยว่าใครดีกว่ากัน

สรุป

ปัจจุบันรากำลังเผชิญกับความขัดแย้งในระดับที่รุนแรง โดยเฉพาะความขัดแย้งเชิงโครงสร้าง ที่เป็นเรื่องของการแย่งชิงอำนาจและการใช้อำนาจ นอกจากนี้ยังเป็นความขัดแย้งจากผลประโยชน์ ที่มีการแย่งชิงผลประโยชน์กัน ประกอบกับความขัดแย้งนี้ยังเกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะที่มีผู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย เกี่ยวข้องกันเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดการเผชิญหน้ากัน ทำให้หลายๆ ฝ่ายต่างมีความเป็นห่วงกันว่าจะเป็นการทำให้สังคมไทยแตกแยกอย่างหนัก และจะนำไปสู่ความรุนแรงในที่สุด การยุติความขัดแย้งด้วยสันติวิธีจึงเป็นแนวทางที่กล่าวถึงกันเยอะ

สภาพแวดล้อมของปัญหาอีกด้านหนึ่งก็คือพัฒนาการของความเป็นชายขอบของรัฐของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ความเป็น “พื้นที่ชายขอบ” ทำให้อำนาจรัฐอ่อน ไม่

มีประสิทธิภาพและคอร์ปชั่น ประกอบกับเงื่อนไขของสภาพเศรษฐกิจนอกระบบ ธุรกิจชายแดน การเกิดความรุนแรงแบบอาชญากรรมที่มีการจัดตั้งรวมกลุ่ม อีกด้านหนึ่ง มีการขยายตัวของอุดมการณ์ใหม่แบบศาสนาอิสลาม อันเป็น “โลกาภิวัตน์” จากเบื้องล่าง (globalization from below) สวนทางกับโครงสร้างการพัฒนาแบบรัฐซึ่งเป็นโลกาภิวัตน์จากข้างบน (globalization from above)

ความขัดแย้งทางศาสนาคือการไม่ลงรอยกัน การไม่ถูกกัน ความคิดไม่ตรงกัน ความพยายามอยากเป็นเจ้าของและความเป็นคนต่างมุมมอง ประเทศต่างๆ ในโลกจะมีการนับถือศาสนาที่แตกต่างกันไป ซึ่งในบางครั้งอาจเกิดจากการกระทบกระทั่งกันขึ้นซึ่งนำไปสู่การสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนจำนวนมากซึ่งเกิดมาจากความศรัทธาในศาสนาที่ตนนับถือ โดยผู้ที่นับถือศาสนาอื่นคิดว่าพวกตนไม่ได้รับความเป็นธรรมจึงเกิดความขัดแย้งขึ้น โดยเหตุการณ์ความขัดแย้งทางศาสนาที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาความขัดแย้งในประเทศเลบานอน ปัญหาความขัดแย้งระหว่างอินเดียวกับปากีสถาน ปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาวพุทธกับฮินดูในศรีลังกา ปัญหาความขัดแย้งในประเทศอิรักระหว่างนิกายสุนนีกับชีอะห์ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้นับถือศาสนาต่างๆ ในประเทศอินเดีย เป็นต้น

ปัญหาความขัดแย้งในประเทศไทยในปัจจุบัน เป็นปัญหาที่ซับซ้อน มีสาเหตุทั้งจากความขัดแย้งทางเชื้อชาติและศาสนา พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยเดิมเคยเป็นดินแดนชาวฮินดูและชาวพุทธ และต่อมาศาสนาอิสลามเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ชาวมาเลย์มุสลิมย้ายเข้ามาอยู่มากขึ้น และเปลี่ยนการปกครองดินแดนแห่งนี้ไปใช้ระบอบการปกครองแบบสุลต่านแห่งปัตตานี (ชื่อพื้นเมือง "ปตานิง" หรือ "ปาตานี") แต่ต่อมา สยาม มีความเข้มแข็งขึ้น และได้เข้ามามีอิทธิพลเหนือพื้นที่แถบนี้เป็นเวลานานกว่า 700 ปี ในช่วงสมัยการล่าอาณานิคมของชาวยุโรป สยามต้องเสียดินแดนบางส่วนในภาคใต้ให้กับสหราชอาณาจักร ในปี พ.ศ. 2542 พื้นที่แห่งนี้ถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งถูกผนวกรวมเข้ากับพื้นที่ในความดูแลของสหราชอาณาจักรซึ่งต่อมากลายเป็นส่วนหนึ่งของประเทศมาเลเซีย อีกส่วนหนึ่งยังคงอยู่กับราชอาณาจักรสยาม หรือประเทศไทยในปัจจุบัน (เสฐียรพันธุ์สง, 2549)

ในประเทศไทยก็มีความพยายามจะดึงเอาความแตกต่างทางศาสนา ความเชื่อถือของแต่ละฝ่าย มาสร้างความแตกแยกระหว่างชนในชาติอยู่เสมอ แต่โชคดีที่คนไทยยังไม่ยอมให้เรื่องความแตกต่างทางศาสนาบานปลายจนกลายเป็นประเด็นสำคัญทางการเมือง ความอดทนอดกลั้น การยอมรับความแตกต่างทางเชื้อชาติและศาสนาเป็นคุณสมบัติสำคัญ

ของชนไทย ไม่ว่าจะเป็นภูมิหลังอย่างใดมาก่อน ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อถือมีอุดมการณ์อะไรมาก่อน เมื่อต่างได้เข้ามาอยู่ร่วมกันในสังคมไทยเพียง 2 ชั่วอายุคนก็กลายเป็นคนไทยไปหมด สังคมไทยจึงเป็นสังคมผสมผสานของหลากหลายเชื้อชาติที่อยู่ร่วมกันได้

เอกสารอ้างอิง

- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2559). ความรุนแรงกับมายาการแห่งเอกลักษณ์ ใน สันติศึกษากับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระไพศาล วิสาโล. (2546). พุทธศาสนาไทยในอนาคคนแนวโน้มและทางออกวิกฤติ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร (พรธนา). (2549). ประเด็นโต้แย้งว่าด้วยพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม. วารสาร บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, 2(4), 52-88.
- พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต). (2541). คุณธรรมสำหรับนักบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระราชปรีดี (สฤษดิ์ สิริโร). (2552). กระบวนการแก้ปัญหาในพระพุทธศาสนาตามหลักอธิการณสมณะ. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุธีวรญาณ (ณรงค์ จิตตโสภโณ). (2541). พุทธศาสนาปริทรรศน์ รวมผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: บริษัทนานมีบุ๊คส์ จำกัด.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2550). ความขัดแย้ง: หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา (พิมพ์ครั้งที่ 3). ขอนแก่น: ศิริภัณฑ์ออฟเซ็ท.
- เสฐียร พันธรังสี. (2549). ศาสนาเปรียบเทียบ (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.

การปรับองค์กรเพื่อรับมือคนเจนเนอเรชั่นวายในสังคมไทย*
THE REORGANIZATION FOR WHY GENERATION IN THAI SOCIETY

พระครูสมุห์สุวรรณ วิริโย (สิงห์หนู), มนัสนันท์ ศิวะพรพัฒนา

Phrakhrusamu Suwan Viriyo (Singnoo), Manatsanan Siwapornpattana

วัดหนองไผ่แก้ว จังหวัดชลบุรี

Wat Nong Phai Kaeo, Chon Buri province

E-mail: phrakhrusamu2511@gmail.com

บทคัดย่อ

การทำงานถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างมากเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์แสดงออกทางพฤติกรรมการทำงานออกมาทุกด้าน องค์กรทุกแห่งย่อมต้องการให้องค์กรของตนเองนั้นมีความเจริญเติบโต มีความมั่นคง ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการจะทำให้องค์กรเจริญก้าวหน้า นั้น คือบุคลากรที่ปฏิบัติงานให้กับองค์กร องค์กรเป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนสังคม มีปัจจัยจากการตัดสินใจ การรับรู้ ค่านิยมที่ต่างกัน คนขององค์กรจึงเป็นฟันเฟืองที่สำคัญในการผลักดันให้องค์กรประสบความสำเร็จ กิจกรรมต่าง ๆ ที่คนดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำให้องค์กรกลายเป็นองค์กรที่มีชีวิต มีการสร้างการเรียนรู้ ทักษะและนวัตกรรม ปัจจุบันกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันในองค์กรมีความแตกต่างกันมาก เนื่องจากการเกิดในยุคสมัย หรือในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน องค์กรจึงควรต้องรับมือกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อรักษาคนที่มีความรู้ความสามารถให้อยู่กับองค์กรด้วยการเข้าใจคุณลักษณะของคน และทำการแปลงสภาพองค์กรให้สอดคล้องกับคนยุคใหม่ โดยเฉพาะคนในกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย (Gen Y) ซึ่งขณะได้เข้าสู่ระบบการทำงานและบางส่วนกำลังก้าวขึ้นเป็นระดับผู้บริหารองค์กร บทความนี้มีวัตถุประสงค์เขียนขึ้นเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการรับรู้คุณลักษณะของคนเจนเนอเรชั่นวายและการปรับองค์กรในการทำงานระหว่างเจนเนอเรชั่นต่าง ๆ ที่กำลังทำงานร่วมกันในองค์กรปัจจุบันในโลกของการทำงาน

คำสำคัญ: การปรับองค์กร; เจนเนอเรชั่นวาย; สังคมไทย

* Received September 16, 2022; Revised April 17, 2023; Accepted April 21, 2023

Abstracts

Work is a very important element that makes human behavior manifest Work is a very important element that makes human behavior manifest in all aspects of work. Every organization wants its organization to grow and have stability. The most important factor in making the organization progress is the personnel working for the organization as a tool to change society There are different decision-making factors, perceptions, and values. The people of the organization are the key gears in driving the organization to be successful. The activities that people take to achieve that goal make the organization a living organization. learning is created skill and innovation Today, the groups of people who live together in the organization are very different. Because of the birth in the era or at different times, Organizations should therefore have to deal with such changes. To maintain people with the ability to stay with the organization by understanding the characteristics of people. and transforming the organization by the new era Especially people in the Generation Y group. while entering the work system and some are stepping up to the level of corporate executives The purpose of this article was to study and compare the perception of Generation Y characteristics and organizational alignment between generations working together in today's organizations in the world of work.

Keywords: Reorganization; Generation Y group; Thai Society

บทนำ

เรื่องราวของเจนเนอเรชั่นวายกำลังเป็นประเด็นที่หลายองค์กรกำลังให้ความสนใจกันอย่างมากในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแวดวงการบริหารทรัพยากรบุคคล เนื่องจากประชากรกลุ่มนี้เป็นทรัพยากรบุคคลรุ่นใหม่ที่กำลังทยอยเข้าสู่โลกของการทำงานมากขึ้นเรื่อย ๆ และกำลังเข้ามาทดแทนทรัพยากรบุคคลอาวุโส ในทุกองค์กรล้วนประกอบไปด้วยบุคลากรหลากหลายตำแหน่ง และหลากหลายช่วงอายุที่ต้องมีส่วนร่วมสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ คนที่เกิดในช่วงเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกันมักมีพื้นฐานและประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกัน และจะมีความแตกต่างไปจากคนที่เกิด

และเติบโตในช่วงเวลาที่ต่างกัน โดยมีการประมาณการว่าภายในปี ค.ศ. 2025 จำนวนคนเจนเนอเรชั่น Y จะเป็นร้อยละ 75 ของจำนวนคนที่ทำงานในองค์กรทั่วโลก (Singh, 2017) และคนเจนเนอเรชั่น Y ก็อยู่ในช่วงกำลังเติบโตก้าวขึ้นสู่ระดับบริหารในองค์กร ผู้บริหารยุคใหม่ หรือเป็นพนักงานในระดับสูง โดยเจนเนอเรชั่น Z จะเป็นเจนเนอเรชั่นต่อไปที่จะเป็นอีกหนึ่งกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร ดังนั้นจึงเป็นเรื่องท้าทายสำหรับผู้บริหารในการทำความเข้าใจกับความต้องการของเจนเนอเรชั่นเหล่านี้ ประเด็นที่น่าสนใจ คือ ในปัจจุบันนี้เป็นช่วงเวลาที่ยุคต่าง ๆ มีประชากรอย่างน้อยสามเจนเนอเรชั่นกำลังทำงานอยู่ด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นเจนเนอเรชั่นวาย เจนเนอเรชั่นเอ็กซ์และเบบี้บูมเมอร์ หรือบางองค์กรอาจมีเจนเนอเรชั่นที่อาวุโสกว่านั้นรวมอยู่ด้วย

การทยอยเกษียณออกไปจากองค์กรของพนักงานรุ่นก่อนหน้า เกิดขึ้นพร้อมกับการก้าวเข้ามาของพนักงานรุ่นใหม่ที่เราเรียกว่า “เจนเนอเรชั่นวาย (Generation Y)” พนักงานกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ และก้าวขึ้นสู่การเป็นผู้บริหารองค์กรในอนาคต เจนเนอเรชั่นวายเกิดในยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าทางสังคมจึงมีลักษณะแตกต่างไปจากคนรุ่นก่อนหน้า เช่น ความเชื่อค่านิยม ทักษะ (ธรรมรัตน์ อยู่พรต, 2556) การที่ผู้บริหารต้องเข้าใจทฤษฎีเจนเนอเรชั่น (Theory of Generation) ที่ปรากฏในบุคลากรในองค์กร ผู้บริหารองค์กรควรมีกรอบวิธีคิด (cognitive framework) ด้วย เพราะวิธีคิดนี้จะช่วยให้ผู้บริหารและบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในความเป็นจริงเกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์สังคม และโลกมากขึ้น ด้วยองค์กรที่เป็นอยู่ในปัจจุบันส่วนมากประกอบด้วยวิธีคิดเหมือนกันบ้างแตกต่างกันบ้าง แต่โดยส่วนมากแล้ว มักจะมีวิธีคิดที่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตามกลับพบว่า ในกระบวนการคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงาน องค์กรส่วนใหญ่มักจะมองหาผู้สมัครที่ยึดถือค่านิยมที่สอดคล้องกับองค์กร แต่จะมุ่งเน้นไปที่คุณสมบัติอื่น ๆ ซึ่งส่งผลต่อการทำงานมากกว่า ไม่ว่าจะเป็น เกรดเฉลี่ย วุฒิการศึกษา หรือประสบการณ์ทำงานขณะเดียวกัน ความสอดคล้องของค่านิยมเป็นประเด็นที่ไม่ได้ถูกพูดถึงมากนัก (Chatman, 1989) โดยเฉพาะมุมมองระหว่างเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์และเจนเนอเรชั่นวาย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ในองค์กรในปัจจุบัน และเป็นกลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์ในเชิงผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชามากขึ้น นักวิชาการท่านหนึ่งได้ให้ทัศนะว่า “เริ่มพบพวกพี ๆ (เจนเนอเรชั่นเอ็กซ์) ที่เริ่มบ่นเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กรุ่นใหม่ในที่ทำงาน ซึ่งไม่ตรงหรือเป็นไปตามที่ตนเองเคยคาดหวังหรือแม้กระทั่งในฐานะอาจารย์สอน

หนังสือก็จะพบบ่อย ๆ ว่าพฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาในปัจจุบันดูเหมือนจะไม่ตรงกับสิ่งที่ตนเองเคยประพฤติปฏิบัติมาสมัยเรียนหนังสือ” (พสุ เดชะรินทร์, 2551)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การอยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจถึงข้อดีข้อเสียตลอดจนความต้องการที่แท้จริงของเงินเนอเรนซ์หนึ่ง ๆ น่าจะมีส่วนช่วยลดระดับของความขัดแย้งหรือความไม่เข้าใจกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเชิงความคิดและวิธีการดำเนินชีวิตอันเนื่องมาจากช่องว่างระหว่างวัยได้มากขึ้นซึ่งจะนำไปสู่องค์กรที่น่าอยู่และน่าทำงานสำหรับทุก ๆ เงินเนอเรนซ์ในยุคสมัยที่การเปลี่ยนแปลงดำเนินไปอย่างรวดเร็วดังเช่นทุกวันนี้ บทความผู้เขียนนี้จึงมุ่งเน้นในการนำเสนอถึงการศึกษาและเปรียบเทียบการรับรู้คุณลักษณะของเงินเนอเรนซ์วัยและการปรับองค์กรในการทำงานระหว่างเงินเนอเรนซ์ต่าง ๆ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างเงินเนอเรนซ์ และนำไปสู่แนวทางการพัฒนาองค์กร เพื่อลดช่องว่างและความไม่เข้าใจระหว่างกันของสองเงินเนอเรนซ์ให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างดีที่สุดในภายใต้ความแตกต่างและความกดดันขององค์กรในยุคปัจจุบันต่อไป

ทฤษฎีองค์การ

มีการจำแนกจัดกลุ่มเกี่ยวกับทฤษฎีองค์การที่หลากหลายในยุคต่าง ๆ สามารถสรุป ได้ดังนี้ (Shafritz & Ott, 2001)

1. ทฤษฎีองค์การสมัยเดิม (Classical Organization Theory) เริ่มขึ้นเมื่อปลายศตวรรษที่ 19 ซึ่งยังคงมีอิทธิพลมาจนถึงปัจจุบัน สภาพแวดล้อมของสังคมยุคนั้นเป็นสังคมอุตสาหกรรม ทฤษฎีองค์การสมัยดั้งเดิม จึงมีโครงสร้างที่แน่นอน มีกำหนดกฎเกณฑ์อย่างมีระเบียบแบบแผน มุ่งเน้นผลผลิตมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ปราศจากความยืดหยุ่น มองมนุษย์เสมือนเครื่องจักรกล

2. ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่ (Neoclassical Organization Theory) เป็นทฤษฎีที่พัฒนามาจากทฤษฎีองค์การสมัยดั้งเดิม มีการพัฒนามาพร้อมกับวิชาด้านจิตวิทยาและสังคม ให้ความสำคัญในการศึกษาทางพฤติกรรมศาสตร์ มองเห็นความสำคัญและคุณค่าของมนุษย์

3. ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่ (Modern Organization Theory) ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่ แนวการพัฒนาลู่แนวคิดที่ว่าโครงสร้างองค์กรไม่ได้มีวิธีเดียวที่ดีที่สุด “One Best Way” มุ่งเน้นพัฒนาการออกแบบโครงสร้างที่เหมาะสมที่สุด Bolman, และ Deal, (1997) เสนอมุมมองว่า โครงสร้างที่เหมาะสมที่สุดขององค์กรขึ้นอยู่กับลักษณะงานขององค์กร สภาพแวดล้อมสินค้าและบริการ และเทคโนโลยีในการผลิต และหากเมื่อไรมี

ปัญหาที่เกิดจากข้อบกพร่องทางด้านโครงสร้างก็สามารถแก้โดยการปรับปรุงโครงสร้าง ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่จึงรวมหลักการทางวิทยาการหลายสาขาเข้ามาผสมผสานกัน เรียกว่า สหวิทยาการ (Multidisciplinary Approach) เป็นการรวมกันของหลักทาง เศรษฐศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์เข้าด้วยกัน

4. ทฤษฎีองค์การหลังสมัยใหม่ (Postmodern Organization Theory) แนวความคิดในยุคหลังสมัยใหม่มีความแตกต่างหลากหลาย ปฏิเสธทฤษฎีและแนวคิดที่เป็นสากลจนไม่อาจสรุปให้เห็นเป็นแก่นสาระเหมือนกลุ่มแนวคิดในสมัยก่อน ๆ นักทฤษฎี องค์การหลังสมัยใหม่นำเสนอแนวคิดใหม่ที่อยู่ด้านตรงข้ามกับแนวคิดองค์การสมัยใหม่ โดย กระบวนการหรือสร้าง เพื่อให้พ้นจากกรอบแนวคิดเดิม เปิดรับเสียงสะท้อนจากกลุ่มต่าง ๆ ที่ไม่เคยได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น ได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและ ตัดสินใจในองค์การ (อัมพร อารังลักษณ์, 2556)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทฤษฎีการบริหารมีการเปลี่ยนแปลงมาตลอด เวลา จากเดิมที่ สนใจว่าองค์กรจะต้องมีแบบแผนที่แน่นอน มีวิธีการบริหารที่ชัดเจน โดยไม่สนใจคนใน องค์กร แต่ในยุคมนุษย์นิยมมองว่าต้องให้ความสำคัญกับคน มาถึงยุคสมัยใหม่ที่ให้ ความสำคัญกับปัจจัยที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ส่วนยุคหลังทันสมัยซึ่งเป็น ยุคข้อมูลข่าวสาร องค์กรจะต้องสนใจข้อมูลข่าวสาร ดังนั้น เราจะพบว่าในปัจจุบัน องค์กรจะมีหลักการบริหาร รวมทั้งการจัดองค์การแตกต่างกัน ตามปัจจัยที่เกี่ยวข้อง หรือ บางองค์กรอาจจะมีการปรับเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อม แนวคิดของการบริหารในยุค เก่าจึงไม่ได้สูญหายไปจากโลก เพียงแต่มีแนวคิดใหม่ เพิ่มขึ้นมาและถูกนำมาประยุกต์ใช้ ร่วมกัน

ความแตกต่างกันระหว่างเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์และเจนเนอเรชั่นวาย

ความเข้าใจระหว่างวัยหรือระหว่างเจนเนอเรชั่นเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะใน สถานะที่ทำงานซึ่งประกอบด้วยคนต่างวัย หลากหลายความคิด เนื่องจากเกิดและโตใน สภาพแวดล้อมที่ต่างกัน การอบรมสั่งสอนต่างกัน พื้นฐานวัฒนธรรมและความเชื่อที่ต่างกัน การจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังการตัดสินใจ และให้คุณค่ากับบางอย่าง หรือทัศนคติที่ไม่ เหมือนกัน ก็ไม่แปลกที่ช่องว่างของคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่จะขยายกว้างมากขึ้นทุกขณะ องค์กรมีบุคลากรอย่างน้อยสามเจนเนอเรชั่นที่มาทำงานร่วมกันในสถานะหรือบทบาทต่าง ๆ ได้แก่ เบบี้บูมเมอร์ เจนเนอเรชั่นเอ็กซ์ และเจนเนอเรชั่นวาย ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็น ปรากฏการณ์ใหม่ของสังคมที่แตกต่างไปจากเดิม ด้วยความที่แต่ละเจนเนอเรชั่นมี

คุณลักษณะที่แตกต่างกัน หรือที่สำคัญมองต่อคุณลักษณะของเจนเนอเรชันอื่นที่ไม่กว้างขวางพอ อาจก่อให้เกิดขัดแย้งในการทำงาน หรือการมีปฏิสัมพันธ์ในองค์กร ไม่ว่าจะ เป็นในเชิงความคิด พฤติกรรม ตลอดจนแนวทางการทำงานได้ง่าย (Kapoor & Solomon, 2011) ซึ่ง Simons (2009) กล่าวว่า การขาดความรู้ความเข้าใจในคุณลักษณะของเจนเนอเรชันที่แตกต่างกันอย่างเพียงพอ อาจก่อให้เกิดอุปสรรคในการทำงานร่วมกัน ตลอดจนการความเป็นเอกภาพของการแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมองค์กรที่ควรจะเป็น ข้อสังเกตว่ามุมมองที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของเจนเนอเรชันทั้งสองนั้นอาจมาจากการรับรู้เพียงมิติเดียว เช่น การรับรู้คุณลักษณะของเจนเนอเรชันวัยมาจากความเชื่อ หรือประสบการณ์ที่ได้รับ จากคำบอกเล่าแบบเหมารวม หรือแบบบอกเล่าต่อกันมา เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งสำหรับการทำงาน คือความหลากหลายในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นความหลากหลายทางวัยหรือความหลากหลายทางความคิด โดยเฉพาะองค์กรยุคใหม่ที่จำเป็นต้องทำงานที่แตกต่างไปจากเดิม เรื่องช่องว่างระหว่างวัยในสถานที่ทำงาน คือการใช้หลักความเข้าใจ ใส่ใจ และหลักคุณธรรมพื้นฐานที่คนต่อคนพึงปฏิบัติแก่กัน อย่างมองข้ามศักยภาพ อย่าขัดแย้งโดยไม่จำเป็น และบางครั้งต้องใช้มากกว่าเหตุผลในการอยู่ร่วมกัน นอกจากนี้การทำงานอาจทำให้แต่ละคนหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะเจอความขัดแย้ง ดังนั้นการลดความขัดแย้งในที่ทำงานจึงเริ่มต้นจากการเข้าใจคุณค่าและความสำคัญของแต่ละคน ก่อนหาจุดร่วมเพื่อคลี่คลายความขัดแย้งและนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

เจนเนอเรชันวาย (Generation Y)

เจนเนอเรชัน คือกลุ่มคนที่ไม่เพียงแต่เกิดในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกัน ยังต้องได้รับประสบการณ์ความเชื่อผ่านการแสดงออกทางพฤติกรรม และแลกเปลี่ยนกันทางสังคมในระหว่างช่วงชีวิตที่คล้ายคลึงกัน เจนเนอเรชันวาย (Generation Y) หรือ “Gen-Y” ซึ่งเป็นคนวัยตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนปลายถึงเริ่มทำงานใหม่ (พ.ศ. 2523-2540) คนกลุ่มนี้เกิดมาพร้อมเทคโนโลยีทันสมัยและแพร่หลาย รวมทั้งองค์ความรู้ ทำให้มีความอดทนเริ่มน้อยลง สมาธิสั้นขึ้น ชอบ Copy-Paste และเปลี่ยนงานบ่อย คนเช่นนี้ไม่ชอบชนชั้น ซึ่งตรงนี้หมายถึงการทำงานและใช้ชีวิต โดยเด็กยุคนี้ชอบการทำงานเป็นทีม ทำงานร่วมกันมากกว่าฟังคำสั่งจากหัวหน้างานหรือผู้นำอย่างเดียว และการบังคับขู่เข็ญจากพ่อแม่ (มนัสวี ศรีนนท์, 2561) คนยุค Gen-Y เติบโตมาพร้อมกับการประชุม การระดมความคิดเห็น คนกลุ่มนี้ต้องการความชัดเจนในการทำงาน ว่าสิ่งที่ทำจะมีผลต่อตนเองและต่อหน่วยงานอย่างไร ชอบทำงานเป็นทีม ต่างจากคน Gen-X ที่ชอบทำงานคนเดียว มีความสามารถใน

การทำงานที่เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารเป็นอย่างดี ชอบงานด้านไอที มีความคิดสร้างสรรค์ และยังสามารถทำงานหลาย ๆ อย่างได้ในเวลาเดียวกัน แต่จะไม่ค่อยอดทนมีความคาดหวังในการทำงานสูงและต้องการได้รับผลตอบแทนสูงเช่นกัน มีความสมดุลในการจัดสรรเวลา ให้งานและชีวิตส่วนตัว ไม่หมกมุ่นอยู่กับงานเหมือนกับคนรุ่นก่อน และไม่มี ความรักติดต่อกับองค์กรพร้อมที่จะเปลี่ยนงานตลอดเวลา (นุช สัทธาฉัตรมงคล, 2562) ดังที่ เดชา เดชะ วัฒนไพศาล (2552) ได้อธิบายไว้ว่า คนกลุ่มนี้เติบโตมาในยุคที่มีอัตราการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจสูงและมีความเจริญก้าวหน้าทาง เทคโนโลยีอย่างมาก รวมถึงเป็นเจนเนอเรชั่นที่ ได้รับประสบการณ์และเผชิญวิกฤตความรุนแรงทาง สังคมอย่างมาก เช่น สภาวะเศรษฐกิจ ฟองสบู่ที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจหลาย ๆ ประเทศ เหตุการณ์ก่อการร้าย ภัยธรรมชาติที่ รุนแรงและคาดไม่ถึง ส่งผลให้กลุ่มเจนเนอเรชั่นวายมีวิถีการดำเนินชีวิตที่รวดเร็ว มีความ เป็นตัวของตัวเองสูง ต้องการการยอมรับ ชอบความท้าทายและอยากรู้ อยากเห็นแต่มีความ อ่อนไหว ต่อสิ่งเร้าจึงมักมีเสียงไขในการทำงานเสมอ

ด้านการทำงาน ประชากรกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับกระบวนการคิดมากกว่าการ ท่องจำหรือการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัดตามคำสั่ง จึงมักไม่ต้องการคำแนะนำว่า ควรหรือไม่ควรทำอะไร แต่ให้ความสนใจกับผลสำเร็จของงานหรือความท้าทายของเนื้อหา ของงานมากกว่าวิธีการทำงาน (Glass, 2007) ที่สำคัญมักจะเปิดใจยอมรับและปรับตัวให้ เข้ากับสถานการณ์ที่แตกต่างและความหลากหลายในแง่มุมต่าง ๆ เช่น ความเป็นสากลได้ดี มีความสนใจใฝ่รู้ด้านเทคโนโลยีอย่างมาก ทำให้เจนเนอเรชั่นวายมีความเฉลียวฉลาดและมี ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ เนื่องจากประชากรกลุ่มนี้ทราบว่า จะ ค้นหาข้อมูลได้จากที่ใด เวลาใดและทำได้อย่างรวดเร็ว นอกจากความสามารถในการสืบค้น ข้อมูลและใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ปัญหาที่พบในการทำงานของคนกลุ่มนี้ คือ การ ติดต่อสื่อสารทั้งทางด้านการพูดและการเขียน เพราะคนกลุ่มนี้จะมีกลุ่มที่ติดต่อสื่อสาร เฉพาะกลุ่ม จึงมีการใช้ภาษาในกลุ่มของตนเอง เช่น การใช้ตัวย่อ การใช้สัญลักษณ์ หรือ คำพูดที่เข้าใจกันเองในกลุ่มของตน (Wong et al., 2008)

กล่าวได้ว่า สิ่งที่เจนเนอเรชั่นอื่นไม่ค่อยชื่นชอบเจนเนอเรชั่นวาย มักเป็นเรื่อง บุคลิกภาพ การแสดงออก แต่จะยอมรับในเรื่องความสามารถด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะ เรื่องที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ ลักษณะนิสัยและการแสดงออก ของเจนเนอเรชั่นวายยังมีลักษณะเป็นพวกต้องการทราบเหตุผลว่า “ทำไม” ต้องทำเช่นนั้น มีวัฒนธรรมเป็นแบบสากลมากกว่ารุ่นอื่น เชื่อมั่นในตนเองสูง บ้างก็ถูกมองว่าเป็นคนที่เอา แต่ใจตนเอง เห็นแก่ตัว เป็นพวกชอบสร้างปัญหา การสนใจเทคโนโลยีมาก ทำให้เจนเนอ

เรชั่นวายกลายเป็นคนที่ “ฉลาด” และเป็นผู้คอยแก้ปัญหา เพราะพวกเขาทราบว่า จะค้นหาข้อมูลได้จากที่ใด เวลาไหน และทำได้อย่างรวดเร็ว เจนเนอเรชั่นวายจะมีความสามารถในการทำงานหลายด้านที่เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร และสื่อหลายประเภท และยังสามารถทำงานหลาย ๆ อย่างได้ในเวลาเดียวกัน เป็นต้น

เจนเนอเรชั่นวายเริ่มเข้าสู่การทำงานในองค์กรมากขึ้น พวกเขามีพฤติกรรมและความต้องการด้านการทำงานในแบบฉบับของตนเอง ซึ่งจะแตกต่างจากบุคลากรเจนเนอเรชั่นอื่นในองค์กร นักวิชาการตะวันตกได้รวบรวมข้อมูลเปรียบเทียบเจนเนอเรชั่นต่าง ๆ ในที่ทำงาน (ตารางที่ 1) ทำให้ทราบถึงอุปนิสัยและความต้องการในการทำงานที่แตกต่างกัน ทั้งนักวิชาการและนักบริหารบุคคลของตะวันตกต่างก็ให้ความสนใจต่อความต่างนั้น เพื่อนำไปบริหารด้านการจัดงาน สวัสดิการ การฝึกอบรมและพัฒนา ให้สอดคล้องกับลักษณะของคนแต่ละรุ่น สำหรับ “เจนเนอเรชั่นวายในที่ทำงาน” ตามการศึกษาของผู้เขียนพบว่า เจนเนอเรชั่นวายในสถานที่ทำงาน หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเป็นอย่างดี มีความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลง ต้องการงานที่มีความก้าวหน้า สามารถแสดงความคิดเห็นและบริหารจัดการด้วยตนเอง ทั้งในเรื่องเวลาและสถานที่ ให้ความสำคัญต่อสัมพันธภาพที่ดีในการทำงาน ดังตารางที่ 1 เจนเนอเรชั่นในที่ทำงาน ดังนี้ (รัชฎา อีสานธิสกุล และอ้อยอุมมา รุ่งเรือง, 2548)

ตารางที่ 1 เจนเนอเรชั่นในที่ทำงาน

เจนเนอเรชั่น	คุณลักษณะ	ลักษณะการทำงาน	งานที่พึงพอใจ
Baby Boom	- ยึดมั่น ไม่เปลี่ยนแปลงง่าย - ให้ความสำคัญต่อผลลัพธ์ - อนุรักษ์นิยม	- มีชีวิตเพื่อทำงาน - สุภาพชอบทำงาน - ไม่ค่อยเปลี่ยนงาน - รักติดต่อองค์กร - อดทน - ต้องการงานที่มีความมั่นคง - เคารพกฎเกณฑ์กติกา	- มีความมั่นคง - งานที่อาศัยความเชี่ยวชาญ ชำนาญเชิงลึก - มีการเลื่อนตำแหน่ง
Gen X	- ชอบเสี ยง ยินดีรับการเปลี่ยนแปลง - ใช้เทคโนโลยี - ให้ความสำคัญต่อสัมพันธภาพ	- ทำงานเพื่อให้มีชีวิตที่สุขสบายตามใจตนเอง - ต้องการความยืดหยุ่นในชีวิต - หุ่ มเหเมื่อเห็นว่าทำท่าย - เปลี่ยนงานง่ายเป็นJob Hopper	- ทำท่าย - งานที่ใช้ทักษะหลากหลาย - การทำงานเป็นก้าวนึงของการไปสู่สิ่งที่ดีกว่า - สร้างสัมพันธภาพที่ดีได้ - มีความรู้ใหม่ๆ - อิสระในการเลือกสถานที่และเวลาทำงาน - ต้องการทราบมุมมองและแง่คิดในการทำงานจากผู้อื่น - มีค่าตอบแทนสูง

ตารางที่ 1 เจนเนอเรชันในที่ทำงาน (ต่อ)

เจนเนอเรชัน	คุณลักษณะ	ลักษณะการทำงาน	งานที่พึงพอใจ
Gen Y	- Hip-Hop - ต้องการทราบเหตุผลว่า “ทำไม” ต้องทำเช่นนั้น - มีความเป็นสากล - ติดวิดีโอเกม - เชื่อมมั่นในตนเองสูง	- ปรับตัวเก่งและมีความคิดริเริ่ม - มีประสิทธิภาพใช้เทคโนโลยีเก่ง - มุ่งมั่น แต่บางครั้งไม่อดทน - ไม่ผูกพันต่อองค์กร - ไม่สนใจเรื่องอาวุโส - ข้างสงสัย	- ใช้เทคโนโลยี Wi-Fi - บริหารจัดการตนเองได้ - งานที่มีความสนุกสนาน - มีเวลาพักผ่อน - ต้องการความจริง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า เจนเนอเรชันวายบอกว่าพวกเขาต้องการงานที่มีความท้าทาย ขอเลือกวิธีปฏิบัติงานด้วยตนเอง อึดอัดเมื่อไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือเมื่อความคิดเห็นของพวกเขาไม่ได้รับการยอมรับ เจนเนอเรชันวายจะพอใจถ้าสามารถเลือกเวลาทำงานตามความสะดวกของตนเอง หรือทำงานจากสถานที่อื่นได้ เช่น ที่บ้าน สิ่งที่พวกเขาไม่ชอบอย่างมาก คือ ระเบียบวินัยที่มากเกินไป เจนเนอเรชันวายสามารถลาออกจากงานทันทีโดยไม่ต้องรอสมัครงานใหม่ เจนเนอเรชันวายมีความสามารถด้านเทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นสิ่งที่หลายองค์กรต่างก็ต้องการเพื่อสร้างนวัตกรรม แต่ความเป็นตัวของตัวเองสูงและมีวิถีชีวิตที่ไม่เหมือนเจนเนอเรชันอื่น อาจทำให้การบริหารทรัพยากรบุคคลไม่ใช่เรื่องง่ายอีกต่อไป

สรุป

กล่าวโดยสรุปแล้ว ผู้บริหารหรือพนักงานขององค์กรส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดล้วนอยู่ในกลุ่มเจนเนอเรชัน X ซึ่งต้องเผชิญหน้ากับคลื่นลูกใหม่ทั้งเจนเนอเรชัน Y ในปัจจุบัน และเจนเนอเรชัน Z ในอนาคต ความแตกต่างของคนแต่ละเจนเนอเรชัน ตั้งแต่อุปนิสัย สภาพแวดล้อมที่หล่อหลอมจากประสบการณ์ในวัยเด็ก มุมมองด้านการทำงาน การให้คุณค่ากับเรื่องต่าง ๆ และพฤติกรรมต่างที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละรุ่น การดูแลจัดการเจนเนอเรชัน Y และเจนเนอเรชัน Z ผู้บริหารควรทำคือสร้างความชัดเจนเป็นธรรม โดยควรเริ่มตั้งแต่วันแรกที่คนกลุ่มนี้เข้ามาทำงาน เพราะพวกเขาเข้ามาด้วยความกระตือรือร้น ความคาดหวังที่สูง ต้องการการสนับสนุนและคำแนะนำที่ชัดเจน ไม่ได้ต้องการการลองผิดลองถูก สิ่งที่คุณกลุ่มนี้ให้ความสำคัญ คือการทำงานที่สนุก ผู้บริหารมีความยุติธรรม โดยเริ่มปลูกฝังให้คนกลุ่มนี้มีความรู้สึกร่วมตั้งแต่วันแรกที่เข้ามาในองค์กร สอนงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้คนกลุ่มนี้เข้าใจการทำงานที่แท้จริงดังนั้นผู้บริหารจึงควรแนะนำให้เขารู้จักแยกแยะสิ่งที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์จากการปฏิบัติตน สุดท้ายในการปรับองค์กรให้

สอดคล้องกับบริบทของแต่ละองค์กร ควรทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป การเปลี่ยนแปลงทีละเล็กทีละน้อยนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ สร้างสิ่งใหม่ ๆ และนวัตกรรมใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- เดชา วัฒนะไพศาล. (2552). การรับรู้คุณลักษณะของเจนเนอเรชั่นวายและแรงจูงใจในการทำงาน: มุมมองระหว่าง เจนเนอเรชั่นต่าง ๆ ในองค์กร. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 31(121), 1-25.
- ธรรมรัตน์ อยู่พรต. (2556). ค่านิยมในการทำงานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของเจนเนอเรชั่นต่าง ๆ. *วารสารบริหารธุรกิจ*, 36(138), 40-62.
- นุช สัทธานัตรมงคล. (2562). การปรับองค์การเพื่อรับมือคนเจนเนอเรชั่นวาย. *วารสารธุรกิจปริทัศน์*. 11(2), 1-9.
- พสุ เดชะรินทร์. (2551) *ช่องว่างในการทำงานระหว่าง Gen X กับ Gen Y*. กรุงเทพฯ: ผู้จัดการรายสัปดาห์.
- มนัสวี ศรีนนท์. (2561). ทฤษฎีเจนเนอเรชันกับกรอบวิธีคิด. *วารสาร “ศึกษาศาสตร์ มจร” คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย*, 6(1), 364-373.
- รัชฎา อัสสนธิสกุล และอ้อยอุม่า รุ่งเรือง. (2548). การสร้างความเข้าใจร่วมเกี่ยวกับเจนเนอเรชั่นวาย (Generation Y) เพื่อประยุกต์ใช้ในที่ทำงาน (วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์กร) กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อัมพร ชำรงลักษณ์. (2556). *องค์การ: ทฤษฎีโครงสร้างการออกแบบ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Chatman, J. A. (1989). Improving interactional organizational research: A model of person-organization fit. *Academy of Management Review*, 14(3), 333-349.
- Glass, A. (2007). Understanding generational differences for competitive success. *Industrial and Commercial Training*, 39(2), 98-103.
- Kapoor, C. & Solomon, N. (2011). Understanding and managing generational differences in the workplace. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 3(4), 308-318.

- Shafritz, Jay M. & Ott, J. Steven. (2001). *Classics of Organization Theory* (5th ed). United States of America: Wadsworth Publishing Company.
- Simons, A. (2009). Changing workplace demographics: T+B+Y+X = opportunity, *CPA Practice Management Forum*, 5(5), 15–23.
- Singh, P. (2017). Managing and mentoring the millennials. *Human Capital*, 21(1), 45-47.
- Wong, M., Gardiner, E., Lang, W. and Coulon, L. (2008). Generational differences in personality and motivation: Do they exist and what are the implications for the workplace, *Journal of Managerial Psychology*, 23(8), 78-90.

ข้อมูลจากพื้นที่วิจัย ความเข้มแข็งในการปกครองคณะสงฆ์
ของจังหวัดบุรีรัมย์*

RESEARCH DATA FROM AREA STUDIES: STRENGTHENED
SANGHA ADMINISTRATION IN BURIRAM PROVINCES

สุภัทรชัย สีสะใบ, พระครูธรรมธรรฐาพร ปภสฺสโร, พระครูวินัยธรเอก ชินวโส,

พระมหาสารวุธ แสงสี, พระครูอาทรวชิรกิจ (มานะ ชูศิลป์),

พระครูสุทิวรญาณ (ภักดี สุทธิญาณโณ), พระครูสมุห์จิรัชชาติ พุทธรชฺชิต

Suphatrachai Sisabai, Phrakhruthammathorn Sathaphorn pabhassaro,

Phrakruvinaitorn Ekk Chinavangso, PhraMaha Sarawut Saengsi,

Phrakhru Athon Wachirakij (Mana Chusilp), Phra Kru Suthiwarayan (Pakdi Suttiyano),

Phra Kru Samu Chirachat Phuttharakkhito

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: rapin.soc@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลจากพื้นที่วิจัย ความเข้มแข็งในการปกครองคณะสงฆ์ของจังหวัดบุรีรัมย์” ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย การสัมภาษณ์ การสังเกตจากพื้นที่ศึกษา และเขียนเป็นความเรียงในรูปแบบบทความวิชาการ

ผลการศึกษาพบว่า สภาพของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ เนื่องด้วยการบริหารกิจการคณะสงฆ์ภาพใหญ่ อยู่ภายใต้บริบทเดียวกัน ซึ่งยังขาดกลไกการบริหารเชิงระบบในองค์กรวม รวมทั้งขาดการบริหารแบบองค์รวม จึงมีลักษณะของความ เป็นปัจเจกเชิงพื้นที่ และขาดการประสานในเชิงพื้นที่ร่วมกัน และยังไม่ได้รับการแก้ไข ซึ่งมี ส่วนดีตรงที่วิทยาลัยสงฆ์ได้เข้าไปเป็นกลสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรใน ศาสนาทำให้เกิดประสิทธิภาพทางการบริหารและจัดการเพิ่มมากขึ้น เมื่อนำเสนอแนวคิด ในเรื่องระบบกฎหมายเพื่อการบริหาร แนวคิดในเรื่องการจัดตั้งกองนิติการสงฆ์ และ ระบบปฏิบัติการเพื่อการคัดกรองช่วยงานปกครอง ก็เห็นดีและสนับสนุนให้เกิดการ ขับเคลื่อนและมองเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์

คำสำคัญ: ความเข้มแข็ง; การปกครองคณะสงฆ์; จังหวัดบุรีรัมย์

* Received April 12, 2023; Revised August April 25, 2023; Accepted April 25, 2023

Abstract

The academic article the objectives of this study were to study the strong Sangha governance in the Northeastern region: data from the Buriram Province Research Area". The study method was based on research papers, interviews, and observations from the study area. and written as an essay in the form of an academic article.

The results of the study revealed that the Conditions of Sangha Administration in Buriram Province Because of the administration of the big picture clergy under the same context which still lacks a holistic systemic management mechanism including a lack of holistic management Therefore, it has the characteristics of spatial individualism. and lack of spatial coordination still not fixed This has a good part in that the Sangha College has become an important mechanism to support the development of religious personnel, resulting in increased efficiency of administration and management. When presenting the idea of a legal system for administration Concept of the establishment of the Sangha Jurisprudence Division and the operating system for screening to assist administrative work saw good and encouraged the movement and saw that it would be beneficial to the administration of the Sangha.

Keywords: Strengthened; Sangha Administration; Buriram Provinces

บทนำ

ระหว่าง วันที่ 6-7 พฤษภาคม 2565 ได้เดินทางจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อกิจกรรมเชิงสังคม งานมงคลสมรส ต.บ้านยาง อ.ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์ ของนางสาวกาญจนา บุญเรือง บุคลากรหลักสูตรบัณฑิตศึกษากาวิชารัฐศาสตร์คณะสังคมศาสตร์ กับ นายพีรพล ไชยณรงค์ศักดิ์ ศิษย์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี รศ.ดร.สุพล สุยะพรหม ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป เป็นประธานในพิธีมงคลสมรส โดยมีผู้บริหารคณาจารย์เจ้าหน้าที่จำนวนมากร่วมงาน ดังปรากฏตามภาพที่ 1 จากนั้นได้มีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลวิจัย “การพัฒนาโครงสร้างเชิงระบบเพื่อการปกครองคณะสงฆ์ไทยที่เข้มแข็งในประเทศไทย” โดยการเดินทางอาจใช้คำว่าเมื่อไปแล้วก็

ได้เก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อยืนยันถึงความ “อึดตัว” ของข้อมูล ประกอบกับวัดตำแหน่งรองเจ้าคณะจังหวัดบุรีรัมย์ (พระศรีปริยัติธาดา, 2565) ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ และเจ้าอาวาสวัดโพธิ์นอก ตั้งอยู่ในเขตอำเภอลำปลายมาศอยู่ในพื้นที่เดียวกัน จึงได้ใช้โอกาสนี้ไปสัมภาษณ์เก็บข้อมูล ในช่วงที่พระคุณท่านกำลังควบคุมนิสิตวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติธรรมกรรมฐาน ดังปรากฏตามภาพที่ 3 จึงได้สอบถามและแทรกเวลาของท่านระหว่างพักฉันภัตตาหารเพลสัมภาษณ์พูดคุยในแบบกึ่งทางการต่อประเด็น (1) ปัญหาหรืออิทธิพลที่เป็นสภาพปัญหาของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ รวมทั้งวิธีการและแนวทางการแก้ไข (2) สภาพการคัดกรองคนเข้ามาบวช หรือเลือกคนเข้ามาบวช ซึ่งจากสภาพปัญหาดังกล่าวกลายเป็นเงื่อนไขของคนนำบุคคลเข้ามาบวชในศาสนาซึ่งเป็นปัญหาของคณะสงฆ์ทั่วประเทศ (3) กระบวนการทางกฎหมายกับสภาพของการบริหารคณะสงฆ์ที่เนื่องด้วยกฎหมายและมีปัญหาต่อประเด็นดังกล่าวจนกระทั่งกลายเป็นจุดอ่อนนำไปสู่การบริหารที่ไม่สามารถจัดการได้ (4) การชวนคิดชวนคุยเพื่อนำไปสู่การจัดตั้งองค์กร หรือหน่วยงานสนับสนุนการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เกิดการขับเคลื่อนช่วยการบริหารกิจการคณะสงฆ์ได้ (5) ระบบปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพในการช่วยให้เกิดสภาพการบริหารที่มีประสิทธิภาพ (6) การสร้างกลไกเชิงปฏิบัติในรูปของการ “ร่วมด้วยช่วยกัน” ยังไม่ชัดเจน อาจด้วยปัญหาระบบปฏิบัติการในพื้นที่ ปัญหาของการพูดคุยทำให้เห็นว่าอย่างไรเสีย กลไกที่เกิดขึ้น จะยังเป็นความคาดหวัง และสามารถสะท้อนออกมาเป็นแนวปฏิบัติ หรือวิธีการปฏิบัติได้ ดังนั้นในการพูดคุย สัมภาษณ์ จึงนำมาสู่การเขียนเป็นความเรียงออกมาเป็นข้อมูลจากพื้นที่วิจัยในแบบเสียงสะท้อนว่ามีอะไรอย่างไร ที่จะพึงเป็นความเห็นร่วมกัน พร้อมแนวทางอันเป็นข้อเสนอเพื่อไปสู่การปฏิบัติหรือออกแบบร่วมกัน เพื่อพัฒนาให้เป็นกลไกสำหรับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในองค์กรรวมของประเทศไทยโดยมีฐานคิดข้อมูลจากจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนืออีกจังหวัดหนึ่งต่อไป

ภาพที่ 1 งานมงคลสมรส ต.บ้านยาง อ.ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์ ของนางสาวกาญจนา บุญ
เรือง บุคลากรหลักสูตรบัณฑิตศึกษาภาควิชารัฐศาสตร์คณะสังคมศาสตร์
(ภาพขณะนักวิจัย, 7 พฤษภาคม 2565)

ประเด็นพระสงฆ์กับกฎหมายในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์

จากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าคณะสงฆ์ที่เนื่องด้วย
กฎระเบียบ และข้อกฎหมาย รวมทั้งประเด็นการพิพาททางข้อกฎหมาย ระหว่างพระภิกษุ
ผู้เป็นผู้บริหารกับสมาชิกในองค์กรวัดหรือระดับการปกครอง หรือการเป็นข้อพิพาทระหว่าง
พระสงฆ์ด้วยกันเอง ระหว่างพระกับชาวบ้าน ในเรื่องความประพฤติ ทรัพย์สิน รวมไปถึง
การเกิดข้อพิพาทด้วยกลไกการปฏิบัติที่เนื่องด้วยรัฐ อาทิ ทรัพย์สินที่ธรณีสงฆ์ของวัดใน
พระพุทธศาสนา ดังปรากฏเป็นกรณีตัวอย่าง เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2386/2541 สำนักสงฆ์ห้วยน้ำผุดจะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็
ตามแต่เงินผ้าป่า 150,000 บาท เป็นเงินที่ชาวบ้านนำไปทอดให้สำนักสงฆ์ห้วยน้ำผุดซึ่ง
พระภิกษุ ป. เป็นเจ้าคณะสงฆ์อยู่ในขณะนั้น พระภิกษุ ป. จึงมีหน้าที่ดูแลเงินผ้าป่าดังกล่าว
เมื่อพระภิกษุ ป. มอบให้พระภิกษุ ข.เป็นผู้เลือกชาวบ้านเป็นกรรมการดูแลรับผิดชอบ
จำนวนเงินนั้น ส.ง.ร. และจำเลยได้รับเลือกเป็นกรรมการและร่วมกันรับมอบเงินจำนวน
ดังกล่าวไปเก็บรักษา หากจำนวนเงินดังกล่าวสูญหาย กรรมการทั้งสี่ต้องร่วมกันรับผิดชอบ
สำนักสงฆ์ห้วยน้ำผุด แม้กรรมการแต่ละคนจะได้รับเงินเพียงบางส่วนไปเก็บรักษาก็เป็นการ
แบ่งความรับผิดชอบกันเองภายหลังจากรับเงินทั้งจำนวนมาแล้ว การที่จำเลยรับมอบเงิน
จำนวน 40,000 บาท ไปเก็บรักษาแล้วยกยอกเงินจำนวนนั้นไปส.ง.ร. จึงเป็นผู้เสียหายใน
อันที่จะร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่จำเลยได้ โดยถือว่าจำเลยยกยอก
ทรัพย์สินของสำนักสงฆ์ห้วยน้ำผุดซึ่งอยู่ในความครอบครองของส.ง.ร. และจำเลย แม้หนังสือ
มอบอำนาจให้ไปร้องทุกข์จะไม่ได้ปิดแสตมป์ก็รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้เนื่องจาก

ประมวลรัษฎากรมาตรา 118 ห้ามมิให้รับฟังหนังสือมอบอำนาจที่ไม่ปิดแสดงฉบับเป็นพยานหลักฐานเฉพาะในคดีแพ่งเท่านั้น มิได้ห้ามมิให้รับฟังในคดีอาญาด้วย ทั้งการมอบอำนาจให้ไปร้องทุกข์ก็ไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องทำเป็นหนังสือแต่อย่างใด

บุรีรัมย์-หนีไปบวช

คำฟ้องไม่ช่วย พ่อหนีคดีขโมยลูกสาวแท้ๆ มาบวชที่บุรีรัมย์ สุดท้ายโดนรวบ

ภาพ 2 ภาพข่าวเกี่ยวกับประเด็นพระภิกษุกับการกระทำความผิดและแฝงตัวในศาสนาผ่านการบวช (1) บุรีรัมย์-หนีไปบวช (ข่าวสดออนไลน์,2565) (2) ตำรวจรวบพระวัย 63 ปี หลังสืบทราบมีหมายจับข่มขืนลูกสาวแท้ๆ ที่ จ.ร้อยเอ็ด แล้วหนีมาบวชที่ จ.บุรีรัมย์ เจ้าตัวให้การรับสารภาพ (Sanook Online,2563)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3320/2537 คำพิพากษา จำเลยเป็นพระภิกษุนำราษฎรเข้าไปในที่ที่เกิดเหตุซึ่งสายสัญญาณจุดดิน และปลูกต้นไม้ มีการต้อนโค กระบือเข้าไปเหยียบย่ำกินหญ้าที่ทางราชการปลูกจนได้รับความเสียหายจึงมีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์อีกบทหนึ่ง อันเป็นการกระทำความผิดเดียวกันกับผิดฐานบุกรุก

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3417/2527 คำพิพากษา พระภิกษุ ว. ขอเข้าทำนาพิพาทของโจทก์ ต่อมาพระภิกษุ ว.ให้ พ. และจำเลยทำนาพิพาทแทนการครอบครองนาพิพาทของ พ. และจำเลยเป็นการครอบครองแทนโจทก์ แม้ต่อมาพระภิกษุ ว. และ พ. มรณภาพและตายลง จำเลยทำนาเรื่อยมาก็ถือว่าครอบครองนาพิพาทแทนโจทก์หาได้สิทธิครอบครองไม่ พระภิกษุ ว. ยึดถือนาพิพาทแทนโจทก์ เพียงแต่การที่พระภิกษุ ว. ไปขอออก น.ส.3 ก. ยังถือไม่ได้ว่าเป็นการบอกกล่าวแสดงเจตนาเปลี่ยนลักษณะแห่งการครอบครองต่อโจทก์แม้พระภิกษุ ว. ทำนาพิพาทมาช้านานเพียงไรก็ไม่ได้สิทธิครอบครองโจทก์ย่อมเรียกร้องให้คืนนาพิพาทได้

MRG Online. (2555) รวบ “มอส” มือหวดปล้นทรัพย์นักร้อง “เคพีเอ็น” - หนังสือเนชั่น
ซูเปอร์ริมย์. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2565. จาก <https://mgroonline.com/local/detail/9550000090016> บุรีรัมย์-หนีไปบวช (ข่าวสดออนไลน์, 2565) (2) ตำรวจรวบพระวัย 63
ปี หลังสืบทราบมีหมายจับ ข่มขืนลูกสาวแท้ๆ ที่ จ.ร้อยเอ็ด แล้วหนีมาบวชที่ จ.บุรีรัมย์ เจ้า
ตัวให้การรับสารภาพ (Sanook Online, 2563) ดังปรากฏตามภาพที่ 2

นอกจากนี้จากคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลก็สะท้อนคิดว่ามีประเด็นวัดกับการตั้งอยู่ในพื้นที่ป่า ที่ยังเป็นข้อพิพาทเชิงกฎหมายระหว่างวัดที่เกิดเหตุกับหน่วยงานราชการที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลกฎหมายเกี่ยวกับพื้นที่ป่าและการบุกรุกโดยไม่เป็นไปตามกฎหมาย (พระศรีปริยัติธาดา, 2565) ดังนั้นในภาพรวมของจังหวัดบุรีรัมย์ ในประเด็นทางกฎหมายข้อพิพาท อธิกรณ์ ที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ สะท้อนให้เห็นว่าเรื่องที่เกิดขึ้นในเขตภาคอีสานโดยเฉพาะในเขตจังหวัดที่เขียนบทความนี้ มีลักษณะที่จำแนกได้ คือ (1) เป็นเรื่องของการบริหารและไม่บริหารพระธรรมวินัย ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ได้ จึงเกิดอธิกรณ์และข้อพิพาทระหว่างผู้ปกครองสงฆ์กับผู้ได้ปกครองสงฆ์ (2) การพิพาทระหว่างบุคคลกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน หรือบุคคลในเรื่องทรัพย์สินของวัดและพระศาสนา (3) การเกิดข้อขัดแย้งระหว่างชุมชนกับวัดหรือผู้แทนของวัดอันหมายถึงเจ้าอาวาส จากกรณีที่ศึกษาค้นพบทำให้เห็นภาพรวมว่าจังหวัดบุรีรัมย์ มีลักษณะข้อพิพาทอธิกรณ์ที่เนื่องด้วยกฎหมายและสัมพันธ์กับการบริหารจัดการคณะสงฆ์ในองค์กรรวมด้วย

การศึกษาวิจัยในทิศทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดบุรีรัมย์

หากศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดบุรีรัมย์พบว่ามีการวิจัยที่รองรับอยู่บ้างด้วยเหตุผลว่ามีวิทยาลัยสงฆ์เป็นสถาบันการศึกษาในพื้นที่สัดส่วนขนาดของจังหวัด ประชากรวัด พระสงฆ์ มีจำนวนมาก ซึ่งเมื่อศึกษาผ่านผลการศึกษาวิจัยพบว่ามิได้ศึกษาไว้พอสมควรซึ่งสามารถนำมาเป็นฐานในการมองภาพใหญ่ของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ได้ ดังปรากฏในงานวิจัยของ พระสุเชษฐ์ จนทนต์โม สะอาดเอี่ยม (2558) การศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอประโคนชัยจังหวัดบุรีรัมย์ ได้ข้อค้นพบจากการศึกษาว่า

การบริหารงานคณะสงฆ์อำเภอประโคนชัยเป็นไปตามหลักพระธรรมวินัยและระบบระเบียบการปกครองส่วนภูมิภาคแบ่งการบริหารและปกครองออกเป็นระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบลและระดับวัดในแต่ละระดับมีพระสังฆาธิการที่ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะปกครอง

และบริหารกิจการคณะสงฆ์ไปตามระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์การบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอประโคนชัยประกอบด้วย

1) ด้านการปกครองโดยภาพรวมการบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอประโคนชัย จัดอยู่ในเกณฑ์ที่ว่่าดี 2) ด้านการศาสนศึกษา โดยภาพรวมแล้ว ได้รับการส่งเสริมจากคณะสงฆ์ด้วยดี แต่ยังขาดการจัดการให้เป็นรูปธรรม 3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์โดยภาพรวมกิจการคณะสงฆ์ทำได้ดี แต่ยังขาดงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ 4) ด้านการเผยแผ่โดยภาพรวมทำได้ดีมาก แต่ก็ยังเป็นในวงที่จำกัด ไม่ได้ทำอย่างแพร่หลายที่ทำให้ดีมากที่สุดคือการมีวิทยุท้องถิ่นประจำอำเภอในการเผยแผ่ธรรม โดยมีเจ้าคณะอำเภอท่านเป็นผู้จัดการบริหาร 5) ด้านสาธารณูปการการโดยภาพรวมแล้วทำได้ดี เพราะพระภิกษุ สามเณร ต้องการใช้ในส่วนนี้เช่นไฟฟ้า และน้ำประปา ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นต่อทุกคน 6) ด้านสาธารณสงเคราะห์โดยภาพรวม ทำได้ดี เพราะงบประมาณไม่เพียงพอและมีไม่มาก

ในงานของ พระครูนิเทศก์ธรรมคุณ ฐานิสโร (2558) การศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการปกครองกิจการคณะสงฆ์ อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่สะท้อนคิดผลการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตพื้นที่ไว้ว่า

หลักการและวิธีการการปกครองงานคณะสงฆ์อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ ดำเนินการปกครองโดยยึดถือพระธรรมวินัยเป็นหลักในการปกครองและใช้ระเบียบการปกครองแบบกระจายอำนาจส่วนภูมิภาค ซึ่งประกอบด้วยพระสังฆาธิการช่วยดูแลและบริหารงาน คณะสงฆ์ประกอบด้วย เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาส ซึ่งพระสังฆาธิการดังกล่าวมีอำนาจและหน้าที่ในการปกครองพระสงฆ์ตามอำนาจและหน้าที่ของตน

การศึกษาของ พระสุเชษฐ์ จันทมโม (2558) ภาวะผู้นำและกลยุทธ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เขตอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ที่เสนอผลการวิจัยเป็นแนวคิดว่า

ภาวะผู้นำและกลยุทธ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เขตอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์แต่ละท่านนั้นมีการใช้ภาวะผู้นำแตกต่างกันแล้วแต่สถานการณ์นั้นคือสถานการณ์ที่ต่างกันย่อมต้องการผู้นำที่แตกต่างกันและการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลนั้นจะต้องปรับแบบภาวะผู้นำของตนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆนอกจากนั้นผู้นำยังสามารถสร้าง

แรงจูงใจด้วยการทำให้วิถีทางที่จะไปสู่เป้าหมายชัดเจนและง่ายพอที่ผู้ปฏิบัติจะสามารถทำได้สำเร็จซึ่งผู้นำแสดงพฤติกรรมด้วยการช่วยเหลือแนะนำสอนงานและนำทางหรือเป็นพี่เลี้ยงคอยดูแลในส่วนของกลยุทธ์ในการบริหารภาวะผู้นำและกลยุทธ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เขตอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์แต่ละท่านมีกลยุทธ์ที่ใช้ในการบริหารนั้นต่างก็มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรและพัฒนาคุณภาพทางการพัฒนาและเผยแผ่เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มั่นคงโดยมีการสนับสนุนให้เจ้าคณะตำบลหรือบุคลากรทางคณะสงฆ์ได้รับการพัฒนาทางด้านวิชาการการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการศึกษาควบคู่กับการพัฒนาด้านการเผยแผ่ทางพระพุทธศาสนา

ในการศึกษาวิจัยของพล เพ็งพิศ (2564) เรื่อง บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ที่งานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของพระสงฆ์ในเขตจังหวัดบุรีรัมย์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีลักษณะว่าพระสงฆ์ยังทำงานเผยแผ่อยู่แต่ควรปรับและพัฒนาในรูปแบบวิธีการและแนวทางในการเผยแผ่อย่างเป็นระบบเพื่อทำให้การเผยแผ่เป็นไปอย่างมีเป้าหมายและมีประสิทธิผลเชิงประจักษ์มากขึ้น ดังที่ผู้วิจัยได้เสนอเป็นข้อเสนอว่า

แนวทางในการพัฒนาบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า 3.1 ด้านบุคลิกภาพ ควรประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี น่าเลื่อมใส เคารพศรัทธา ไม่เห็นแก่ลาภสักการะ ควรรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นบ้าง ควรพูดจาไพเราะอ่อนหวาน ไม่พูดคำหยาบ และตรงต่อเวลา 3.2 ด้านเนื้อหา พบว่า ควรเทศน์เฉพาะสาระสำคัญ ๆ ไม่นานเกินไป จัดอบรมฝึกเทศน์เป็นประจำ การเตรียมความพร้อมก่อนแสดงธรรมทุกครั้ง บอกที่มาของสุภาษิตหรือพุทธพจน์ที่นำมาเป็นตัวอย่างประกอบ และเทศน์ให้กระชับเวลา 3.3 ด้านสื่อการสอน พบว่า ควรมีการแจกเอกสาร แผ่นพับ หรือหนังสือธรรมะ ควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาพระพุทธศาสนาฝึกฝนหรือเข้าอบรมเพื่อพัฒนาการใช้สื่อที่ถูกต้อง ใช้ศัพท์ที่ง่าย เพื่อให้การสื่อสารเข้าใจตรงกัน และขอความอุปถัมภ์จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อขอสนับสนุนสื่อการสอนต่าง ๆ

จากภาพรวมของงานศึกษาที่ปรากฏสะท้อนให้เห็นว่าเป้าหมาย หรือความคาดหวังในการแสวงหาความรู้เชิงวิชาการ มาเพื่อใช้เป็นกลไกสำหรับการบริหาร และสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นสำหรับคณะสงฆ์บวรียังเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งเมื่อดูจากทิศทางของงานการศึกษา จะทำให้เห็นว่ามีความพยายามในการแสวงหาองค์ความรู้ที่จะนำมาเป็นเครื่องมือในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ได้ แต่อาจยังมีข้อจำกัดในเชิงของระบบ วัฒนธรรมองค์กร และกลไกเนื่องต่อการบริหารอาจยังมีสภาพที่ไม่สมบูรณ์ หรือต้องการการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้เกิดการพัฒนา และแก้ไขไปสู่ความก้าวหน้าได้อย่างแท้จริง สิ่งที่เกิดขึ้น จึงต้องใช้การศึกษาและเสนอวิธีการหรือทางออกอย่างต่อเนื่องด้วยเป็นระบบผ่านกระบวนการวิจัยที่จะใช้แสวงหาองค์ความรู้ได้ด้วย

ภาพที่ 3 คณะนักวิจัยเก็บข้อมูลจากฝ่ายบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์
(ภาพคณะนักวิจัย, 7 พฤษภาคม 2565)

สะท้อนคิดจากพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์

จากประสบการณ์สะท้อนออกมาเป็นผลการทำงานในเชิงการบริหารและการจัดการ เมื่อได้พบพระสังฆาธิการระดับปกครอง จึงได้สนทนาแบ่งปันข้อมูลในลักษณะของการพูดคุยสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ พบกิจกรรมเชิงประจักษ์ ผ่านการขับเคลื่อนผ่านวิทยาลัยสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งในรูปของการพัฒนาศาสนา วัฒนธรรมในศาสนา อันหมายถึงพระสงฆ์ และเจ้าคณะพระสังฆาธิการที่เข้าสู่ระบบการศึกษา จึงทำให้เห็นส่วนหนึ่งเป็นวิธีการในการลดข้อพิพาท หรือการเกิดอริกรณีได้ โดยใช้ความรู้ นำ เป็นเครื่องมือหรือกลไกสำหรับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ได้ ทั้งเมื่อท่านเป็นผู้บริหารระดับวิทยาลัยสงฆ์ จึงทำให้เห็นภาพขององค์กร นิติกรสงฆ์ที่จะเป็นเครื่องมือในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ รวมทั้ง

ประเด็นอื่น ๆ ที่จะเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกการบริหารกิจการคณะสงฆ์ได้ คณะนักวิจัยได้เดินทางไปจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเก็บข้อมูล ได้สัมภาษณ์สังเกตการณ์พระภิกษุผู้ที่เป็นผู้บริหารคณะสงฆ์ ของคณะสงฆ์จังหวัด ได้ประเด็นร่วมที่น่าสนใจ ซึ่งจำแนกตามกรอบการวิจัยได้ คือ

1.ประเด็นทางกฎหมายเพื่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ (1) การบริหารองค์กรที่เนื่องด้วยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2561 (ราชกิจจานุเบกษา, 2561) ที่ทำให้การบริหารจัดการผูกไว้ที่ส่วนกลาง เมื่อสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาของตัวกฎ ระเบียบกฎหมาย ซึ่งผู้ให้ข้อมูลอาจจะยังไม่ทราบหรือพบโดยตรง จึงไม่ได้ยืนยันข้อมูลนี้โดยตรง แต่ก็ได้สะท้อนถึงในเรื่องความอ่อนแอที่เกิดจากตัวผู้ปกครองเอง ขาดภาวะผู้นำ ขาดวุฒิภาวะในการตัดสินใจอย่างทันท่วงที เป็นต้น

ในส่วนประเด็นทางกฎหมายนั้นตามที่คณะนักวิจัยได้พยายามศึกษาในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์จากผู้ให้ข้อมูลจะพบว่ามึลักษณะร่วมกับทางภาคเหนือและภาคใต้ และอีสานพื้นที่อื่น ๆ ที่ไปสัมภาษณ์เก็บข้อมูล คือ (1) ข้อพิพาททางกฎหมายว่าแนวปฏิบัติหรือวิธีปฏิบัติระหว่างสงฆ์กับองค์กรอื่น ๆ เช่น การใช้อำนาจหน้าที่ทางการปกครอง การบริหารสินทรัพย์ การบังคับใช้ร่วมกับพระธรรมวินัย ตัวบทและกฎหมายเกาะเกี่ยวกับรัฐในส่วนของการบริหารผ่านกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2559 กับการตั้งวัดในเขตพื้นที่ป่า (ราชกิจจานุเบกษา, 2559) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) ที่ว่าด้วยขยะมูลฝอยและการสิ่งสิ่งปฏิกูล (มาตรา 18-20) ว่าด้วยเสียงและเหตุรำคาญ วัดกับการจัดกิจกรรมทางศาสนาเสียงดัง (มาตรา 25-28) ว่าด้วยอาคารและสุขลักษณะของอาคาร (มาตรา 21-24) ว่าด้วยสัตว์และการปล่อยสัตว์ (มาตรา 29-30) พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 การบริหารพื้นที่วัดที่เนื่องด้วยโบราณสถาน (ราชกิจจานุเบกษา, 2535) เป็นต้น ดังนั้นลักษณะร่วมที่พบในพื้นที่อื่น ๆ จะมีลักษณะร่วมกับจังหวัดบุรีรัมย์ด้วย ทั้งในเชิงตัวบทที่เนื่องด้วยกฎหมายหลัก ๆ และองค์กรศาสนาและวัดคณะสงฆ์ต้องเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมดังปรากฏ

2.การจัดตั้งองค์กร “กองนิติการสงฆ์” จากการสัมภาษณ์เจ้าคณะผู้ปกครองท่านมีประสบการณ์ในการบริหารวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ และการปกครองคณะสงฆ์ จึงมองเห็นและเห็นความสำคัญและมองเห็นระบบที่จะเป็นเครื่องช่วยในการจัดการกิจการคณะสงฆ์ได้ด้วย แต่ก็มีประเด็นเชิงตั้งข้อสังเกตที่คณะนักวิจัยถอดความออกมาได้ คือ (1)

อำนาจในการจัดตั้ง (2) ขอบเขตอำนาจหรือบทบาทหน้าที่ควรมีแค่ไหนอย่างไร (3) จำนวนคนหรือสมาชิกในการจัดตั้ง (4) ภาระงาน ขอบเขตของงานเพื่อป้องกันปัญหาความซ้ำซ้อนและอำนาจหน้าที่ (5) กฎระเบียบที่สนับสนุนการบริหาร (6) คณะกรรมการที่จะเป็นภาคีสมาชิกในการบริหารขับเคลื่อนองค์กร ทั้งหมดเป็นข้อการสะท้อนคิดถึงความเป็นไปได้ ซึ่งจะมีลักษณะร่วมกับคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดอื่น ๆ ที่สะท้อนคิดเป็นข้อห่วงใย ซึ่งประเด็นเหล่านี้คณะนักวิจัยจะได้เก็บเป็นข้อมูลสะท้อนคิดและนำไปสู่การออกแบบแนวทางการจัดตั้งตามความน่าจะเป็นต่อไป

3.การพัฒนากระบวนเพื่อช่วยการบริหารการปกครองคณะสงฆ์ Application

เพื่อทวนสอบต่อการคัดกรองสมาชิกให้เข้ามาบวช จากการพูดคุยสัมภาษณ์อาจยังไม่ชัดเจนว่าหมายถึงอะไรแต่ทั้งหมดจะมีสภาพปัญหาคล้ายกัน คือระเบียบในเรื่องการต้องขออนุญาตเพิ่มประวัติอาชญากรรม กลายเป็นปัญหาของการบริหารการบวชหรือการคัดกรองบุคคลเข้ามาบวชตามประเพณีแบบเดิมได้ ซึ่งต้องใช้เวลายาวนานอย่างน้อย 15 วัน ถึงหนึ่งเดือน ในพื้นที่อื่น ๆ กรณีภาคอีสานและภาคเหนือ หรือภาคใต้ แต่กรณีของจังหวัดบุรีรัมย์ อาจจะด้วยท่านเป็นผู้บริหารระดับสูงของจังหวัด จึงทำระยะเวลาหรือเงื่อนไขเชิงระบบแตกต่างจากที่อื่น ซึ่งเป็นลักษณะของสัมพันธ์เชิงปัจเจกไม่ใช่ระบบในองค์กร

ในประเด็นนี้คณะนักวิจัยได้จำลองความคิดและนำเสนอแนวทางปฏิบัติ เพื่อเสนอถึงความเป็นไปได้ต่อเกณฑ์ในการคัดกรองคนเข้ามาบวชให้ง่ายขึ้น และเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ซึ่งท่านผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารวิทยาลัยสงฆ์ ก็สะท้อนคิดในเชิงสนับสนุน แต่จะมีความห่วงใยในเรื่อง “ขอบเขตอำนาจ” เช่น ต้องผู้บริหารระดับสูงของคณะสงฆ์เห็นด้วย ถ้าไม่เห็นด้วยก็จะไม่สามารถขับเคลื่อนหรือดำเนินการได้ เช่น อำนาจในการเข้าถึงข้อมูลระหว่างองค์กรกับองค์กร แต่กรณีของเจ้าคณะมีประสบการณ์ในการบริหารวิทยาลัยสงฆ์ จึงเป็นข้อดีอย่างหนึ่งในการมองเห็นว่าแนวทางดังกล่าวสามารถปฏิบัติได้ การเสนอถึงความเป็นไปได้ของระบบปฏิบัติการ (Application) หรือระบบฐานข้อมูลออนไลน์ (Website) ท่านผู้ให้ข้อมูลเห็นภาพจำลองความคิดดังกล่าว ทั้งเห็นความเชื่อมโยงของข้อมูลโดยอิงกับเกณฑ์ตามพระธรรมวินัยด้วยตามที่คณะนักวิจัยได้เสนอไป ทำให้ท่านเห็นดีและเห็นควรสนับสนุนให้เกิด

จากการพูดคุยท่านทราบสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ยังไม่สามารถแสวงหาแนวทางวิธีการหรือมาตรการในการแก้ปัญหาในเชิงระบบได้ หากสามารถขับเคลื่อนให้เกิดแนวปฏิบัติตามที่คณะนักวิจัยเสนอ ก็จะเป็นข้อดี และเห็นควรสนับสนุน โดยมีประเด็นร่วมพิจารณา คือ (1) การพัฒนาระบบควรต้องอาศัยกลไกเชิงโครงสร้างของคณะสงฆ์ในรูปแบบ

ของนโยบายสู่การปฏิบัติหรือ บนลงล่างด้วย ถึงจะเกิดการขับเคลื่อนได้ (2) ระบบการบริหารพระพุทธศาสนาต้องมีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ (3) การศาสนบุคคลต้องได้รับการส่งเสริมให้เกิดศักยภาพ ให้เกิดความรู้ในระบบที่พัฒนา และใช้งานได้อย่างเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด พร้อมส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือและเชื่อมโยงระหว่างคนในองค์กร กับสมาชิกนอกองค์กรเพื่อพัฒนาระบบอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิผล

4.การพัฒนาเครือข่ายสนับสนุนการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ภาคร่วมในเชิงการบริหารที่ของคณะสงฆ์ในแต่ละจังหวัดประกอบด้วย (ก) หน่วยงานสนับสนุนในนามของคณะสงฆ์เองที่จัดตั้งเป็นคราว เช่น คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ที่คณะสงฆ์ตั้งขึ้นเป็นคราว ๆ ตามภาระงานตลอดทั้งปี (ข) หน่วยงานสนับสนุนการปฏิบัติ อาทิ สำนักงานพระพุทธศาสนา ตามบทบาทหน้าที่เนื่องด้วยการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตพื้นที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด (วัฒนธรรม/ศาสนา/โบราณสถาน) และหน่วยงานอื่น ๆ ในเขตจังหวัด สำนักงานตำรวจ หน่วยงานราชการระดับจังหวัด เป็นต้น

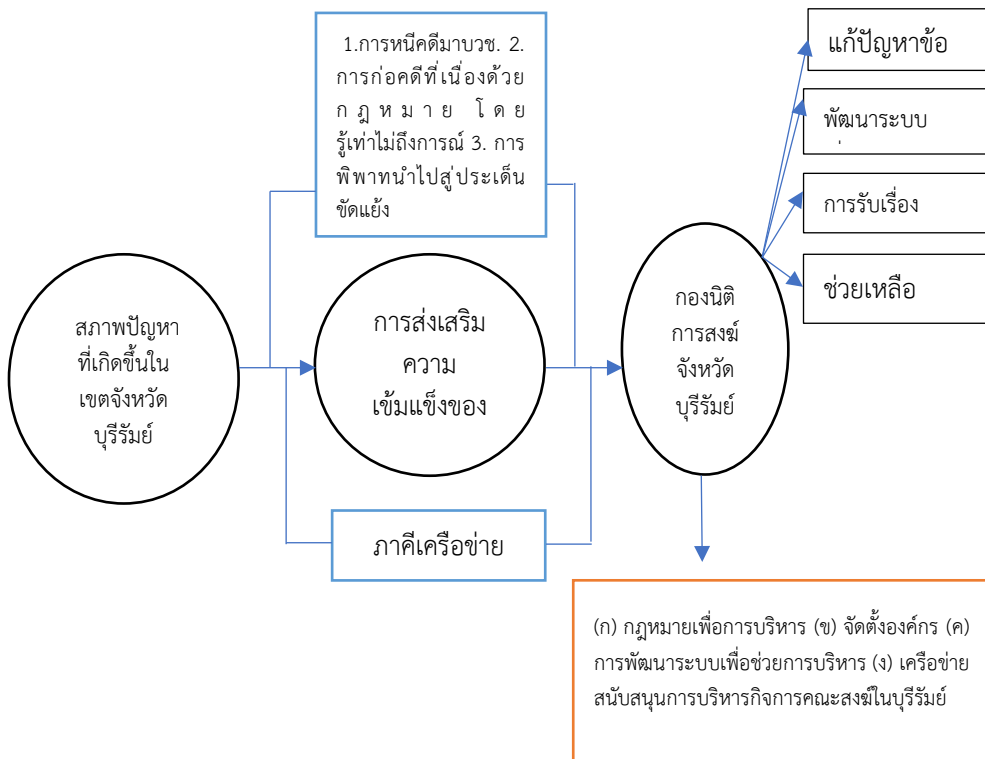
จากประเด็นนี้คณะนักวิจัยจึงได้เสนอเป็นแนวคิดว่าทำอย่างไร จึงจะเชื่อมโยงหน่วยงานที่มีอยู่ให้เกิดการเชื่อมโยงทำงานร่วมกันของคณะสงฆ์ได้ โดยหมายเอาพระสงฆ์กับพระสงฆ์ต่อการนำระบบบริหารที่ดี หรือมีประโยชน์มาขับเคลื่อนซึ่งประเด็นนี้จะมีลักษณะร่วมคล้าย ๆ กันกับในเขตภาคเหนือและภาคอีสาน ภาคใต้ ภาคกลาง อาทิ นิติกรสงฆ์จังหวัด ประชาสัมพันธ์สงฆ์จังหวัด หรือระบบปฏิบัติการด้านการปกครอง Application พระอุปัชฌาย์ ซึ่งจะทำให้เกิดการบริหารขับเคลื่อนร่วมกันได้ ซึ่งข้อเสนอนี้เป็นข้อเสนอต่อผู้ให้ข้อมูลเพื่อทราบ แต่ยังไม่มีการตอบโดยตรง ซึ่งเป็นประเด็นคำถามทิ้งไว้แต่ข้อสังเกตที่พบคือข้อดีในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ คือ มีสถาบันการศึกษาสงฆ์ในระดับวิทยาลัยสงฆ์ที่จะเป็นฐานในการขับเคลื่อนเครือข่ายเชื่อมโยงให้เกิดการพัฒนาทำงานร่วมกันได้

ภาพรวมในของการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ในพื้นที่วิจัย ทำให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ว่าแนวคิดในการพัฒนาองค์กรสงฆ์โดยเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับคณะสงฆ์ เป็นสิ่งที่ได้รับการตอบรับ และเห็นควรสนับสนุน แต่ก็มีข้อห่วงใยเชิงระบบว่าใครหรือผู้รับผิดชอบควรเป็นใครอย่างไร ? รวมทั้งผลกระทบอื่น ๆ ที่เกิดจากภาวะชะงักงันอื่น ๆ ที่เนื่องจากการบริหารอย่างขาดเสถียรภาพที่เป็นอยู่ นอกจากนี้ยังพบว่าจุดเด่นของจังหวัดบุรีรัมย์ผู้บริหารที่เป็นเจ้าคณะปกครองอายุไม่มาก ทั้งมีทักษะการบริหารวิทยาลัยสงฆ์ จะเห็นด้วยกับแนวคิดและวิธีการทำงานที่ร่วมสมัยใช้ระบบที่เอื้อต่อการบริหาร ทั้งมีการบริหารจัดการที่เป็นแบบแผนเป็นกลไก พร้อมทั้งหวังต่อการพัฒนาระบบในองค์กรรวมอัน

จะพึงเกิดขึ้นได้ในอนาคตด้วย ทั้งหมดเป็นการสะท้อนคิดถอดความผ่านการสนทนา
สัมภาษณ์จากการลงพื้นที่วิจัยจังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อ 7 พฤษภาคม 2565 ที่ผ่านมา

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 4 แผนภาพแนวทางการส่งเสริมความเข้มแข็งในเขตจังหวัดบุรีรัมย์

จากแผนภาพ สะท้อนให้เห็นกลไกเชิงระบบ เพื่อเป็นเครื่องมือ ในการบริหาร
กิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งในส่วนสภาพปัญหาที่โยงไปสู่วิธีการเพื่อการแก้ปัญหา
และผลคาดหวังจากการแก้ปัญหา ที่จะนำไปสู่การบริหารและการจัดการในองค์กรรวมและ
นำไปสู่การแก้ปัญหาในเชิงระบบได้

บทสรุป

ประเด็นที่เกิดขึ้นจากพื้นที่ของการวิจัยของจังหวัดบุรีรัมย์ ในการลงพื้นที่พูดคุยยัง
ไม่มีคำตอบเชิงสรุปชัดเจนว่าควรเป็นไปแค่ไหนอย่างไร แต่ทั้งหมดรับทราบถึงสภาพปัญหา
และเห็นว่าควรมีการศึกษาเพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้เพื่อแก้ไขหรือพัฒนาแก้ไขให้เกิดขึ้น

ดังนั้นในการลงพื้นที่จึงเป็นการศึกษาเพื่อรับทราบข้อมูลเชิงพื้นที่ พร้อมเสนอถึงแนวทางถึงความเป็นไปได้ที่เริ่มตั้งแต่การศึกษาตัวบทของกฎหมาย ระเบียบ ที่ไม่มีสภาพบังคับใช้ โดยไม่เอื้อต่อการบริหาร พร้อมเสนอตัวบทเพื่อการแก้ไข เพื่อนำไปสู่เครื่องการบริหารในองค์กรรวมได้ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความจริงและร่วมสมัยมากที่สุด ซึ่งควรขับเคลื่อนให้มีและเกิดขึ้นผ่านประเด็นทางกฎหมาย โดยความคาดหวังที่จะเกิดขึ้นเป็นองค์ความรู้คือมีฝึกอบรมด้านกฎหมายและธรรมวินัย สู่การขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาโดยใช้ระบบตัวองค์กรเข้ามาเป็นกลไกร่วมในการแก้ไขปัญหา จากการวิจัยจึงเสนอให้มีการจัดตั้ง (Organization-หน่วยจัดตั้ง) ซึ่งในงานวิจัยคาดหวังและเสนอแนวทางความเป็นไปได้ในการจัดตั้ง กองนิติการสงฆ์จังหวัด โดยมุ่งเพื่อแก้ปัญหาที่เนื่องด้วยกฎหมายอย่างเป็นระบบ ในรูปคณะกรรมการ หรือองค์กร ช่วยแก้ปัญหา ลดข้อพิพาท อภิปรายสงฆ์ และประเด็นทางกฎหมาย ของคณะสงฆ์ในแต่ละเขตพื้นที่ซึ่งรวมถึงจังหวัดบุรีรัมย์ด้วย โดยแนวคิดภาคต่อที่จะเชื่อมไปถึงการจัดตั้งองค์กรอื่น ๆ ศาลสงฆ์ สังฆสภา สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระพุทธศาสนา ที่จัดตั้งอย่างมีเป้าหมายเพื่อไปส่งเสริมการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในองค์กรรวม ภายใต้แนวคิดการจัดตั้งองค์กรเพื่อการบริหารและจัดการ พัฒนาต่อไปสู่การออกแบบและพัฒนากระบวนการสงฆ์ภายใต้สถานการณ์สังคม Digital หรือยุค New Normal/Digital Disruption สู่การพัฒนา Platform เพื่อช่วยการบริหาร ซึ่งในงานวิจัยนี้ที่คณะนักวิจัยเสนอแบบความคิดต่อผู้บริหารคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์ คือ การพัฒนาระบบปฏิบัติการ “Application พระอุปัชฌาย์/ (Website/Platform/Application-ระบบปฏิบัติการ) ที่จะช่วยเป็นฐานข้อมูล ตรวจสอบ คัดกรองสมาชิกในองค์กรสงฆ์อย่างเป็นระบบมากขึ้น ทั้งให้มีฐานข้อมูลอย่างกว้างขวางและเชื่อมโยงสอดคล้องกับสมัยกาล พร้อมทั้งขับเคลื่อนเป็นเครือข่าย [Network-ขับเคลื่อนเครือข่าย] เชื่อมโยงทั้งองค์กรสมาชิกในองค์กร ระบบปฏิบัติการและการทำงาน สนับสนุนการบริหารงานคณะสงฆ์อย่างเป็นระบบเป็นเครือข่ายการบริหารงาน พร้อมถูกนำไปใช้ในวงกว้าง ดังนั้นในการเก็บข้อมูลในพื้นที่วิจัยพบประข้อมูลในหลาย ๆ ประเด็นที่เป็นข้อคิดเห็น ข้อเสนอ ข้อห่วงใยในเขตพื้นที่บุรีรัมย์ก็คล้าย ๆ พื้นที่อื่น ๆ ซึ่งคณะนักวิจัยได้เก็บข้อห่วงใยและเสนอผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าวิจัยในพื้นที่นี้เป็นเพียงการศึกษาถึงความเป็นไปได้ เพื่อสะท้อนให้เห็นว่าความจริง (อริยสัจ) ตามสภาพปัญหาจริง (ทุกข์) พร้อมศึกษาแนวทางแก้ไข โดยข้อเสนอว่าควรขับเคลื่อนไปในทิศทางใด (สมุทัย-มรรค) ซึ่งมุ่งหวังว่าจะเป็นช่องทางสำคัญในการบริหารและการจัดการให้เกิดการขับเคลื่อนในภาพใหญ่ได้ต่อไปได้ (นิโรธ)

เอกสารอ้างอิง

- ข่าวสดออนไลน์. (2565). บุรีรัมย์-หนีไปบวช. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2565, จาก https://www.khaosod.co.th/newspaper/newspaper-front-page/news_6823688
- พระครูนิเทศก์ธรรมคุณ ฐานิสฺสโร. (2558). การศึกษาการปกครองกิจการคณะสงฆ์ อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารวามัญของแหรณพุทธศาสนตรปรทรศรณ*, 2(1), 107-173.
- พระราชบัญญัติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535. (2535, 29 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 109 ตอน 38. หน้า 12.
- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560. (2560, 17 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอน 65 ก. หน้า 48.
- พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2559. (2559, 19 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 131 ตอน 46 ก. หน้า 12.
- พระศรีปริยัติธาดา. (2565, 7 พฤษภาคม). รองเจ้าคณะจังหวัดบุรีรัมย์ [บทสัมภาษณ์].
- พระสุเชษฐ งามทมโม สอาดเอี่ยม. (2558). การศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอประโคนชัยจังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารวามัญของแหรณพุทธศาสนตรปรทรศรณ*, 2(1), 65-73.
- พระสุเชษฐ งามทมโม. (2558). ภาวะผู้นำและกลยุทธ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เขตอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารวามัญของแหรณพุทธศาสนตรปรทรศรณ*, 3(2), 1-14.
- พล เฟ่งพิศ. (2564). บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 3(2), 1-18.
- MRG Online. (2555). รวบ “มอส” มือหวดปล้นทรัพย์นักรื่อง “เคพีเอ็น” - หนีบวชเณร ชุกบุรีรัมย์. สืบค้น 15 เมษายน 2565, จาก <https://mgronline.com/local/detail/9550000090016>
- Sanook Online. (2563). ตำรวจรวบพระวัย 63 ปี หลังสืบทราบมีหมายจับข่มขืนลูกสาวแท้ๆ ที่ จ.ร้อยเอ็ด แล้วหนีมาบวชที่ จ.บุรีรัมย์ เจ้าตัวให้การรับสารภาพ. สืบค้น 15 เมษายน 2565, จาก <https://www.sanook.com/news/8463402/>

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง

รูปแบบเอกสารอ้างอิงวารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือสามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม - ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วยวงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่น ...สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎา แซ่หลี (2562) เป็นต้น

2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยให้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถา พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์/เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่างเช่น

“ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่นมนุษย์และเทวดาผู้ประกอบเป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพบลูญในภคะทั้งหลายต่อกาลไม่นานนัก” (อง.จตุกก. 21/31/37) เป็นต้น

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่ตีพิมพ์ เช่น (เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ, 2560)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่ตีพิมพ์ เช่น (พระมหาสุรนนท์ สุนนโท และเกียรติศักดิ์ สุขเหลือ, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (.) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (จิตติวุฒิ หมั่นมีและคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกันหรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปีปัจจุบันมากที่สุด

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (.) และปีที่พิมพ์ เช่น (Keown, 2010)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (.) และปีที่พิมพ์ เช่น (Hersey & Blanchard, 2010)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (.) และปีที่พิมพ์ (Kaiser et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา ทุกเล่มให้อ้างอิงท้ายเล่มด้วยรูปแบบเดียวกัน ดังนี้

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อพระไตรปิฎก อรรถกถา.//สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

_____. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ/(ครั้งที่พิมพ์).//สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์. พระมหาสุทนต์ อากาศโร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ไทย ออฟเซต.

James, C. (2013). *Office markets & public policy*. Chichester, West Sussex: Wiley.

(3) บทความในหนังสือ

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง.// (เลขหน้าให้อ้าง).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

พระสุกิจ สุกจินโธ. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย. ใน ปิวิตร ว่องวิระ, *ทฤษฎีและวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม*. (น. 112). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.

(4) บทความในวารสาร

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่ (ฉบับที่).// เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ธิดา ภูมิ. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 3(1), 25-31.

(5) บทความในสารานุกรม

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม.// (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).
วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน *สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย* (เล่ม 1, อักษร ก, น. 12-16).

(6) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์, วันที่/เดือน).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์.// เลขหน้า.
สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น. 13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// (ระดับวิทยานิพนธ์ สาขาวิชา).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

พระปลัดสมพงษ์ กวีวิโส (हरराधार). (2558). รูปแบบการบริหารจัดการวัดเพื่อเป็น ศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// (รายงานผลการวิจัย).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

พระมหาเกษรา กิตติโสภโณ. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิก

คุณธรรมของพระธรรมวิทยากร (รายงานผลการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(9) สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน).// ตำแหน่ง.// [บทสัมภาษณ์].

พระปลัดระพิน พุทธิสารโร. (2559, 5 กุมภาพันธ์). อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย [บทสัมภาษณ์].

(10) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// สืบค้น วัน เดือน ปี.// จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

ธรรมะไทย. (2560). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2560, จาก <http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2017). *Who Was The Buddha?*. Retrieved March 20, 2017, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>

(11) ราชกิจจานุเบกษา

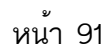
ชื่อเรื่อง.// (พ.ศ., วันที่ เดือนที่ประกาศ).// ราชกิจจานุเบกษา.// เล่ม ตอน.// หน้า.

ข้อกำหนดกรมตำรวจ เรื่อง กำหนดชื่อและประเภทของวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และประเภทของรถที่ใช้เจ้าพนักงานมีอำนาจตรวจสอบผู้ขับขี่. (2537, 13 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 111 ตอนพิเศษ 30 ง. หน้า 31.

(12) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง.// (ปีพิมพ์, วัน เดือน).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์.// น. หรือ p. หรือ pp. เลขหน้า.

ไทยรัฐ. (2548, 19 เมษายน). เขียวพระสอนศีลธรรม. ไทยรัฐ. น. 3.

ข้อบ่งชี้ความ (ไทย) (18 pt)

ข้อบทรความ (อังกฤษ) (16 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (16 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (16 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (16 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนรวม (อังกฤษ) (16 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (ไทย) (16 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (16 pt)

E-mail:.....

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 300 คำ)

(16 pt) บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

ประเภทของการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวม
ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า

[illegible]

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น การเมืองการปกครอง; รัฐบาล; ประชาธิปไตย

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) ให้ตรงตามบทความภาษาไทย

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: government politics; government; democracy

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า และเขียนให้ครอบคลุมทุกประเด็น)

(16 pt) กล่าวถึงความเป็นมาของเรื่องที่ทำกรวิจัยครั้งนี้ ว่ามีความเป็นมาอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งอ้างอิงที่มาของข้อมูลนั้นอย่างถูกต้อง

(16 pt) กล่าวถึงปัญหาที่นำมาสู่การวิจัย ให้ตรงประเด็นกับเรื่องที่วิจัยและเชื่อมโยงกับพื้นที่วิจัย ปัญหานั้นเป็นปัญหาที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปและต้องการได้รับการแก้ไข นำเสนอผลงานวิจัยที่ผู้อื่นได้เคยศึกษาไว้แล้ว พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

(16 pt) ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้และหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยพร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

(16 pt) สรุปเพื่อเชื่อมโยงไปสู่คำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย (18 pt)

1. (16 pt)
2. (16 pt)
3. (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) เขียนให้ครอบคลุม 5 หัวข้อ ได้แก่ 1. รูปแบบของการวิจัย 2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) 5. การวิเคราะห์ข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย (18 pt) (เขียนให้ครบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้)

(16 pt) ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

คำอธิบายภาพ

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

คำอธิบายตาราง

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ (ค้นพบอะไร สะท้อนให้เห็นถึงอะไร สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของใคร พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

องค์ความรู้จากการวิจัย (16 pt)

(16 pt) ระบุองค์ความรู้ที่ค้นพบจากการวิจัยหรือสังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดล และโมเดลมีที่มาจากฐานคิดของแนวคิดหรือทฤษฎีใดอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

ข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16 pt) นำเสนอข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย อาทิเช่น ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ และหรือข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt) รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องให้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบ
American Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่อง
ต้องตรงกัน

ธิตูฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสารพุทธ
นวัตกรรมการจัดการ, 3(1), 25-31.

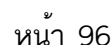
พระมหาสุทิตย์ อากาศโร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ (พิมพ์
ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ไทย ออฟเซต.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย (เล่ม
1, อักษร ก, น. 12-16).

สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.
13.

James, C. (2013). *Office markets & public policy*. Chichester, West Sussex:
Wiley.

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Buddhism, Buddhist Management, Innovation

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 300 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: (Thai)

Introduction (18 pt) (should not be more than 4 paragraphs)

(16 pt) mention background of the research topic with brief history as how the topic develops with correct references.....

(16 pt) mention problems leading to research directly to the point of the research and relate the matter to locations in which research is conducted on the common problems generally accepted and want them to be solved.....

(16 pt) Review related at least 2 concepts and theories to be used as guideline for the research and/or theories related to the research topic with correct references of data sources.....

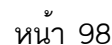
(16 pt) Conclude to connect the matters to research questions and objectives of the research.....

.....

.....

.....

.....

1. (16 pt)

2. (16 pt)

3. (16 pt)

(1.6 pt) Write to cover 5 sub-headlines: Research design, Populations and Samples and Key Informants, Research Instrument (quantitative and qualitative), Data Collection (quantitative and qualitative), Data analysis (quantitative and qualitative), Statistics used to analyzed the data.

(16 pt) results of the research answer all objectives.....

Figure 1: (Name of the figure, if any))

Source: mention the name of the source

Figure captions.....

Table 1 (Name of table, if any)

Table explanation.....

Discussion (18 pt)

(16 pt) Discuss the research findings according to the research objectives (what is discovered? what is reflected? Is it related to at least two topics of the reviewed research works in chapter 2. Discuss them all with references of data sources.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Body of knowledge (18 pt)

(16 pt) Point out the body of knowledge or achievement from the research work. Synthesize the knowledge in form of a model/ Model structure that is concise and easy to understand

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Recommendations (18 pt)

(16 pt) Summarize all research findings in brief, concise and to the point with recommendations derived from the research work as to use the research results and recommendation for further research

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

References (18 pt)

(16 pt) Format of reference is name-year as of American Psychological Associate (APA) References in contents and at the end must be consistent.

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ (8-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (16 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (16 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (16 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (16 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (ไทย) (16 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (16 pt)

E-mail:

บทคัดย่อ (18 pt) ไม่เกิน 300 คำ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น การเมืองการปกครอง; รัฐบาล; ประชาธิปไตย

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย

.....

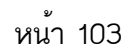
.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: government politics; government; democracy

(16 pt) เขียนทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาเป็นฐานคิดในวิพากษ์ประเด็นต่างๆ
ในการเขียนบทความวิชาการ

[illegible]

(16 pt)

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school handwriting practice paper. The lines are evenly spaced and run across the entire width of the page. There are no margins, text, or other markings present.

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

คำอธิบายภาพ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

คำอธิบายตาราง

.....

.....

สรุป (18 pt)

(16 pt)

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt).....รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องให้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบ

American Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่อง
ต้องตรงกัน.....

Sample of Original Academic Article Preparation

Name of Academic Article (English) (20 pt)

Name of Academic Article (Thai) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (16 pt)

Affiliation of the main author (English) (16 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (16 pt)

E-mail:

Abstract (18 pt) (Not more than 300 words)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3 - 5 words (16 pt) such as Buddhism, Buddhist Management, Innovation

Abstract (Thai) (16 pt) (Not more than 300 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract

.....

.....

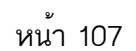
.....

.....

.....

.....

Keywords: (Thai)

(16 pt)

(16 pt)

Figure 1: (Name of the figure, if any))

Source: mention the name of the source

Figure captions.....

Table 1 (Name of table, if any)

Table explanation.....

Conclusion (18 pt)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

References (18 pt)

(16 pt) Format of reference is name-year as of American Psychological Associate (APA) References in contents and at the end must be consistent.
